

ÖVERSIKTSPLAN

DEL 1

FÖRSAMLINGSINDELAD BESKRIVNING AV
NATUR OCH KULTUR

ÖVERSIKTLIG PLAN FÖR MARK OCH BEBYGGELSE

KROKOMS KOMMUN

ÖVERSIKTSPLAN, DEL 1

Översiktsplanen ersätter Krokoms kommunöversikt från 1977.

Planen skall dels ge underlag för prövning av bygglov och fastighetsbildning utanför de detaljplanelagda områdena, dels skall planen i stora drag ange hur olika markområden skall användas, vilken hänsyn som skall tas till natur- och kulturvärden, näringslivet, kommunens ekonomi etc.

Planen består av 4 plankartor och 2 textdelar.

Karta 1 redovisar	Kommunens planer för markanvändning och rekommendationsområden.
Karta 2 -"-	Riksintressen för vetenskaplig naturvård, kulturminnesvård och friluftsliv samt vetenskapligt skyddsvärda områden.
Karta 3 -"-	Rennäringen med uppehållsland och flyttleder.
Karta 4 -"-	Förordnanden enligt NVL. Domänreservat. Fjällnära skogar och nyanserat strandskydd.

Del 1 innehåller en församlingsindeldad beskrivning av olika kommun- delar, tätorter, byar, natur- och kulturmiljöer. Denna del bör även kunna användas som en kommunbeskrivning och guide till olika sevärdheter.

Del 2 innehåller kapitel om befolkning, näringsliv, bostadsbyggande, vägar-trafik, hälsoskydd, fritid-natur-kultur, energi, tillämpning av lagstiftning m fl ämnesområden.

Den andra delen vänder sig i större utsträckning till fackfolk, kommunala förvaltningar och förtroendevalda.

I samband med samrådsremissen bilades till handlingarna 5 st häften "Sevärt i Krokoms kommun", häftet "Fritid i Krokoms 1990" samt en "Jakt och Fiskeguide". Målsättningen med dessa häften har varit att informera om olika former av sevärdheter och fritidsutbud i Krokoms kommun.

Planförslaget har varit ute för samråd 28 maj - 31 oktober 1990 och ställes ut efter bearbetning från april 1991.

Efter eventuella ytterligare ändringar efter utställningen, avses förslaget att antas av kommunfullmäktige.

Innehållsförteckning

- 01 Rödöns församling
 - 02 Näskotts församling
 - 03 Aspås församling
 - 04 Ås församling
 - 05 Laxsjö församling
 - 06 Föllinge församling
 - 07 Hotagens församling
 - 08 - 09 Offerdals och Rönnöfors församling
 - 10 Alsens församling
- Rekommendationer

FÖRSAMLINGARNA

Beskrivning av natur och kultur, överiktsplan för mark och bebyggelse

Allmänt

Denna del innehåller beskrivningar av olika kommundelar, tätorter, byar, natur- och kulturmiljöer indelat i församlingar.

Kommunen är till ytan ca 6 200 km² och sträcker sig från Storsjön till den västjämiska fjällvärlden. Totalt hade kommunen 14 365 inne-
vånare 1990-12-31. Kommunens södra delar ingår i länets primära cent-
rum Östersund/Krokom. Kommunen bildades vid årsskiftet 1973/74 genom
sammanslagning mellan Alsen, Föllinge, Offerdal och Rödöns kommuner.

01 RÖDÖNS FÖRSAMLING (befolkning 1990-12-31 var 3 497 personer, areal 152,4 km²)

- 011 Krokoms tätort
- 012 Västerkälen - Kälen - Slätteråsen
- 013 Dvårsätt
- 014 Kroksgård - Nyland - Bergom - Tomte - Lägden - Säter
- 015 Rödön - Häste - Silje - Undrom - By - Vike
- 016 Rödögården 1:20 m fl
- 017 Mjåla - Vejmon - Backen, Backviken - Vallåviken
- 018 Huvulsviken
- 019 Vikekärret
- 0110 Lavsjön
- 0111 Storflon - Andersflon

011 KROKOMS TÄTORT

Beskrivning

Vid Krokomsvikens utlopp i Indalsälven och där älven gör en krok, påbörjades den första bebyggelsen i Krokoms.

Med järnvägens tillkomst 1882 till Trondheim, gavs underlag för ett samhälle runt Krokoms station. Den äldsta delen av samhället väster om järnvägen, utgjorde tidigare centrum med järnvägsstation, hotell och butiker. Idag ligger emellertid huvuddelen av samhället öster om järnvägen och centrumfunktionen har också förskjutits dit. Bostadsbebyggelsen har vuxit allt längre norrut i kilen mellan Offerdalsvägen och Indalsälven.

Ursprungligen utgjorde Hissmofors på många sätt ett självständigt brukssamhälle, främst genom kraftverksutbyggnad och sulfittfabrikens tillkomst strax före sekelskiftet.

Speciella kvaliteter för Krokoms samhälle är bl a läget vid en "vattenspegel", Krokomsviken som ger ett vackert exponerat läge sett från E75.

Krokoms tätort omfattar de detaljplanelagda delarna av Krokoms och Hissmofors. Krokoms första byggnadsplan tillkom 1950. Områdesplan för Krokoms - Dvärsätt, antogs av kommunfullmäktige 1980-09-05. I det fortsatta arbetet med översiktsplanen gäller områdesplanen i tillämpliga delar

Krokoms roll som centralort har medfört att samhället vuxit snabbt under 70- och 80-talet. Kommunförvaltningen, skolor, sjukvård och servicenäringsen har expanderat och givit nya arbetstillfällen. Även närheten till Östersund har inneburit en ökad inflyttning till Krokoms.

Krokoms ligger ur kommunikationssynpunkt strategiskt i kommunen, trots sitt geografiskt sett ocentrala läge. Alla kommunikationsleder från kommunens ytterområden passerar genom Krokoms. E75 mot Åre - Storlien och Norge, tangerar samhället och vägarna mot Föllinge och Offerdal passerar genom centrala Krokoms.

Huvuddelen av bebyggelsen i området ligger inne i Krokoms samhälle. Inom det detaljplanelagda området finns mycket små reserver kvar att bebygga.

Det i områdesplanen numera kallad översiktsplan angivna bostadsområdet B 2 har exploatering för anläggande av gator och VA-ledningar påbörjats. Området beräknas rymma ca 60 lägenheter.

Planeringsmål

Det främsta planeringsmålet är att stärka Krokoms samhälle som kommunens centralort.

Samhällets service bör utvecklas och vara lätt tillgänglig för kommuninnevånarna. Närheten till Östersund och det utmärkta kommunikationsläget gör att Krokoms också har en viktig regional roll för utbyggnad av bostäder och kvalificerade arbetsplatser.

En utbyggnad här stärker regionen och ger spridningseffekter till landsbygden.

Planprogrammet för Östersund - Krokoms, som antogs av fullmäktige i respektive kommuner 1981, uttrycker tydligt de regionala målen.

För att uppnå målen om utbyggnader och att ta till vara områdets kvaliteter för att skapa goda arbets-, fritids- och boendemiljöer bör den översiktliga planeringen för samhället prioriteras högt.

Centrumplanen bör utvecklas till en översiktsplan, som noga beskriver hur Krokoms på sikt kan få en attraktiv "profil". Spännande byggnader som skyltar mot E75 och järnvägen. Bra tillgänglighet med bil, buss och tåg. Bra kontakt med stränderna. Ett livfullt centrum med gröna "fingrar" ut mot angränsande fritidsområden. Reservytor för oförutsedda centrumfunktioner är viktiga att skapa.

Översiktsplanen för Krokoms - Dvårsätt bör revideras. Alla kompletteringsmöjligheter för bostadsbebyggelse bör skärskådas så att Krokoms håller sig så "rund" som möjligt.

Utbyggnadsriktningen mot Hägra och Dvårsätt är sannolikt den bästa på lång sikt. Små arbetsplatser kan med fördel blandas med bostäder, kanske t ex mot stranden till Indalsälven i Hägra, norr om blivande bro mot Krokoms centrum. Störande arbetsplatser bör lokaliseras utanför samhället, kanske i norr mot virkesterminalen.

Bebyggelse och miljöhänsyn skall ingå i de "fördjupade" översiktsplanerna. Det är angeläget att finna "Krokomska" uttryck i bebyggelsen.

Strandvägen visar hur det gamla stationssamhället var uppbyggt. Alla byggnaderna har här ett stort värde. Takvåningarna på hyreshusen i centrum ger ett "lyft" åt denna del.

I Hissmofors är det av värde om spillran av bruksbebyggelsen kan bevaras och kompletteras. Stranden vid sågen behöver grönska. Det är viktigt att bibehålla och vårda de tätortsnära skogsområdena för rekreation.

(Rekommendation 13, se vidare översiktsplan för Krokoms - Dvårsätt)

012 VÄSTERKÄLEN - KÄLEN - SLÅTTERÅSEN

Beskrivning

Västerkälén - Kälén har kulturvärden av riksintresse. En av Jämtlands bäst bevarade bymiljöer, nästan opåverkad av senare bebyggelse. I miljön ingår den kanske bäst bevarade stora Rödögården samt flera välbevarade torp.

Jordbruket har goda förutsättningar i byarna. Inom byarna bedrivs aktivt jordbruk med både mjölk- och köttproduktion. Skolskjuts finns till Krokoms, där också övrig service och kollektivtrafik finns.

Några enstaka åretruntbostäder har byggts i Västerkälén och

Slätteråsen under de senaste åren.

Planeringsmål (Västerkälen - Kälen)

Jordbrukets utvecklingsförutsättningar skall värnas och byarnas karaktär bibehållas. Bebyggelseutvecklingen skall därför ske i lugn takt och begränsas till enstaka nybebyggelse som anknyter till befintliga husgrupper.

För att bibehålla den värdefulla bebyggelsemiljön, skall stor hänsyn tas till de kulturhistoriska intressena och landskapsbilden, vid ny-, om- och tillbyggnader. Endast en långsam utveckling av bebyggelsen efter traditionellt mönster är förenligt med skyddsintressena. I Slätteråsen är det dåliga markförhållanden som begränsar kompletteringsbebyggelsen.

(Rekommendationer B1, 4, 5 och 8)

013 DVÄRSÄTT

Beskrivning

Merparten av Dvärsätts tätort ligger inom område med fastställd detaljplan som redan är ianspråktagen för bostads- och industriändamål.

Större sammanhängande åkermarksområden finns främst kring Hägra och nordöst om Dvärsätt samt kring Kroksgård väster om Indalsälven. I Dvärsätt finns livsmedelsbutik, möbelvaruhus, LM-skola (en B-skola med 3 klasser) samt två bensinstationer med bilverkstad.

Ålderdomshemmet Ranågården ligger i Dvärsätt och har ca 100 platser, varav ca 30, är service- och serviceenheter. Anläggningen har små möjligheter att expandera bl a på grund av dåliga markförhållanden.

Översiktsplan för Krom - Dvärsätt antogs av kommunfullmäktige 1980-09-05. Område för tillkommande bebyggelse är beläget söder om befintlig bebyggelse, mellan Storsjön och gamla E75. Planer finns även att utöka området söderut för anläggande av en 18-håls golfbana, konferenshotell, bensinstation samt små- och flerbostadshusområde.

Planeringsmål

Dvärsätts tätort har en viktig funktion som komplettering till Krokoms centrum. Där finns service och arbetsplatser. Dvärsätt är också en välbelägen tätort inom Krom - Östersundsområdet, där framtida utbyggnader särskilt av bostäder är angelägna. En utökad översiktsplan söderut anger hur bebyggelsen bör utvecklas de närmaste åren. Utöver golfprojektet finns markområden som kan rymma ca 60 lägenheter i radhus, ca 80 lägenheter i flerbostadshus och ca 25 tomter för småhus.

Avloppet för hela området bör anslutas till Hissmofors reningsverk innan bebyggelse påbörjas.

(Rekommendation 13, se vidare översiktsplan för Krom - Dvärsätt)

014 KROKSGÅRD (R 61 i Storsjöbygdsutredningen)

Beskrivning

Kroksgård - Nyland - Bergom - Tomte - Lägden - Säter

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Kroksgård har ett stort antal bevarade äldre byggnader som ligger i ett odlingslandskap av mer småskalig typ. En särpräglad miljö med gammal bebyggelse finns längs vägen Kroksgård - Säter. I miljön ingår bra exempel på bebyggelsemiljöer från 1700- och 1800-talet, bl a en av länets bäst bevarade 1700-talsgårdar.

I anslutning till den kulturhistoriska odlingsmiljön finns ett område med fornlämningar som gör att de södra delarna av området lämpar sig väl för friluftsliv och pedagogiska åtgärder.

I de öppna markerna ser man tydligt de speciella kullbildningar som lerskiffern har givit upphov till. Vegetationen indikerar rika marker, vilket avspeglar sig i de örtrika skogarna och ängsmarkerna.

Planeringsmål

Tillkommande bebyggelse skall bedömas restriktivt och tillåtas endast i de fall den har betydelse för jordbruket eller annan platsbunden verksamhet.

Jordbrukets utvecklingsförutsättningar skall värnas och byarnas karaktär bibehållas.

För att bibehålla den värdefulla bebyggelsemiljön skall stor hänsyn tas till de kulturhistoriska intressena och landskapsbilden, vid ny-, om- och tillbyggnader.

Hela området föreslås omfattas av områdesbestämmelser.

(Rekommendationer B1, 4, 5 och 8)

015 RÖDÖN (R 62 Storsjöbygdsutredningen)

Beskrivning

Rödön - Häste - Silje - Undrom - By - Vike

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Rödöbygden är från kulturhistorisk synpunkt en av de rikaste och mest mångsidiga bygderna kring Storsjön. Monumentala lämningar efter forntida och medeltida bebyggelse finns i Undrom och vid Tibrandsholm. Runt kyrkan finns välbevarad äldre bebyggelse med kyrkstallar, kyrkhärbre och bl a flera av prästgårdens uthusbyggnader.

I Häste har ett av landets mest berömda fynd från folkvandringstiden,

400 - 500 e Kr (Hästespännet), hittats. Fyndet visar att fast bygd fanns här mycket tidigt.

I Vike by finns flera exempel på den typiska Rödöbebyggelsen med stora och påkostade byggnader, som uppförts av förmögna bönder. Omfattande insatser för vård av fornlämningar har gjorts i området. Odlingslandskapet vid Undrom by och Trusta rymmer - trots det överlag intensiva jordbruket - flera områden, där driften är extensivare och därmed blir attraktiva för rörligt friluftsliv.

Även skogsmarken är starkt varierad. Där förekommer typiska risskogar och mer örtdominerade skogstyper.

Karaktäristiskt för Rödöområdet är också den extrema kalkpåverkan, som främst ger sig till känna i kärrens näringsstatus och blekeförekomster. Jordbruket har goda förutsättningar och området bedöms vara ett av länets bördigaste.

Inom byarna bedrivs aktivt jordbruk med både mjölk- och köttproduktion samt rotfruktsproduktion och då främst potatis.

LM-skola och förskola finns vid Rödöns kyrka. Skolskjuts finns för högstadieelever till Krokomb där övrig service finns.

Från kommunens vattenverk (väster om kyrkan), distribueras vatten till byarna Häste, Trusta, Sota, Silje, By och Vike. Kommunalt avlopp finns endast för bebyggelse norr om kyrkan (Prästbordet).

Under senare tid har tillkommit 20 st åretruntbostäder i byarna Vike, Silje, Häste och Prästbordet. Dessutom har kommunen uppfört 8 st lägenheter för uthyrning.

Vid Rödösundet finns en detaljplan från 1951 för fritidsbebyggelse. Detaljplanen ändrades 1990 för att möjliggöra en anslutning av Rödöbron söder om färjeläget. Planen vann laga kraft 1990.

Planeringsmål

Fortsatt hög aktivitet i jordbruket är av stor betydelse för bygden. Jordbrukets utvecklingsförutsättningar skall värnas och byarnas karaktär bibehållas.

Det är av stor vikt att ta tillvara områdets kvaliteter så att turistleden Frösön - Åre stärks. Planer på en broförbindelse över Rödösundet kan innebära en ökad genomfartstrafik.

Tibrandsholm och fyndplatsen för Rödöurnan kan göras mera tillgängliga och "marknadsföras bättre". All bebyggelse som syns från vägen och sevärdheterna bör anpassas till traditionell jämtländsk byggnadsstil. Inom den värdefulla bebyggelsemiljön bör områdesbestämmelser upprättas. Bestämmelserna bör omfatta bygglovplikt för åtgärder som väsentligt ändrar byggnadens utseende samt jordbrukets ekonomibyggnader och annars bygglovsfria komplementbyggnader och mindre tillbyggnader.

En "fördjupad" översiktsplan bör upprättas för Rödön - Backviken. Planen skall visa hur kompletteringsbebyggelse inom området bör ske och vilka områden som skall reserveras för friluftsliv och turistiska anläggningar.

Principen bör vara att i de känsliga områdena endast medge marginella och väl anpassade kompletteringar. I övriga delar kan mindre grupper av hus med egna VA-anläggningar prövas. Hus som syns från turistleden bör anpassas till traditionell byggnadsstil. Erfarenheter från "eko-byar" kan utvecklas här.

För att bibehålla den värdefulla bebyggelsemiljön skall stor hänsyn tas till de kulturhistoriska intressena och landskapsbilden, vid ny, om, och tillbyggnader. Endast en långsam utveckling av bebyggelsen efter traditionellt mönster är förenligt med skyddsintressena. Ny bebyggelse bör därför endast tillkomma i form av enstaka väl anpassade "gårdskompletteringar" i lägen där kulturmiljön inte skadas.

(Rekommendationer B1, 4, 5, 8 och 13)

016 RÖDÖGÅRDEN 1:20 M FL

Beskrivning

Detaljplan fastställdes 1966 för ett fritidshusområde med 35 tomter vid Rödöns strand nedanför kyrkan. År 1978 ändrades detaljplanen så att tillåten byggnadsyta begränsades till 70 m². Syftet var att motverka en omvandling till åretruntboende eftersom vatten- och avlopp ej ansågs kunna byggas ut i området.

Planeringsmål

En VA-utredning bör utföras för att se om det är möjligt att acceptera en förändring så att åretruntboende blir möjligt. Samtidigt bör utredas om detaljplaneområdet kan utökas.

Eventuella förändringar för ett utökat boende skall föregås av en omläggning av tillfartsvägen förbi skolan och kyrkan.

(Rekommendationer C1 och 11)

017 MJÄLA - VEJMON - BACKEN (Backviken - Vallåviken)

Beskrivning

Området vid Backviken består dels av jordbrukslandskap som brukas mindre intensivt (Vikaränget) och de mer rationellt brukade partierna vid Mjäla - Vejmon och Backen. Backvikenområdet har ett av de klimatiskt gynnsammaste lägena längs Storsjön, vilket har sin givna betydelse för både fritidsbebyggelse och rörligt friluftsliv.

I området ingår också en bred strandzon söderut mot Rödö kyrka. Stranden uppvisar efter långa sträckor den för Storsjön typiska sten- och gruskappan. Där finns också partier med utmärkt sandstrand som passar för bad.

I områdets södra del finns en mindre samlad fritidsbebyggelse. I Backvikens norra del finns en detaljplan från 1990 för bygdegården och 5 st enbostadshus, upprättad av Tullus Bygg.

Planeringsmål

Områdets kvaliteter för friluftsliv och turism bör tas tillvara. Översiktsplan bör upprättas med syfte att samordna intressena för jordbruk, rörligt friluftsliv och med möjligheter till ny bebyggelse för såväl permanentboende som för tät fritidsbebyggelse.

Tidplan för arbetet bör anpassas till planerna på en broförbindelse över Rödösundet.

Fram till dess en översiktsplan upprättas bör bebyggelseutvecklingen ske i lugn takt och begränsas till enstaka nybebyggelse som anknyter till befintliga husgrupper och anpassas till traditionell byggnadsstil.

Översiktsplanen bör ange riktlinjer om lämpligheten för ett ekologiskt byggande.

(Rekommendationer C4, 7 och 8)

018 HUVULSVIKEN

Beskrivning

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintressen.

Huvulsviken utgör ett mindre och isolerat jordbruksområde efter väg 614, på Rödöhalvöns västra sida. Den öppna marken har brukats intensivt ända mot vattenbrynet, varför någon bård av lövvegetation inte utbildats längs stranden. Detta gör att utblickarna mot fjällvärlden och kontakten med Storsjöflaket blir särskilt påtagliga.

I miljön ingår också byggnader med kulturhistoriska värden. Inom området bedrivs aktivt jordbruk med både mjölk- och köttproduktion.

Planeringsmål

En fortsatt hög aktivitet i jordbruket är av stor betydelse för området. Jordbrukets utvecklingsförutsättningar skall värnas och områdets karaktär bibehållas.

Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapet och inordnas i befintlig bebyggelsegruppering, dock ej så att miljön i närheten av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och anläggningar påverkas.

(Rekommendationer C1, 4, 5 och 8)

019 VIKEKÄRRET

Beskrivning

Vikekärret är ett extremikärr uppdammt bakom den ås som sträcker sig längs Rödöhalvöns sydligaste udde. Kärret är beroende av den extrema kalktillgången i området och visar en provkarta på för dylika områden karaktäristisk vegetation. Det gäller såväl örter som gräs- och moss-

floran. Vikekärret har blivit ett märkligt orkideekärr, här växer blodnycklar, brudgran (sporre), flugblomster, guckusko och ängsnycklar m m. Området är av riksintresse för naturvården.

Planeringsmål

Området bör bli naturreservat, med spångad och märkt stig genom området. Olika växtarter bör märkas ut och beskrivas så att en bred allmänhet lär känna viktiga och sällsynta arter.

Det höga botaniska värdet och områdets tillgänglighet, motiverar att särskild hänsyn tas till naturmiljön vid skogsbruksåtgärder och annan verksamhet. Vikekärret bör marknadsföras som en av Rödöbygdens attraktioner.

(Rekommendation A7)

0110 LAVSJÖN (U 43 i Storsjöbygdsutredningen)

Beskrivning

Vetenskapligt skyddsvärda områden.

På Rödöhalvöns kalkrika marker har ett större sammanhängande våtmarksområde utbildats som blekefält av stor omfattning, ca 15 ha. Lager-tjockleken är imponerande och mäter överlag över en meter.

Vegetationen har på detta rena kalciumkarbonatunderlag ingen möjlighet att slå till. Områdets särprägel och vikt för förståelsen av de speciella förhållanden som framkallat denna bildning, gör att områdets värde för den vetenskapliga naturvården framstår som mycket stort

Planeringsmål

Området utreds i syfte att säkerställa och skydda områdets värde. Skyddet kan uppnås genom frivilliga överenskommelser eller genom bildande av naturreservat enligt NVL 7 §. Området bör avgränsas med en ca 30 meter bred skogsbård runt blekeområdet.

Det stora naturhistoriska och botaniska värdet och områdets tillgänglighet, motiverar att särskild hänsyn måste tagas till naturmiljön runt området vid skogsbruksåtgärder och annan verksamhet.

(Rekommendation A7)

0111 STORFLON - ANDERSFLON

Beskrivning

Ett större myrområde väster om Krokoms samhälle. Inom myrområdet finns flera fångstgropsystem. Myrområdet ger en rik och omväxlande provkarta på de flesta av de jämtländska kalkmyrarnas viktigaste växtsamhällen.

Planeringsmål

Hänsyn bör tas till den tätortsnära naturmiljön vid myrarna. Täkt bör ej ske. Skogsbruket bör visa särskild hänsyn enligt skogsvårdslagen.

(Rekommendation A7)

02 NÄSKOTTSS FÖRSAMLING (befolkning 1990-12-31 var 1 924 personer, areal 96,0 km²)

- 021 Nälden - Vaplan
- 022 Faxnälden
- 023 Näskott - Kingsta
- 024 Ytterån
- 025 Tullus - Bjärte
- 026 Trollsåsen
- 027 Nordannälden
- 028 Önet 1:32 (Naturreservat)
- 029 Långnäset (Naturminne)

021 NÄLDEN OCH VAPLANS TÄTORTER

Beskrivning

Nälden och Vaplans tätorter är expansiva industrisamhällen i Krokoms kommun.

I området finns ca en tredjedel av kommunens arbetstillfällen inom tillverkningsindustrin. Under 1970- och -80 talets snabba expansion har tillkommit ca 100 nya arbetsplatser. Därigenom ökade befolkningen snabbt, från 573 personer 1970 till 1 243 personer 1988. Ökningen har varit snabbast i Nälden.

Denna snabba expansion innebar ett ökat bostadsbyggande. Under perioden 1970 - 1983 uppfördes ca 210 lägenheter, fördelade med 170 lgh i Nälden (Faxnälden - Smedsåsen) samt 40 lgh i Vaplan. De planlagda områdena var helt utbyggda 1983.

Från 1975 har stora investeringar gjorts i vatten- och avloppsanläggningar.

Vattenverket som är beläget nordöst om Näldens samhälle, har en outnyttjad kapacitet för ca 1 000 personer. Vattnet tages från Näldsjön och renas via snabbsandfilter.

Avloppsverket beläget söder om Vaplans samhälle (om- och tillbyggt 1988), med höggradig kemisk-biologisk rening, har en outnyttjad kapacitet för ca 1 000 personer. Alsensjön används som recipient. Översiktsplan för Nälden och Vaplan som antogs av kommunfullmäktige 1979, föreslås gälla i tillämpliga delar.

I Nälden finns ett brett serviceutbud med bl a LM-skola, daghem -

förskola, hälsocentral, specialaffärer, bageri, matsservering, bensinstation och en nyuppförd sporthall.

Industrin består av Hallströms verkstäder, Näldens värmeindustri, Waplans mekaniska, Elby-produkter samt Näldens träindustri.

Näldens ullspinneri har nyligen lagt ner sin verksamhet.

Järnvägslinjen Östersund - Storlien passerar genom Näldens samhälle. Arbetspendling kan ske med buss eller tåg till och från Östersund, en sträcka på tre mil.

Planeringsmål

Näldens och Vaplans tätorter har en viktig funktion som arbetscentrum och stödjepunkt för den västra kommundelen. Nälden är också en av de större välbelägna tätorterna inom Krokomsområdet, där framtida utbyggnader är angelägna. Målet är bl a att ta vara på befintliga resurser och att skapa spridningseffekter för glesbygden.

Översiktsplan för Nälden - Vaplan anger hur bebyggelsen bör utvecklas de närmaste 10 - 15 åren och vilka regler som gäller för bygglov. I Nälden finns markområden bl a för ca 160 nya lägenheter efter 1990, varav ett 60-tal i flerbostadshus i B3-området och ett 50-tal styckebyggda småhus i B4-området. Under 80-talet har ett 60-tal lägenheter tillkommit. Ungefär samma utbyggnadstakt förväntas under 90-talet.

I Vaplan finns markområden bl a för ca 15 styckebyggda småhus i B6-området samt ett mindre antal outnyttjade tomter i centrala Vaplan.

I den fortsatta planeringen för Nälden - Vaplan området bör framtida industriområden detaljplanläggas i enlighet med områdesplanen.

(Rekommendation 13, se vidare översiktsplan för Nälden - Vaplan)

022 FAXNÄLDEN

Beskrivning

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Kulturhistoriskt värdefull miljö. Norr om Näldens samhälle ligger ett område med öppen odlingsmark, som ursprungligen delades på fyra brukningsenheter. Idag har den moderna villabebyggelsen sprängt sig in på de gamla gårdarnas område. Tre av gårdarna har emellertid kvar mycket av sin gamla karaktär och är kulturhistoriskt värdefulla, nämligen Smedsåsen 2:47, Faxnålden 2:36 och 4:29.

Väster om Näldens samhälle ligger ödesbölet Västeräng, som ännu i början av 1900-talet var hävdad ängsmark och kallades Pällänget. Där finns även fyra gravhögar (fornl. 67) och ett fångstgropsystem (fornl. 68 och 69).

I området öster om Näldens samhälle vid Hammarbacken, finns en stenåldersboplats (fornl. 71).

Planeringsmål

För att bevara områdenas kulturhistoriska miljöer och kvaliteter, får ingen bebyggelse ske om den inte tillgodoser det rörliga friluftslivets behov. Särskild hänsyn måste tagas till skyddsintressena vid skogsbruksåtgärder och annan markanvändning.

Områdets fornlämningar med omgivning är skyddade av fornminneslagen.

(Rekommendationer A4, 5, 6 och 7)

023 NÄSKOTT - KINGSTA

Beskrivning

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Kulturhistoriskt värdefull miljö. Miljön omfattar området närmast Näskotts kyrka. Kyrkan har ett dominerande läge intill E75. Kyrkstallarna från 1800-talets mitt finns kvar vid kyrkan. Norr därom ligger den helt bevarade gården Kingsta 1:9, Grafsgården, idag byggnadsminne (Hembygdsgård). Gården är ett av de få bevarade exemplen på en medelstor gård som inte utsatts för senare förändringar - vanligen är det de största gårdarna som överlevt.

Näskott med omland är i övrigt ett jordbruksområde som delas av E75. Inom området bedrivs aktivt jordbruk med både mjölk- och köttproduktion.

Planeringsmål

Näskott - Kingsta bör kunna utvecklas som jordbruksbyar. Ny bostadbebyggelse bör ha anknytning till verksamheter i området och tillkomma i lugn takt i form av enstaka kompletteringar till befintliga husgrupper. Hänsyn skall tas till jordbruket och landskapsbilden.

(Rekommendationer C1, 4, 5 och 8)

024 YTTERÅN

Beskrivning

Ytteråns samhälle vid Ytteråns utlopp i Storsjön har en märklig bygdehistoria. Med järnvägens tillkomst mellan Östersund - Storlien fick Ytteråns samhälle från omkring 1870 - 1910 uppleva sin storhetstid.

Ytterån blev vida känt som bad- och kurort och småindustrin blomstrade. Här fanns valskvarn som drevs med vattenkraft, ångsåg, tjärfabrik kaggfabrik, båtbyggeri och torvfabrik. Bad och kurortsverksamheten upphörde omkring 1910 och industriverksamheten pågick till slutet av andra världskriget.

Ytterån ligger i en unik knutpunkt vid E75, järnvägen mot Storlien och turistleden från flyget på Frösön mot Åre. De fina sandstränderna

vid Storsjön erbjuder även idag möjlighet till bad. I området finns flera byggnader bevarade som minner om Ytteråns glansdagar, t ex Brogård och ett vackert lusthus på Linneaholmen.

Dagens samhälle är en serviceort med LM-skola, livsmedelsbutik, bensinstation, kiosk, ett mindre turistcenter samt hantverkshus med mekanisk produktion.

Det som idag gör Ytterån mera känt är "Mus-Olles" museum. Per-Olov Nilssons ("Mus-Olles") samling i Ytterån innehåller 63 200 föremål. Samlingen är av ytterligt stort kulturhistoriskt värde, inte minst från rikssynpunkt. Det skildrar på ett utmärkt sätt delar av vardagen för människan under början av 1900-talet.

Huvuddelen av samlingen består av vardagsföremål, som både beträffande art och tid normalt saknas i de etablerade museernas föremålsamlingar. Den märkligaste delen av Mus-Olles samling är den mycket omfattande och kompletta förpackningssamlingen, som består av 16 000 föremål och är helt unik i Sverige.

Under den senaste 10-årsperioden har det byggts 15-talet enbostadshus i centrala Ytterån samt ett flerbostadshus med 12 lägenheter. Befintlig detaljplan medger ett mindre antal bostäder samt mark till förskola. Ytterligare detaljplaneläggning krävs för att tillgodose bostadsbehovet de närmaste åren.

Planeringsmål

Ytteråns läge i regionen bör tas tillvara i enlighet med planprogrammet för Östersund - Krokomb, antaget av kommunerna 1981. Här bör bostäder byggas och möjlighet ges för ett ökat antal arbetsplatser. Fördelarna av kommunikationsläget bör tas tillvara genom att ge utrymme för olika anläggningar. Närheten till vattnet bör utnyttjas och en utbyggnad av samhället bör ske även väster om ån. Den översiktsplanering som påbörjats bör fullföljas.

Hänsynstagande till Ytteråns kulturhistoria och den värdefulla naturmiljön i viken mot Storsjön bör beaktas vid planläggningen.

Kompletteringsbebyggelse bör få tillkomma i flera lägen utanför detaljplan och kan prövas utifrån översiktligt planunderlag.

(Rekommendationer 4, 5, 7 och 13)

025 TULLUS - BJÄRTE

Beskrivning

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Odlingslandskap i höjdläge med kulturhistoriskt värdefull landskapsbild.

Miljön utgöres av två herrgårdslänkande gårdsmiljöer, Tullus 2:1 "Talmansgården" och 6:11 "Nygården". Talmansgården har fått sitt namn av att bondeståndets siste talman, Nils Larsson ägt gården. Boningshuset härstammar från 1823. Även de övriga byggnaderna är från 1800-

talet. Nygårdens byggnadsbestånd är från 1800-talets mitt. Båda man-
gårdsbyggnaderna har en rik in- och utvändig utsmyckning. Till miljön
hör björkalle och andra planteringar.

Jordbruket har goda förutsättningar. Inom området bedrivs aktivt
jordbruk med både mjölk- och köttproduktion.

Skolskjutsar finns till Krokomb och Nälden, där övrig service och
kollektivtrafik finns.

Planeringsmål

Jordbrukets utvecklingsförutsättningar skall värnas och byarnas ka-
rakter bibehållas. Bebyggelseutvecklingen bör ske i lugn takt och be-
gränsas till enstaka nybebyggelse, som anknyter till befintliga hus-
grupper. För att bibehålla den värdefulla bebyggelsemiljön skall stor
hänsyn tas till de kulturhistoriska intressena och landskapsbilden
vid ny-, om- och tillbyggnader.

(Rekommendationer B1, 4, 5 och 8)

026 TROLLSÅSEN

Beskrivning

Trollsåsen en mindre jordbruksby belägen mellan E75 och Tullus. Be-
byggelsen innehåller några exempel på jämtländsk byggnadskonst från
1700-talet, som ex härbre, bryggstuga och smedja m m.

Av byns fyra brukningsenheter bedrivs aktivt jordbruk med kött och
spannmålsproduktion på två.

Skolskjuts finns till Nälden och Krokomb, där övrig service finns.

Planeringsmål

Stor hänsyn skall tas till de kulturhistoriska intressena, vid ny-,
om- och tillbyggnader inom de värdefulla bebyggelsemiljöerna. Det är
också av stort värde om äldre härbren, logar och smedja kan bevaras.
Jordbrukets intressen skall värnas.

(Rekommendationer C1, 5 och 8)

027 NORDANNÄLDEN

Beskrivning

Nordannälden ligger ca 11 km väster om Krokoms samhälle efter väg
340. Området är en landskapsmässigt värdefull odlingsbygd, som med
sin småkuperade sydöstsluttning mot Näldsön bjuder på vida utblickar
över Näldsön och fjällen.

Jordbruket har goda förutsättningar i byn. Inom området bedrivs
aktivt jordbruk med både mjölk- och köttproduktion.

Skolskjuts finns till Krokomb, där också övrig service finns.

För några år sedan bildades en vattenförening för den västra bebyggelsen i Nordannälden. Den har till uppgift att förse vissa fastigheter med vatten från en gemensam vattentäkt.

Anslutningsmöjligheterna för ytterligare fastigheter är dock begränsade. Under de senaste åren har 10-talet nya åretruntbostäder byggts i området, i grupper om 2 - 3 hus. Den nya bebyggelsen har lokaliserats till skogsdungar och anpassats till befintliga anslutningsvägar till väg 340.

Planeringsmål

Jordbrukets utvecklingsförutsättningar skall värnas och byns karaktär bibehållas. Bebyggelseutvecklingen bör därför ske i lugn takt och begränsas till enstaka nybebyggelse som anknyter till befintliga husgrupper, alternativt att tillkommande bebyggelse eller kompletteringar av den spridda bebyggelsen, bör lokaliseras till skogsdungar och anpassas till befintliga anslutningsvägar till väg 340.

(Rekommendationer C1, 4 och 8)

028 ÖNET 1:32 (Naturreservat)

Beskrivning

Det 7,5 ha stora området skyddades 1949 som naturminne, för att bevara ett litet blandskogsområde med rikt fågelliv och rik örtvegetation. 1965 ombildades området till naturreservat.

Norra delen består av tät smalstammig barrblandskog, medan en örtrik resligare granskog dominerar i söder. Skogens medelålder ligger kring 150 år. Skogen karaktäriseras av ett stort inslag av lövträd. En dimensionsavverkning utfördes vid sekelskiftet men skogen är sedan dess praktiskt taget orörd.

Reservatet ligger ca 10 km väster om Krokomb nära väg E75, där det finns en vägvisare till området.

Planeringsmål

För området gäller särskilda föreskrifter. Dessa anges på de informationstavlor som är uppsatta. Läs gärna igenom denna information när Du kommer till området.

029 LÅNGNÄSET, ormgran (Naturminne)

Beskrivning

Ormgranar är egentligen vanliga granar som fått fel på arvsanlagen - det har blivit en mutation.

Felet är att det bildas endast en knopp längst ut på varje gren, (normalt bildas tre knoppar).

Ormgranens kvistar växer endast rakt fram. Barren lever i 6 - 8 år, sedan ramlar de av. Eftersom nya barr bildas endast på de nya årskotten, blir grenarna nakna längst in.

Denna ormgran är fridlyst och står nära vägen mellan Vaplan och Ytterån.

Planeringsmål

Ormgranen är skyddad enligt NVL 13 §. Särskild hänsyn skall tas till naturområdet, vid skogsbruksåtgärder och annan verksamhet.

(Rekommendation A7)

03 ASPÅS FÖRSAMLING (Befolkning 1990-12-31 var 844 personer, areal 203,5 km²)

- 031 Aspås
- 032 Aspåsnäset - Kattstrueforsen
- 033 Aspåsböle
- 034 Näversjöberg - Lundsjön
- 035 Nedre Långan
- 036 Gysån - Långan
- 037 Gökbovägen - Landvägen
- 038 Stensvägen
- 039 Blekmyren
- 0310 Övre Blekan
- 0311 Sandlungret

031 ASPÅS TÄTORT

Beskrivning

Genom sitt läge nära Krokomböle (4 km) och Östersund (24 km), en lugn fin miljö, ett vackert jordbrukslandskap med vid utsikt, fina fritidsområden och ett aktivt föreningsliv, är Aspås en bostadsort av stort värde. Byn som är kyrkbyn i Aspås församling, ligger på en kalkbergås med bebyggelsen företrädesvis på sydsluttningarna med utsikt mot Oviksfjällen.

Jordbruksbygden omges av skogsmark och många myrar. Kommunikationerna med Krokomböle och Östersund är bra (flera dubbelturer med buss per dag) och möjligheterna till arbetspendling är goda.

Bebyggelsen i Aspås utgörs till största delen av spridd gårdsbebyggelse, med undantag av området utefter väg 745. Ett område planlades på 1960-talet och inom detta finns bl a pensionärshem samt tre planområden (Lien, Nygården och Gräfte). Från 1973--82 har tillkommit 50 lägenheter i enbostadshus och pensionärlägenheter.

Jordbruket utgjorde tidigare ryggraden i Aspåsbygdens näringsliv. Jorden brukas alltså aktivt, men den utgör inte längre en tillräcklig grund för att bibehålla Aspås som ett fungerande samhälle. För

det krävs ytterligare inflyttning av människor, som har sin utkomst på annat håll.

I områdesplanen för Aspås, nu kallad översiktsplan antagen av kommunfullmäktige 1987, anvisas två områden där bebyggelse skulle medföra "ringa eller obetydliga konflikter med jordbrukets intressen".

I Aspås finns LM-skola om- och tillbyggd under 1980-talet med bl a gymnastiksal. För elever i högstadiet finns skolskjuts till Föllinge centralskola.

Kommunalt vatten- och avlopp är utbyggt. Övrig service som t ex livsmedelsbutik saknas.

Aspås har genom de senaste årens bostadsbyggande alltför mycket blivit en "sovort", trots livaktigt föreningsliv finns brister i kontaktmöjligheter, som service och arbetsplatser.

Planeringsmål

Det främsta planeringsmålet är att bevara den produktiva jordbruksmarken. Ett intensivare nyttjande i form av potatis- och köksodling borde vara möjlig. Ekologiskt byggande bör eftersträvas där man delvis nyttjar jordbruksmarken för odling.

Kommunikationsläget gör att Aspås har en viktig funktion som komplement till Krokoms centrum som bostadsort. För att motverka känslan av att Aspås fungerar som "sovort" bör den kommande bebyggelseinriktningen med fördel blandas med små arbetsplatser och bostäder.

På sikt borde det vara angeläget att utveckla någon form av "vardagscentrum" med butiksservice, kiosk med vissa baslivsmedel, lokala produkter, post, bibliotek, herr- och damfrisering etc.

Översiktsplanen för Aspås bör ses över i syfte att utreda lämpligheten för; ekologiskt byggande, en- och flerbostadshus, småindustri och fritidsaktiviteter. Den värdefulla naturmiljön bör beaktas vid planläggningen.

Kompletteringsbebyggelse bör få tillkomma i flera lägen utanför detaljplan och kan prövas utifrån översiktliga planunderlag.

(Rekommendation 13, se vidare översiktsplan för Aspås)

032 ASPÅSNÄSET - KATTSTRUPEFORSÉN

Beskrivning

Aspånäset är en långsträckt jordbruksby efter väg 745 och ligger ca 9 km nordöst om Krokoms samhälle. Nere vid Indalsälven ligger Kattstrupeforsens kraftverk. Jordbruket utgjorde tidigare ryggraden i Aspånäsets näringsliv. Jorden brukas allttjämt, med inslag av både heltids- och fritidsjordbruk med mjölk- och köttproduktion. I byn finns även stort intresse för hästuppfödning.

Under 1970 och 80-talet har omkring 20 st nya åretruntbostäder byggts i området, delvis spridda men också i grupper om 2 - 3 hus. Den nya

bebyggelsen har lokaliserats till skogsdungar i anslutning till allmänna vägen. Skolskjuts finns till Aspås och Krokoms. Övrig service finns närmast i Krokoms. Aspåsnäset har liksom Aspås blivit en bostadsort för arbetspendlare till Krokoms - Östersundsområdet.

Gemensamma VA-anläggningar saknas i området.

Planeringsmål

Aspåsnäset bör kunna utvecklas som jordbruksby. Ny bostadsbebyggelse bör därför tillkomma i lugn takt i form av enstaka kompletteringar till befintliga husgrupper. Hänsyn skall tas till jordbruket och landskapsbilden.

(Rekommendationer C1, 4 och 8)

033 ASPÅSBÖLE - "BÖLE"

Beskrivning

Aspåsböle en liten jordbruksby vid Näldsjön, ca 6 km väster om Krokoms samhälle vid väg 340. Byn Böle hör till den gamla kulturen kring Näldsjön. Förutsättningarna för jordbruket är goda. Skolskjuts finns till Aspås och Krokoms. Övrig service finns närmast i Krokoms.

Planeringsmål

Böle bör kunna utvecklas som jordbruksby. Ny bostadsbebyggelse bör därför ha anknytning till verksamheter i byn och tillkomma i lugn takt i form av enstaka kompletteringar till befintliga husgrupper. Hänsyn skall tas till jordbruket och landskapsbilden.

(Rekommendationer C1, 4 och 8)

034 NÄVERSJÖBERG - LUNDSJÖN

Beskrivning

Näversjön och Lundsjön två mindre jord- och skogsbruksbyar efter väg 339, 18 respektive 23 km norr om Krokoms samhälle.

Åkermarken ligger samlad kring byarna och är fortfarande i hävd, trots att endast ett par brukningsenheter är verksamma med bl a kött- och spannmålsproduktion.

Skolskjuts finns till Föllinge och Aspås. Övrig service finns i Krokoms. Nya åretruntbostäder har inte tillkommit i området den senaste tiden, däremot har några enstaka fritidshus uppförts bl a i Näversjöberg.

Planeringsmål

Ny bebyggelse bör inordnas i byarna, i form av enstaka kompletteringar till befintliga husgrupperingar. Hänsyn skall tas till landskapsbilden och jordbruket. Nyttillkommande åretruntbostäder bör ha anknytning till verksamheter i byarna.

(Rekommendationer C1, 4 och 8)

035 NEDRE LÅNGAN

Beskrivning

Område av riksintresse för natur- och kulturminnesvård.

Skogsmarkerna längs Nedre Långans stränder, utgör en av Sveriges bäst bevarade och fornlämningsrikaste förhistoriska fångstmiljöer. I området från Åkeråns utlopp i Långan i norr, till Långans utlopp i Indalsälven i söder, finns talrikt med lämningar från i huvudsak den förhistoriska fångstkulturen. Ett flertal stenåldersboplatser finns efter stränderna, bl a med hyddlämningar i form av så kallade skärvstensvallar. Långa system av fångstgropar ansluter också till älven.

Området är för övrigt också ett av landets rikaste, vad gäller fångstgropar. I miljön finns även inslag av andra och yngre kulturlämningar med anknytning till skogsbruk och vattenkraft.

Öster Gysån finns grusåsar och grusvallar som bildades vid istidens slut. Sveriges Geologiska Undersökningar (SGU), anser att dessa grusbildningar har högt naturvetenskapligt värde.

Vid bl a Gökbovågen, Landvågen, Stensvågen, Blekmyren och Övre Blekan finns blekebildningar som är viktiga för att höja Ph-värdet i Långan, genom de bäckar som rinner ut i ån. Dessa blekeområden är alla rikkärr med märklig vegetation.

Långan är skyddad enligt Naturresurslagen. Utbyggnad för vattenkraft får inte ske. Endast företag som innebär obetydlig miljöpåverkan kan prövas.

Långans riksintressanta naturområde och fisket, ger många fina naturupplevelser ur tre olika aspekter; vetenskaplig naturvård, friluftsliv och kulturminnesvård- "en tätortsnära vildmarksälv".

Planeringsmål

Det främsta planeringsmålet för Nedre Långan, är att fler människor skall kunna få glädje av älvsträckan och naturen kring älven.

Målet är att kunna uppleva området som orört av den moderna tidens ingrepp. Det gamla bygdekraftverket vid Långforsen från 1918, är mer en sevärdhet än ett miljöingrepp.

Vattnet forsar över en gles damm av stora stenar och kraftstationen är sevärd med sitt ursprungliga torn, varifrån elledningarna tidigare utgick. Att bygga om kraftverket med en modern betongdamm och uppföra ny kraftverksbyggnad i stålplåt, skulle betydligt förändra miljön - även om en minimitappning sker över betongdammen.

Hänsyn skall tas till miljön i området så att friluftslivets samt natur- och kulturminnesvårdens intressen beaktas. Ingen bebyggelse får därför tillkomma, utom eventuellt mindre anläggningar, t ex vindskydd som tillgodoser det rörliga friluftslivets behov.

Fornlämningar med omgivning skyddas enligt fornminneslagen.

Om markskador kan befaras i området skall därför samråd ske med länsstyrelsen (eller länsmuseum). Täkter bör ej ske i området. Vid skogsbruksåtgärder skall särskild hänsyn tagas till naturmiljön. Området bör så långt som möjligt upplevas som orört, sett från stränderna.

Frågan om att bilda naturreservat bör utredas.

(Rekommendationer A6 och 7)

036 GYSÅN - LÅNGAN

Beskrivning

Öster Gysån finns grusåsar och grusvallar som bildades vid istidens slut. Sveriges Geologiska Undersökningar (SGU) anser att dessa grusbildningar har högt naturvetenskapligt värde. Här finns också ett stort natal fångstgropar.

Planeringsmål

Ingen bebyggelse bör tillkomma, eller täktillstånd beviljas inom området. Fornlämningarna med omgivning skyddas enligt fornminneslagen. Det är också angeläget att särskild hänsyn tas vid skogsavverkning så att markskador ej uppstår. Samråd bör ske med länsstyrelsen eller länsmuseum vid planering av avverkningar inom området.

(Rekommendationer A6 och 7)

037 GÖKBOVÅGEN - LANDVÅGEN 038 STENSVÅGEN

039 BLEKMYREN 0310 ÖVRE BLEKAN

Beskrivning

Vid Gökbovågen - Landvågen, Stensvågen, Blekmyren och Övre Blekan finns blekebildningar som är viktiga för att höja Ph-värdet i Lången, genom de bäckar som rinner ut i ån. Dessa blekeområden är alla rikkärr med märklig vegetation.

Planeringsmål

Hänsyn bör tagas till naturmiljön vid myrarna. Täkt bör ej ske. Skogsbruket bör visa särskild hänsyn enligt skogsvårdslagen. Ingen ny bebyggelse bör ske, utom sådan som tillgodoser syftet med skyddet av området.

(Rekommendation A7)

0311 SANDLUNGRET V KATTSTRUPEFORSEN

Beskrivning

Vetenskapligt skyddsvärda områden.

Sandlungret grustag ligger ca 2 km väster om Kattstrupeforsens kraft-

station. Mycket av grusåsen har körts bort som grus, men det resterande är intressant, för dem som forskar om de lämningar som finns kvar efter den senaste inlandsisen.

Sandlungret har samma form som en hästsko och sådana grusåsar är mycket sällsynta, inte bara i Jämtland utan i hela Sverige.

Resterna av Sandlungret bör sparas.

Planeringsmål

Det vetenskapliga värdet och området tillgänglighet, motiverar att särskild hänsyn måste tas för att spara de rester som finns kvar av Sandlungret.

Särskild hänsyn skall tas till naturmiljön vid bl a skogsbruksåtgärder.

(Rekommendation B7)

04 ÅS FÖRSAMLING (befolkning 1990-12-31 var 1 962 personer, areal 97,5 km²)

- 041 Ås tätort
- 042 Sandnäset - Tängtorpet
- 043 Ösa - Gärde - Täng - Birka
- 044 Östersem - Västersem - Byn - Sörbyn - Hållskaven
- 045 Landsom - Backen - Dille - Trättgärde
- 046 Kännåsen - Åskott - Halåsen - Önsjön
- 047 Kännåsen
- 048 Tyssjöarna
- 049 Ösatjärnarna (vattenödlor)
- 0410 Sörbyn (naturminne)

04 ÅS FÖRSAMLING

Beskrivning

Åsbygden hör till de områden vid Storsjön som fick fast bosättning under järnåldern, för mer än ett och ett halvt årtusende sedan. Fornlämningar utgör spår av den tidiga kolonisationen, medan välbevarade äldre bybildningar i Gärde, Ösa och den centrala delen av Backen, ger exempel på byggnadsutformning och boendemiljö från senare tid, främst 1800-talet.

Den öppna bygden i Ås utgörs av aktiv jordbruksbygd, medan delarna mellan Ås och Dvärsätt är betydligt mer splittrade. Jordbruksmarken är där mindre intensivt nyttjad, ytorna mindre och dessutom förekommer en hel del skogsmark. Skogarna är i allmänhet risskogar, i svag västsluttning mot järnvägen och Åssjön. Söder om Ås når jordbruksmarken ned mot Sem, på Åsvägens västra sida, medan det är skogsmark av en mer mosaikartad karaktär i det flackare landskapet österut mot E75.

Den befintliga permanenta bebyggelsen, är koncentrerad till centrala delen av Ås, mellan Ösa och Sörbyn, medan fritidsbebyggelsen ligger som ett band efter Storsjöns strand från Lugnvik till Täng.

Området genomkorsas i nord-sydlig riktning av mellanriksbanan mot Trondheim. Drygt 1 km öster om Ås centrum går Europaväg (E75), som är den viktigaste kommunikationsleden i länet.

041 ÅS TÄTORT

Beskrivning

Från att ha varit en sammanhållen jordbruksby, har Ås tätort de senaste 30 åren blivit en av kommunens attraktivaste bostadsområden.

Ås har genom sitt läge som bostadsort för arbete i Krokoms och Östersunds kommuner, inneburit en stor efterfrågan på villatomter och bostadslägenheter.

I Ås finns ett bra serviceutbud med bl a LM-skola, dag- och fritidshem, deltidsskola, bibliotek, samlingslokaler, distriktsköterska, post, livsmedelsaffär och handelsträdgård.

LM-skolan har hela Ås församling som upptagningsområde och är om- och tillbyggd under 80-talet. Närmaste högskolestad finns i Krokoms kommun.

Tre skolor som administreras av Jämtlands läns landsting finns i området. Lantbruksskolan Torsta, Birka Folkhögskola och Rosta Lant-hushållsskola.

Rosta Lant-hushållsskola kommer enligt ett beslut vid landstinget (hösten 1990), att läggas ner. Lantbruksskolan Torsta berörs till viss utsträckning av tätortsutbyggnaden.

1962 och 1965 tillkom genom byggnadsplanerna för Högstälägen respektive Hov, omfattande av 60 tomter för friliggande villabebyggelse. Dessa planer har ytterligare kompletterats i olika omgångar med ett 40-tal tomter.

1980 antogs och fastställdes byggnadsplan för området Rosta 3:4 och 5:2 m fl, mellan Högstälägen och Hov, omfattande 116 lägenheter i gruppbyggda enbostadshus och 80 lägenheter i flerbostadshus. Området var helt utbyggt 1984. Från 1972 har stora investeringar gjorts i vatten- och avloppsanläggningar. Vattenverket, som är beläget vid Birka Folkhögskola, har en utnyttjad kapacitet för ca 3 000 pe. Vattnet tas från Storsjön och renas via långsamfilter.

Avloppsverket med höggradig kemisk biologisk rening, har en utnyttjad kapacitet för ca 3 000 pe. Storsjön används som recipient.

Större delen av den jordbruksmark som omger den nuvarande bebyggelsen utgör enligt lantbruksnämndens bedömningar, primär jordbruksmark med mycket goda förutsättningar för rationell jordbruksdrift.

Planprogram

I ett gemensamt planprogram för Östersund och Krokoms "primära centrum", har framtida tätortsstruktur och utbyggnad analyserats. Kommunfullmäktige i de båda kommunerna, har antagit programmet som bl a säger att en större, ny tätortsutbyggnad i första hand bör ske i området mellan Ås och Lugnvik.

Översiktsplan

I samarbete med Östersunds kommun har ett förslag till översiktsplan för Ås - Lugnvik utarbetats och även varit föremål för remiss.

Översiktsplaneförslaget anger att tätortsutbyggnaden skall ske utefter kommungränsen, sydväst om E75.

Översiktsplanearbetet har efter remissen varit vilande, men på grund av utredning om framtida flygbuller. Utredningen visar att buller från militärflyget sannolikt inte kommer att öka i framtiden. Förutsättningarna för vatten- och avloppsanslutning samt skolorganisationen har utretts gemensamt. Förslaget är entydigt, att vatten- och avlopp skall anslutas till Östersunds VA-nät.

I kommunens gemensamma förslag till översiktsplan, förutsätts att hela områdets låg- och mellanstadieskola byggs på Krokomssidan och att alla högstadieelever får gå i Lugnviks högstadium.

Översiktsplanen för Ås - Lugnvik bör fullföljas och antas av båda kommunerna. Detaljplanerna utarbetas av respektive kommun under ömsesidiga samråd.

Planeringsmål

Fortsatt hög aktivitet i jordbruket är av stor betydelse för bygden. Jordbrukets utvecklingsförutsättningar skall värnas.

Den öppna jordbruksmarken med de vida utblickarna är en viktig del av områdets kvalitet. För att bibehålla den värdefulla bebyggelsemiljön skall stor hänsyn tagas till de kulturhistoriska intressena och landskapsbilden, vid ny-, om- och tillbyggnader.

För Ås tätort bör kompletteringsbebyggelse möjliggöras, för att ta tillvara Ås attraktionskraft som boendeort.

Skolornas och institutionernas utveckling bör säkerställas.

(Rekommendationer C4, 5, 8 och 13)

042 SANDNÄSET - TÄNGTORPET

Beskrivning

Utredningsområde för bostadsbebyggelse.

Området ligger väster om E75:an mellan Sandnäset och Tängtorpet samt begränsas i väster mot Åssjön.

Området är småkuperat och består huvudsakligen av skogsmark. Några mindre myrpartier finns i området. Området genomkorsas i nordlig riktning av mellanriksbanan mot Trondheim.

Planeringsmål

Området bör i första hand utredas om lämpligheten för ett ekologiskt byggande.

(Rekommendation C 13)

043 ÖSA - GÄRDE - TÄNG - BIRKA

Beskrivning

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Byarna Ösa, Gärde, Täng och Birka, är belägna i väst- sydsluttning mot Åssjön (Storsjön), i ett öppet odlingslandskap med aktivt och bärkraftigt jordbruk.

Områdena genomkorsas av mellanriksbanan mot Trondheim. Området tillhör "en av de miljöer där upplevelsen av Storsjölandskapet är starkast" och har en storslagen utsikt över Frösön, Rödön och Oviksfjällen. Delar av området ingår i områdesplan, nu kallad översiktsplan för Ås, antagen av kommunfullmäktige 1977-03-29. Mellan järnvägen och Åssjön finns både åretruntbostadshus och ett större antal fritidshus.

Områdena ingår i Storsjöbygdens miljöer, som med sina kulturvärden är av riksintresse. I miljön ingår bl a de värdefulla och välbevarade bybildningarna kring Gärde och Ösbacken, med en stor mängd märkliga byggnader främst från 1800-talet.

Inom områdena bedrivs aktivt jordbruk med både mjölk-, kött-, rotfrukt- och spannmålsproduktion.

Planeringsmål

En fortsatt hög aktivitet i jordbruket är av stor betydelse för området. Jordbrukets utvecklingsförutsättningar skall värnas och områdenas karaktär bibehållas. Stor hänsyn skall tas till de kulturhistoriska intressena och landskapsbilden, vid ny-, om- och tillbyggnader inom de värdefulla bebyggelsemiljöerna.

Nybebyggelse bör förläggas som komplettering till befintliga bebyggelsegrupper, efter traditionellt mönster och under hänsynstagande till jordbrukets intressen.

(Rekommendationer B1, 4, 5, 6, 7, 8 och 13 se översiktsplan för Ås)

044 ÖSTERSEM - VÄSTERSEM - BYN - SÖRBYN - HÅLLSKAVEN

Beskrivning

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Byområdena ligger utefter Åsvägen (gamla E75) och ingår i översiktsplan för Ås - Lugnvik.

Kommunfullmäktige i Krokoms och Östersunds beslutade i juni 1981, att översiktligt utreda en utbyggnad av ca 1 000 lägenheter i Ås och Lugnvik. Till detta har enligt senare beslut, tagits önskemål om planläggning för arbetsområde och reservområde, för eventuellt länslassarett m m.

Området för översiktsplanen avgränsas av nya och gamla E75, från trafikplatsen vid Lugnvik, fram till den södra tvärförbindelsen vid Ås. Bostadsområdet Byskogen i Krokoms har tagits in i planområdet.

Längs nya E75 mot Ås planeras ett större arbetsområde. I området finns redan idag en skogsplantaskola och ett potatislager. Fortsatta utbyggnader planeras i första hand söder om dessa, fram till föreslagna ny utfart på E75. Vid den planerade utfarten föreslås ett arbetsområde där ett köpcentrum "Storsjötornet", för tyngre och skrymmande varor kan tillkomma (bilar, möbler, vitvaror etc).

Detaljplan för del av Byn 1:4, Östersem 1:82 m fl, har upprättats och den benämns "Byskogen".

Området ligger söder om Åsvägen och på båda sidor om järnvägen. Syftet med planen är att påbörja en samhällsutbyggnad och samtidigt möjliggöra permanentboende inom befintliga fritidsfastigheter. Idag utgörs området av främst fritidsbebyggelse (42 fastigheter och 1 semesterhem) och obebyggd skogsmark.

Fullt utbyggt kommer det planlagda området att innehålla drygt 150 bostäder, varav mer än hälften som lägenheter i bostadsrättsform. I översiktsplan för Ås - Lugnvik, redovisas förslag till nya bostadsområden, norr om Ås-vägen.

En flygbullerutredning har utförts under 1990, eftersom de militära myndigheterna i Stockholm bedömde att buller från JAS 39 skulle omöjliggöra bebyggelse i området.

Utredningen har dock visat att flygbullret inte kommer att öka jämfört med nuvarande förhållanden.

Planeringsmål

Det främsta planeringsmålet för delen Byn - Östersem, är att en större utbyggnad av bostäder, handel och industri bör ske. Östersunds närhet bör utnyttjas vad gäller service, kultur etc.

Den i översiktsplan för Ås - Lugnvik föreslagna bebyggelseformen, bör kunna uppfylla en god boendemiljö.

"Rutnässtaden" ger god tillgänglighet, god flexibilitet, men också miljömässiga fördelar. Bebyggelsemönstret kan också utgå från de kvaliteter som redovisats i alternativet "Trädgårdsstaden".

(Rekommendation 13, se vidare översiktsplan för Ås - Lugnvik)

045 LANDSOM - BACKEN - DILLE - TRÄTTGÄRDE

Beskrivning

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Landsom, Backen, Dille och Trättgårde är jordbruksbyar som ligger norr om Ås samhälle. Bebyggelsen ligger ganska gles, längs bygatan i sydsluttning och bildar ett sammanhängande jordbrukslandskap.

Byarna hör till den gamla kulturbygden i Ås.

Jordbruket har goda förutsättningar i byarna. Inom området bedrivs aktivt jordbruk med både mjölk-, kött- och spannmålsproduktion.

Skolskjuts finns till Ås, där också övrig service och kollektivtrafik finns.

Planeringsmål

Jordbrukets utvecklingsförutsättningar skall värnas och byarnas karaktär bibehållas. Bebyggelseutvecklingen bör därför ske i lugn takt och begränsas till enstaka nybebyggelse, som anknyter till jordbruket eller annan platsbunden verksamhet.

För att bibehålla den värdefulla bebyggelsemiljön, skall stor hänsyn tas till de kulturhistoriska intressena och landskapsbilden, vid ny-, om- och tillbyggnader.

(Rekommendationer B1, 4, 5 och 8)

046 KÄNNÅSEN - ÅSKOTT - HALÅSEN - ÖNSJÖN - GRANBO

Beskrivning

Längs Kännåsens höjdsträckning, finns ett småskaligt uppsplittrat landskap till följd av uppodling. Byarna har inslag av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Det relativa höjdläget ger möjligheter till utblickar och terrängen kring byarna är mera lämplig för jordbruksproduktion än de fuktigare områdena längre västerut.

Jordbruket har goda förutsättningar i byarna. Inom området bedrivs jordbruk med mjölk-, kött- och spannmålsproduktion. Skolskjuts finns till Ås, där också övrig service finns.

I Åskott finns en bilsprottningsanläggning samt Granbo, en motorsportbana. Dessutom finns grunden till ett järnvägmuseum som är under uppbyggnad i Åskott.

I Halåsen ligger "Halåsens skogsbrukarskola", som beskrivs närmare i "allmänt om kommunen" 4:5 Utbildning.

I Kännåsen finns ett svinstall med ca 40-talet suggor och uppfödning av ca 200 slaktsvin, som är knutet till Torsta Lantbruksskola. Resultatet av uppfödningen är mycket bra och kan ge impulser till ökad svinskötsel i länet.

Under 1990 har i Kännåsen lämnats ett 20-tal bygglov för nya lägenheter och småhus.

Planeringsmål

Förutsättningarna att utveckla jordbruket bör uppmärksammas. Bebyggelseutvecklingen bör ske i lugn takt och karaktären av jordbruksbyarna bibehållas.

För att bibehålla den värdefulla bebyggelsemiljön skall stor hänsyn tas till de kulturhistoriska intressena och landskapsbilden, vid ny-, om- och tillbyggnader.

(Rekommendationer C1, 4, 5 och 8)

047 KÄNNÅSEN (Militärt intresseområde)

Beskrivning

Området omfattar I 5:s skjutfält samt framtida expansionsområde på lång sikt.

Planeringsmål

Tillkommande bebyggelse inom området som kan försvåra en framtida expansion bör undvikas.

Bygglovsansökan som berör området sändes regelmässigt till Milo N N för yttrande.

(Rekommendation A10)

048 TYSSJÖARNA

Beskrivning

Område av riksintresse för naturvård.

Tyssjöarna är ett större våtmarksområde beläget vid Inlandsbanan, ca 10 km norr om Östersund. Sjöarna, som är mycket grunda blekesjöar, utmärks av en varierad kärrvegetation längs stränderna. Speciellt intressant är de vegetationstyper som indikerar den extrema kalktillgången i området.

Nyligen utförda botaniska inventeringar har visat att hela området från E75 - över Tyssjöarna och upp mot Nifsåsen, är mycket intressant ur naturvetenskaplig - botanisk synpunkt. 328 arter är registrerade, varav 34 anses hotade enligt Skogsstyrelsens listor. Av dessa 34 arter växer många ganska ymnigt, vilket innebär att området är mycket mera värdefullt än vad som tidigare anats. Tidigare har ju främst områdets kvaliteter som fågelokal beaktats.

Planeringsmål

Området utreds i syfte att säkerställa och skydda områdets värde. Skyddet kan uppnås genom frivilliga överenskommelser eller genom

bildande av naturreservat enligt NVL 7 \$.

Syftet med skyddet är att förhindra störningar i form av avverkning, täkt och störande friluftsliv. Områdets avgränsning studeras närmare då området utreds.

Inom området tillåts ingen bebyggelse som kan motverka skyddsintresset.

Då området har rika naturkvaliteter kan det göras mera tillgängligt för befolkningen, i såväl Krokomben som Östersund, genom att en lämpligt placerad stig ordnas runt hela sjön. Här och var, på ej ömtåliga platser ordnas vindskydd och eldstäder.

Stigar leds ner till sjön på några platser och där bör finnas gömslen där man kan uppleva fågellivet, utan att fåglarna störs. I norra delen av sjön byggs ett fågeltorn (plattform), som är så stor att en skolklass kan studera fåglar där.

Vid vissa växtplatser bör finnas information om märkliga växter och deras krav på livsvillkor.

(Rekommendation A7)

049 ÖSATJÄRNARNA (vattenödlor)

Beskrivning

Vetenskapligt skyddsvärt område.

Ösatjärnarna som ligger norr om Tängtorpet är ur jämtländska förhållanden unika med en lokal av vattenödlor. Tjärnarna har dessutom ett rikt fågelliv.

Ösatjärnarna utreds för närvarande, dels för att bestämma vattenödlornas art och livsbetingelser samt att dels göra tjärnarna till ett fågelskyddsområde.

Planeringsmål

Bebyggelse får ej tillkomma vid stränderna och skogsbruket skall ta särskild hänsyn till naturmiljön kring tjärnarna.

Området utreds i syfte att säkerställa och skydda områdets värde. Skyddet kan uppnås genom frivilliga överenskommelser eller genom bildande av naturreservat enligt NVL 7 \$.

(Rekommendationer A7)

0410 SÖRBYN (naturminne)

Beskrivning

Intill väg 610, Åsvägen, mellan Sörbyn och Hållskaven står en gammal tall, som klassas som naturminne (13 \$ NVL). "Tallen kan vara ett vägmärke från en tidigare transportepok, en så kallad "suptall" där

förmodligen förbönderna stärkte sig med en färdsup på väg från eller till Östersund.

Planeringsmål

Tallen är skyddad enligt NVL 13 §. Särskild hänsyn skall tas till området runt tallen vid grävningsarbeten och jordbruksåtgärder.

(Rekommendationer A7)

05 LAXSJÖ FÖRSAMLING (befolkning 1990-12-31 var 437 personer, areal 520,2 km²)

- 051 Laxsjö
- 052 Laxviken
- 053 Ålviken
- 054 Tuvattnet - Hökvattnet - Flykälén - Storåbränna
- 055 Lakavattnet
- 056 Ålåsen
- 057 Almdalen
- 058 Storån - Öjån
- 059 Haraån, delta
- 0510 Vitvattnet, grusås
- 0511 Renskinmyren, extremrikkärr
- 0512 Hotagsströmmen
- 0513 Tjärnafjället, urskog

051 LAXSJÖ

Beskrivning

Laxsjö är en jordbruksby ca 3 mil nordost om Föllinge, med kulturhistorisk värdefull miljö. I denna del av kommunen, som är en utpräglad glesbygd, har avfolkningen drabbat bygden hårt. Från 1960 (med 940 personer) och fram till 1980 (med 472 personer) har befolkningen i Laxsjö socken halverats. Sysselsättningsmöjligheterna var få och bebyggelseutvecklingen obetydlig under denna 20-årsperiod. Under 80-talet har dock befolkningsminskningen stagnerat. Inflyttning av yngre barnfamiljer har medverkat till en positiv trendförändring.

Jord- och skogsbruket har fortfarande en vital betydelse för Laxsjöbygden.

Genom sitt hävdade odlingslandskap och vackra läge och i egenskap av serviceort för ett stort omland, är Laxsjö en attraktiv boendeort. Arbetspendling sker både till Föllinge och Strömsund.

I Laxsjö finns LM-skola, förskola, livsmedelsbutik, distrikts-sköterska, församlingshem och föreningslokal.

Bebyggelsen ligger tätt samlad kring väg 339 och över hela den odlade sluttningen ligger gårdssamlingar och ängslador glest utspridda. All bebyggelse är enfamiljshus, frånsett ett flerfamiljshus intill skolan och pensionärsradhusen norr om kyrkan. Inom området kring kyrkan från

1884, finns flera kulturhistoriskt värdefulla byggnader bl a ett boningshus från 1800-talets mitt med bevarad fast inredning, målad interiör samt gårdsmuseum, två kyrkstugor från 1800-talets andra hälft och IOGT-lokalen från 1903.

Under 1989 uppförde kommunen 4 lägenheter i flerbostadshus samt 2 pensionärlägenheter.

Kommunalt vatten- och avlopp finns utbyggt för den centrala delen av Laxsjö.

Planeringsmål

För att bibehålla en levande by med skola och affär, är det nödvändigt att slå vakt om den positiva inflyttningstrend som skett de senaste åren. Generationsväxlingen inom jordbruket innebär en större efterfrågan på hyreslägenheter. Många äldre människor som finner det egna huset för stort, men vill bo kvar i hembyn, söker i första hand mindre hyreslägenheter. Detta innebär att större bostäder frigörs för barnfamiljer.

För att underlätta bostadsbyggandet bör en fördjupad översikt komplettera planutredningen från 1980, med i första hand tomplatser för permanentbostäder och småindustri.

Vid planläggningen bör hänsyn tas till jord- och kulturintressena samt den branta topografin som finns.

Vad gäller fritidsbebyggelse bör denna inte tillåtas i byns centrala delar eller söder om väg 339. Lämpliga lägen kan sökas i byns utkanter, där stor hänsyn tas till jordbruket och den öppna landskapsbilden

(Rekommendationer C2, 4, 5, 8 och 13)

052 LAXVIKEN

Beskrivning

Laxviken är en mindre jordbruksby ca 3 km väster om Laxsjö, vid Hotagensjöns nordöstra strand. Kulturhistoriskt värdefull miljö samt område med goda förutsättningar för jordbruk.

Inom ett litet område finns kulturhistoriska objekt samlade med olika sociala funktioner och från skilda tidsperioder. Bland objekten ingår på den övre sidan vägen, ett portloft av ålderdomlig typ (2:2), ett kronhärbre (3:22, 3:40), ett boningshus (3:31), från 1775 med bevarad fast inredning samt före detta IOGT-lokalen (2:25). Nere vid sjön Hotagen på fastigheten Laxviken 3:23, ligger före detta Flottningsföreningens anläggning. I miljön finns även fångstgropar och strandbundna stenåldersplatser. Laxviken har liksom Laxsjö drabbats av avfolkning. Möjligheterna till arbetstillfällen har varit obetydliga.

En viss trendförändring har skett då flera yngre barnfamiljer har bosatt sig i Laxviken.

Arbetspendling sker både till Föllinge och Strömsund.

Kommunen har under 1990 uppfört 2 smålägenheter och ett kooperativt daghem. Kommunalt vatten- och avlopp saknas.

Planeringsmål

Ett fortsatt aktivt jordbruk är av betydelse för bygden. Jordbruksbyn skall kunna utvecklas utan att byns karaktär förändras.

Bebyggelseutvecklingen bör därför ske i lugn takt efter traditionellt mönster, så att hänsyn tas till jordbruket, landskapsbilden och de kulturhistoriska intressena.

Tillkommande bebyggelse i anslutning till ovan nämnda byggnader skall anpassas till landskapsbilden och inordnas i den befintliga bebyggelsegrupperingen, dock ej så att miljön i närheten av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och anläggningar påverkas. Prövning av huruvida sådan påverkan kan anses föreligga skall göras i samråd med läns museet.

(Rekommendationer C1, 2, 4, 5 och 8)

053 ÅLVIKEN

Beskrivning

Ålviken ligger ca 17 km nordväst om Laxviken vid Hotagensjöns strand, en kulturhistorisk värdefull miljö av riksintresse.

Fastigheten Ålviken 1:20 "Orrnäset", är ett utomordentligt exempel på en stor perifert belägen gård, som tidigare i stor utsträckning var hänvisad till självhushåll. Innan vägen byggdes var vattenleden av vital betydelse för gårdens existens. På fastigheten finns ett flertal olika exempel på hur vattenkraft kan användas. Här finns bl a kvarn, såg, spånklyv och ett kraftverk, som samtliga är vattendrivna. Inom miljön finns också ett stort fångstgropssystem med ca 25 gropar samt tre stenåldersboplatser. Kraftverksutbyggnaden vid Foskvattnet kan påverka miljön bl a genom de kraftledningar som byggts ut nära gården.

Planeringsmål

Tillkommande bebyggelse i anslutning till gårdsmiljön och den öppna åkermarken skall bedömas restriktivt och tillåtas endast i de fall den har betydelse för jordbruket eller annan platsbunden verksamhet.

Tillkommande bebyggelse skall anpassas till landskapsbilden och inordnas i den befintliga bebyggelsegrupperingen, dock ej så att miljön i närheten av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och anläggningar påverkas.

Prövning av huruvida sådan påverkan kan anses föreligga skall göras i samråd med läns museet.

Det bör utredas om miljön fortfarande kan anses vara av riksintresse efter kraftverksutbyggnaden.

(Rekommendationer B1, 4, 5, 6 och 8)

054 TUVATNET - HÖKVATNET - FLYKÄLEN - STORÅBRÄNNA

Beskrivning

Mindre jord- och skogsbruksbyar, norr och nordöst om Laxsjö samhälle.

Jordbruket är typiskt för ett uppodlat inlandsområde med oregelbundna och bitvis små åkerfält i småkuperad terräng. Åkermarken ligger samlad kring byarna och är fortfarande i hävd, trots att endast ett fåtal brukningsenheter är verksamma med bl a kött- och mjölkproduktion.

Tuvattnet - Hökvattnet ligger vid väg 783 ca 10 km från Laxsjö. Inom ett spritt område i Tuvattnet finns flera kulturhistoriska objekt, samlade i gårdsgrupper från 1800 - 1850-talet. Bland objekten ingår boningshus, bryggstuga, kornlada och härbre (1:5), smedja (1:11) och boningshus, stall, f d bastu, kokhus samt smedja (1:21).

Bryggstuga med härbre i tre våningar, före detta salpeterlada (1:25). Boningshus, ladugård, stall, lada och kokhus (1:29), sannolikt ett i kommunen bäst bevarade torp, "bör vårdas". Före detta skolan med uthus (1:30), används nu som bygdegård.

Bland objekten i Hökvattnet ingår boningshus (1:7). Bryggstuga, härbre och rökbastu (1:11).

I byn Tuvattnet bedrivs grundforskning angående uppkomsten av olika sjukdomar p g a konstgödsling. Forskningen som hittills skett på helt ideell basis, har rönt stor uppmärksamhet bland olika forskningsinstitutioner.

Planeringsmål

Jordbruket är av stor betydelse för bygdens fortbestånd. Byarna bör därför ingå i det område där glesbygdstöd kan lämnas.

Ny bebyggelse bör inordnas i byarna under hänsynstagande till bl a jordbruket, kulturvärden och landskapsbilden.

(Rekommendationer C1, 4, 5 och 8)

Flykälén ligger vid väg 339 ca 14 km nordöst om Laxsjö. Byn med sitt höjdläge och relativt plana odlingslandskap, har goda förutsättningar för jordbruk. Bland de kulturhistoriska objekt som finns kvar i byn, är ett boningshus från 1800-talets början (8:1). Byns historia finns att läsa på en minnessten som rests framför byns före detta skola.

Skolan lades ner på mitten av 1960-talet och eleverna åker nu skolskjuts till Laxsjö och Föllinge.

Planeringsmål

Jordbruket är av stor betydelse för bygdens fortbestånd. Byn bör därför ingå i det område där glesbygdstöd kan lämnas.

Ny bebyggelse bör inordnas i byn under hänsynstagande till bl a jordbruket och landskapsbilden.

(Rekommendationer C1, 4, 5 och 8)

Storåbränna ligger vid slutet av väg 786 ca 14 km nordöst om Laxsjö. Inom byn finns flera kulturhistoriska objekt samlade i gårdsgrupper från mitten av 1800-talet. Bland objekten ingår boningshus (1:7). Bryggstuga, härbre och rökbastu (1:11).

Skolan lades ner på mitten av 1960-talet och eleverna åker nu skol-skjuts till Laxsjö och Föllinge.

I Storåbränna finns livsmedelsbutik med bensinförsäljning, bygdegård samt två mindre skoterverkstäder.

Ny landsvägsbro över Storån blev klar 1990.

Planeringsmål

Jordbruket är av stor betydelse för bygdens fortbestånd. Byn bör därför ingå i det område där glesbygdstöd kan lämnas.

Ny bebyggelse bör inordnas i byn under hänsynstagande till bl a jordbruket, kulturvärden och landskapsbilden.

(Rekommendationer C1, 4, 5, 7 och 8)

055 LAKAVATTNET

Beskrivning

Lakavattnet ligger i nordöstra delen av Krokoms kommun, på gränsen till Strömsunds kommun. Avståndet till Föllinge är 48 km.

Lakavattnet tillhör de fjällnära skogs- och jordbruksområdena. Här fanns tidigare bebodda gårdar. Bebyggelsen har sträckt sig upp efter Storån, efter Lakavattnets sydvästra strand, upp efter Harån in i Almdalen.

Samtidigt har samerna drivit renskötsel i fjällen. Denna "vildmark" har för bara ett par decennier sedan varit bebodd och brukad. Avfolkningen har drabbat denna utkantsbygd mycket hårt. Samerna har dock fortfarande renar i området.

Naturvärdena i Lakavattnet är uppenbara. Här finns ett lågfjällsområde som är nästan helt oexploaterat för turism. Fria vidder och utblickar, stora skogsmarker med mycket vilt, bl a björn. En vackert belägen by med marker som fortfarande hålls öppna. Fjällsjöar och rena fritt strömmande vattendrag.

Lakavattnet har sedan lång tid tillbaka varit ett populärt rekreationsområde och då främst för boende i närområdet. Rekreationen har mest bestått av:

- fiske
- fjällvandring
- jakt

- bärplockning
- skidåkning

Under slutet av 50-talet startades på privat initiativ så kallad vesseltrafik, från Lakavattnet och upp till Stakafjället under vintern. Det byggdes också en enkel serveringsstuga uppe vid Stakafjället. I början av 60-talet röjdes ett utförsåkningsområde vid stugan och en transportabel lift fanns i drift där några veckor, i anslutning till påsk varje år.

Tre dåvarande kommuner, Föllinge, Ström och Hammerdal började att intressera sig för området. Under slutet av 60-talet hade kommunerna ganska stora planer på en exploatering av området. Av flera skäl bl a att inte AMS stödde projektet, blev det inte av.

Kommunernas intresse fortsatte ändå och efter kommunsammanslagningen 1973/74 blev det Krokom och Strömsund som fortsatte arbetet.

Kommunernas intresse resulterade i att man 1974 köpte ett ca 2 400 ha stort område av SCA och att Stiftelsen Lakavattnets Fjällanläggningar bildades. Området övergick i Stiftelsens ägo 1975. Arbetet med planering av området startade direkt. Det resulterade i ett förslag till områdesplan som presenterades i februari 1977.

Under remissbehandlingen utsattes planförslaget för stark kritik från flera remissinstanser. Bl a ansågs planen omfatta för stort område och framförallt borde inte renbetesområdet ha varit med i områdesplanen.

Även Länsstyrelsen hade i sitt yttrande föreslagit kommunerna att avvakta ett antagandebeslut, för att inhämta ytterligare beslutsunderlag i ett fortsatt arbete med områdesplan.

Ny remissupplaga till områdesplan för Stakafjäll och Lakavattnet presenterades i juni 1981. Arbetet med områdesplanen bedrevs inom ramen för Byggforskningsrådets projekt, "Alternativ planering och projektering av Lakavattnets Fjällanläggningar".

All mark inom planförslagets gränser, så när som de fyra privata tomterna vid byn Lakavattnet skulle ingå i ett naturreservat. Syftet med ett naturreservat är socialt, nämligen att göra området åtkomligt för en bredare allmänhet.

Redan idag har ett flertal insatser gjorts för att underlätta användandet av området, för rekreatiönsändamål.

Anslagstavlor är uppsatta, rastplatser finns efter vägen till byn och leder finns markerade i området.

Ett mindre campingområde har iordningställt med en centrumbyggnad och några mindre övernattningsstugor samt uppställningsplats för ett 10-tal husvagnar. Centrumbyggnaden inrymmer duschar, tvättstuga, klädvårdsrum, toaletter samt ett mindre kök med matrum.

Planeringsmål

Arbetet med en fördjupad översiktsplan bör fortgå. Översiktsplanens syfte är att skapa förutsättningar för en utbyggnad av turist- och

rekreationsanläggningar, med utgångspunkt från dels sysselsättningsaspekt dels en önskan om en bevarad vildmarkskaraktär i området.

Avgränsningen för pågående reservatbildning av Gråberget - Hotagsfjällen skall anpassas i den fördjupade översiktsplanen.

Inom området får nybyggnad endast ske i enlighet med områdesplan. Inom med R betecknade områden, har sådana förhållanden bedömts råda som motiverar särskilda hänsynstaganden vid prövning av bygglov. Dessa avser sådana åtgärder som visserligen ej är bygglovspliktiga, men har stor betydelse för miljön i området. I tillämplig utsträckning bör rekommendationerna vara vägledande för respektive sektorsmyndigheters ärendehantering inom R-området.

(Rekommendationer C1, 4, 7, 9, 11 och 13)

056 ÅLÅSEN

Beskrivning

Byn Ålåsen är belägen 40 km norr om Föllinge samhälle och ca 15 km väster om Laxsjö. Till Ålåsen går allmän väg från Laxsjö. Från Ålåsen där allmänna vägen slutar, går en enskild skogsbilväg västerut fram till väg 340 vid Toskströmmen.

Ålåsens by har tidigare varit en jord- och skogsbruksby, men har under 1970- och 80-talet utvecklats till en sport- och fritidsby. 1978 antogs och fastställdes en detaljplan för fritidsbebyggelse å fastigheten Ålviken 1:21, innehållande 30 tomtplatser. Parallellt och ca 150 m söder om allmänna vägen, finns en ca 800 m lång start och landningsbana för mindre flygplan. Omedelbart norr om allmänna vägen finns en 300 m lång slalombacke med bygellift. I anslutning till liftanläggningen finns kiosk- och serveringsbyggnad.

Planeringsmål

En fortsatt utbyggnad av fritidshus och aktiviteter för det rörliga friluftslivet, är av stor betydelse för byn och området. Närheten till Tjärnafjället och goda fiskevatten bör ge ett allsidigt och rikt underlag för ett ökat friluftsintrasse.

(Rekommendationer C1, 4, 7, 9, 11 och 13)

057 ALMDALEN

Beskrivning

Almdalen har en kulturhistorisk miljö av riksintresse. En av de få fjällägenheterna som ännu brukas. Almdalen ligger ca 8 km vandringsväg norr om Lakavattnet, inne på renbetesland. Det är vackert beläget 615 m ö h vid foten av Grubbfjällets branta stup i Hotagsfjällen. Vid Almdalen växer några almar, en av landets nordligaste växtplatser, därav namnet.

Almdalen har stor betydelse som utflyktsmål för dem som går in i fjällen från Lakavattnet.

Planeringsmål

Tillkommande bebyggelse inom det öppna området skall bedömas restriktivt och tillåtas endast i de fall det har betydelse för jordbruket eller annan platsbunden verksamhet.

(Rekommendationer B4, 7 och 9)

058 STORÅN - ÖJÅN

Beskrivning

Område av riksintresse för naturvården och det rörliga friluftslivet. De delar av Ammeråns vattensystem (Storån - Öjån), som rinner genom Krokoms kommun är oreglerat, vattnet är mycket rent, naturlig balans råder (hela Ammeråns vattensystem är för övrigt, sedan de små ingreppen i form av dammar och rännor för flottningen är rivna, helt oreglerat).

Vattensystemet börjar ovan Stensjöarna i Hotagsfjällen, fortsätter via Stensjöarna, Fälpvattnet, Storfulvern, Lillfulvern varifrån Storån går, förbi Lakavattnet och når så småningom Hammerdalssjön. Öjån som också tillhör Ammeråns vattensystem, tangerar Krokoms kommun och utgör under en kort sträcka gräns mellan Krokoms och Strömsund. Ett långt stråk av isälvsediment, åsar och sandurfält, följer ån. Stråket börjar vid Storfulvern och övertvåras vattendelaren till Storån, vid Vitvattnet och följer vidare Ammerån och Öjån ner till Bottenhavskusten.

Mindre delar av isälvavlagringen mellan Vitvattnet och Storåbränna består av rullstensåsar, resterande del av avlagringarna inom Krokoms kommun består av sandurfält.

Vattensystemet har, då det är ekologiskt orubbat, stort vetenskapligt värde, likaså har det stort värde för det rörliga friluftslivet. De kvartära bildningarna har också stort vetenskapligt värde och värde för landskapsbildningen. Vattensystemet bör skyddas från all form av reglering. Stränderna får ej nås av några kalavverkningar. Åsarna och sandurfälten bör i görligaste mån skyddas för exploatering.

Planeringsmål

Hänsyn skall tas till miljön i dalgångarna, så att friluftslivets intressen beaktas. Förutom eventuella mindre anläggningar för fritidslivets behov, får inte ytterligare bebyggelse tillkomma inom de delar som är väl synliga från älvarna, från väg eller gångstigar i området.

(Rekommendationer A7, 9 och 12)

059 HARAÅN (delta)

Beskrivning

Där Haravattenån och Djupvattenån går ut i Lakavattnet har ett delta bildats. I detta deltaområde är dyfråken den dominerande vattenväxten, men det finns även gott om hästsvans och fjälligelknopp.

Deltat är bevuxet med vide och starrgräs och är rikt på sjöfågel.

Från byn Lakavattnet går en vandringsled mot nordväst, utefter sjön på gamla slätterängar och i blockig granskog under branta hållstup. Längre fram nås sjöns deltaområde. Leden följer därefter Haravattenån till en plats med forsar och fall. Från leden går en stig upp på de små bergkammarna ovanför sjön. Vid randen av hållstupen har man en vacker utsikt över deltat, med de fina meanderslingor som Djupvattenån gör i dess ända.

Planeringsmål

Hänsyn skall tas till naturmiljön runt hela deltaområdet, så att friluftslivets och naturvårdens intressen beaktas.

Området kommer att ingå i naturreservatbildning för Gråberget - Hotagsfjällen.

(Rekommendation A7)

0510 VITVATTNET (grusåsar)

Beskrivning

Vitvattnet ligger ca 3 km sydväst om Flykälén. Vid Vitvattnet finns grusåsar och grusvallar som bildades vid istidens slut. Dessa bildar flacka grus- och sandhedar, ibland genomkorsade av numera torra strömfåror, så kallade sandurområde. Sådana fält finner man från Vitvattnet och vidare norrut längs Storån mot Storfulvern.

Grustäktverksamhet har varit omfattande vid Vitvattnet.

Planeringsmål

Ytterligare täktverksamhet väster om Vitvattnet och upp efter Storån bör undvikas.

(Rekommendation B7)

0511 RENSKINMYREN (extremrikkärr)

Beskrivning

Renskinmyren är ett mindre myrområde, som ligger ca 1,5 km nordöst om Flykälén och intill en skogsbilväg som går i nordlig riktning.

Myrområdet får betraktas som ett extremrikkärr. Området är av intresse för naturvården, med en vegetation av såväl örter, gräs och mossflora.

Planeringsmål

Det botaniska värdet och områdets tillgänglighet motiverar att särskild hänsyn tas till naturområdet vid skogsbruksåtgärder och annan verksamhet.

(Rekommendation A7)

0512 HOTAGSSTRÖMMEN

Beskrivning

Vid sjön Hotagens utlopp vid Hovden, börjar Hotagsströmmen i Hårkan.

Vid Hovden - Hotagsströmmen, fanns tidigare en stor kvarnanläggning, nu regleringsdamm för vattenkraft. Bland de kulturhistoriska objekten är den stora kvarnbyggnaden.

Planeringsmål

Områdesbestämmelser bör snarast upprättas för att säkerställa att Hotagsströmmen och hela älvsträckan utefter Hårkans dalgång inte byggs för elkraftsproduktion.

Strömmen och området bör utvecklas för turism och lokalbefolkningens rekreation. Ingen bebyggelse får tillkomma utom eventuellt mindre anläggningar som tillgodoser det rörliga friluftslivets behov.

(Rekommendation A7)

0513 TJÄRNAFJÄLLET (urskog)

Beskrivning

Område av riksintresse för naturvård.

Ett större urskogsområde vid Tjärnafjället. Området kommer att ingå i naturreservatbildning för Gråberget - Hotagsfjällen.

(Se 0715 Gråberget - Hotagsfjällen)

06 FÖLLINGE FÖRSAMLING (befolkning 1990-12-31 var 1 396 personer, areal 919,3 km²)

- 061 Föllinge kyrkby
- 062 Gravbränna
- 063 Sandviken - Raftälven - Sandvikssjön
- 064 Forsåsen - Störåsen - Skavbränna
- 065 Lövsjön - Ockren
- 066 Ottsjön
- 067 Storholmsjön "Holmsjön" Lillholmsjön
- 068 Skärvången - Stångviken
- 069 Åkersjön - Vallrun
- 0610 Hårkans dalgång
- 0611 Tornäs
- 0612 Lövsjön, eneskog
- 0613 Vägskälet, urskog
- 0614 Lillholmsjön, rogen morän
- 0615 Storholmsjön, urskog

061 FÖLLINGE KYRKBY

Beskrivning

Föllinge kyrkby med närmaste omgivning omfattar 561 invånare och är ett viktigt kommundelscentrum för nordöstra delen av kommunen.

Föllinge samhälle blev 1975/76 klassat såsom "kommundelscentrum".

Avsikten var att kommundelcentra, tillsammans med kommunens huvudort skall vara stöd- och servicepunkter för försörjningen med lokal service.

Föllinge omges av öppen mark, i huvudsak åkermark med inslag av mindre vegetationspartier. Större skogsområden finns öster om kyrkan och idrottsplatsen.

Samhället ligger som helhet relativt högt beläget, i en svag syd-slutning med en vid utsikt mot söder. Markerna närmast Föllingesjön sluttar kraftigt ner mot vattnet, med lutningar på 10-15 % och brantare.

Slutningszonen är ca 300 m bred och går längs Föllingesjön, från viken vid kyrkan och västerut, nästan ända bort till campinplatsen.

Åkermark omger i stort sett hela Föllinge samhälle och jordbruksbygden har som helhet betecknats som primärt jordbruksområde, enligt lantbruksnämndens översiktliga jordbruksklassificering.

Lantbruksnämnden har även gjort en mera detaljerad bedömning av åkermarken i Föllinge. Markering har där gjorts av åkermark som tagits ur produktionen och en gräns har satts mellan jordbruk och annan markanvändning. Marken norr om den visade gränsen bör reserveras för jordbruk.

En kulturhistorisk byggnadsinventering utfördes av läns museet 1973. Denna och riksantikvarieämbetets inventering av fornlämningar ligger till grund för den kulturhistoriska bedömningen av Föllinge.

Backen/Prästbordet är en "kulturhistoriskt värdefull miljö", med välbevarad jordbruksbebyggelse, hembygdsgård, kyrka samt prästgård.

I anslutning till hembygdsgården i Backen ligger tre gårdar med kulturhistoriskt värdefull bebyggelse i krönläge, med utsikt över Föllingesjön. Strax öster om gårdarna ligger en ödekyrkogård.

Flera fornlämningar såsom ödesbölen och stenåldersboplatser finns spridda norr om samhället och vid Toråns utlopp i Hårkan.

Större delen av bostadsbebyggelsen ligger relativt väl samlad inom den fastställda byggnadsplanens gräns och består huvudsakligen av villabebyggelse av varierande ålder med inslag av äldre jordbruksbebyggelse. Längs väg 835 närmast öster om tätbebyggelsen ligger skolområdet för högstadieskolan och ännu längre österut industriområdet.

I Föllinge finns ett brett serviceutbud, med bl a högstadieskola med gymnastiksal och inomhusbad, hälsocentral, vårdhem med service-

lägenheter, hälsohem, apotek, specialaffärer, hotell och bageri. Industrin består bl a av mekanisk verkstad, såg- och hyvleri, diverse träförädling, svamp- och trädgårdsodling.

För större delen av Föllinge samhälle gäller en byggnadsplan fastställd 1947. Planen är inaktuell i flera avseenden och en revidering av den bör ske.

I områdesplan nu kallad översiktsplan för Föllinge samhälle, antagen av kommunfullmäktige 1979, anvisas två områden där tillkommande bebyggelse skulle medföra "ringa eller obetydliga konflikter med jordbrukets intressen". 1982 fastställdes en ändring och utvidgning av byggnadsplan för Backen 2:108, planområdet är under utbyggnad och beräknas rymma ca 40 lägenheter.

Planeringsmål

Föllinge tätort har en viktig funktion som service, arbetscentrum och stödjepunkt för den norra kommundelen. Målet är bl a att ta vara på befintliga resurser och att skapa spridningseffekter för glesbygden. Områdesplan anger hur bebyggelsen bör utvecklas de närmaste åren och vilka regler som gäller för bygglov. Områdesplanen bör dock omarbetas för att tillskapa markområden för bostadsbebyggelse på längre sikt.

(Rekommendationer 2 och 13, se översiktsplan)

062 GRAVBRÄNNA

Beskrivning

Jord- och skogsbruksby, 13 km söder och Föllinge samhälle, efter väg 339. Åkermarken ligger väl samlad kring byn och är fortfarande i hävd trots att endast ett par brukningsenheter är verksamma med bl a kött- och spannmålsproduktion.

Skolskjuts finns till Föllinge, där också övrig service finns. Några nya åretruntbostäder har ej tillkommit den senaste tiden.

Utöver sysselsättningen i jordbruket, finns en mindre verksamhet som sysselsätter ett par personer, med tillverkning av bl a mindre raststugor.

Planeringsmål

Eventuell ny bebyggelse bör inordnas i byn och förläggas efter gamla byvägen. Anknytning bör finnas till verksamheter i trakten. Hänsyn bör tas till jordbrukets produktionsförutsättningar.

(Rekommendationer C1, 4 och 8)

063 SANDVIKEN - RAFTÄLVEN - SANDVIKSSJÖN

Beskrivning

Kulturhistorisk värdefull miljö.

Sand- och grusplatåer längs Hårkan och kring Sandvikssjön, med delvis tätt bestånd av fångstgropssystem och delvis täta förekomster av stenåldersboplatser. Fångstgroparna, som uppgår till betydligt över 400 st, ligger övervägande utefter älven i typisk terränganknytning.

Boplatserna som är kända till ett antal av ca 75, ligger kring Sandvikssjön och Hårkan, närmast nedströms denna. Sjön är en typisk och tämligen välbevarad boplatssjö. Stora delar av området som huvudsakligen utgörs av strandremsa, är skyddat enligt fornminneslagen (1 - 9 §§).

Byarna är typiska jord- och skogsbruksbyar. Åkermarken är relativt splittrad och fortfarande i hävd, trots att endast ett fåtal brukningsenheter är verksamma.

Skolskjuts finns till Föllinge, där också övrig service finns. Några nya åretruntbostäder har ej tillkommit den senaste tiden.

Kommunen avser att uppföra ett mindre flerbostadshus i Raftälven.

Fritidshus har byggts bl a vid Sandvikssjön och Raftälven.

I Sandvikssjön finns en pälsdjursfarm som sysselsätter ett par personer.

Planeringsmål

Jordbruket är av stor betydelse för bygdens fortbestånd. Byarna bör därför ingå i det område där glesbygdstöd kan lämnas.

Ny bebyggelse bör inordnas i byarna under hänsynstagande till bl a jordbruket, kulturvärdena och landskapsbilden.

Avståndet till Munkflohögen i Östersunds kommun, är ca 10 km, förutsättningarna till samverkan över kommungränsen bör undersökas, som ex hemsändning av varor från butiken i Munkflohögen.

(Rekommendationer C1, 4, 5 och 8)

064 FORSÅSEN - STÖRÅSEN - SKAVBRÄNNA

Beskrivning

Kulturhistoriskt värdefull miljö.

Välbevarad jordbruksby i öppet läge, delvis utefter vägen mellan Föllinge och Hammerdal. I slutningen ner mot Stortjärnen finns ett hävdat ladirike.

Bebyggelsen är från 1850-talet och framåt. Särskilt märks fastigheten Backen 2:14 med flera äldre ekonomibyggnader.

Fastigheterna Tornäs 2:25 och 2:28, har två iögonfallande parstugor, varav den sistnämnda är gårdsmuseum.

Åkermarken ligger väl samlad kring byarna och är fortfarande i hävd, trots att endast ett fåtal brukningsenheter är verksamma.

Skolskjuts finns till Föllinge, där även övrig service finns. Några nya åretruntbostäder har ej tillkommit den senaste tiden.

Planeringsmål

Jordbruket är av stor betydelse för byarnas fortbestånd. Byarna bör därför ingå i det område där glesbygdstöd kan lämnas.

Ny bebyggelse bör inordnas i byarna under hänsynstagande till bl a jordbruket, kulturvärden och landskapsbilden.

(Rekommendationer C1, 4, 6 och 8)

065 LÖVSJÖN - OCKERN

Beskrivning

Kulturhistoriskt värdefull miljö.

Längs stränderna vid Lövsjön och Ockern finns också ett flertal stenåldersboplatser. Arkeologiska undersökningar vid Ockern ger vid handen att området är av stort vetenskapligt intresse.

Mellan Lövsjön och Ockern finns ett stort fångstgropssystem bestående av 40-tal gropar.

Stora delar av området som huvudsakligen utgörs av strandremsa, är skyddat enligt fornminneslagen (1 - 9 §§).

Planeringsmål

Ingen bebyggelse får tillkomma inom området. Särskild hänsyn skall tagas till naturmiljön vid bl a skogsbruksåtgärder.

(Rekommendationer A6 och 7)

066 OTTSJÖN

Beskrivning

Kulturhistoriskt värdefull miljö.

Ottsjön är en jordbruksby i sydvästsluttning vid sjön Ottsjön, ca 18 km nordöst om Föllinge samhälle.

Jordbruket har goda förutsättningar i byn. Inom byn bedrivs ett aktivt jordbruk med både mjölk- och köttproduktion.

I västra delen av byn finns två gårdar med värdefull bebyggelse. På fastigheten Ottsjön 1:7 "Backom", finns ett boningshus av dubbelhus-typ med påkostad arkitektur och interiörmålningar samt ett härbre med portlider.

Byns östra del, som markant sluttar ner mot sjön, karaktäriseras av stora betesmarker och odlingsrösen samt en stor mängd timrade lador

och båthus.

I anslutning till miljön finns också flera fångstgropssystem. I området sydöstra del finns även ett ödesböle från medeltiden.

Jordbruket har goda förutsättningar i byn. I Ottsjön finns en livsmedelsbutik samt en snickeriverkstad. Skolskjuts finns till Föllinge, där också övrig service finns.

Förskola har ordnats i byns gamla skola. I centrala byn har kommunen uppfört ett mindre flerbostadshus, några ytterligare åretruntbostäder har ej tillkommit den senaste tiden.

Planeringsmål

Jordbrukets utvecklingsförutsättningar skall värnas och byns karaktär bibehållas.

För att bibehålla den värdefulla bebyggelsemiljön skall stor hänsyn tas till jordbruket, kulturhistoriska intressen och landskapsbilden, vid ny-, om- och tillbyggnader.

(Rekommendationer C1, 4, 5, 6 och 8)

067 STORHOLMSJÖN "HOLMEN" LILLHOLMSJÖN

Beskrivning

Kulturhistoriskt värdefull miljö.

En fullständigt bevarad gårdsanläggning i hävdad omgivning, belägen på en holme i sjön Gysen. Sommarstugan från 1855, omålad och helt intakt med fast inredning, är ett av kommunens bäst bevarade äldre boningshus. På holmen finns även en stenåldersboplats, (fornl. nr 312).

En skvaltkvarn från 1841 med bevarad inredning och vattenränna, finns på fastigheten Holmsjön 1:105 (samfälld mark), liksom ett "ladrike" med tolv lador vid landsvägen.

Byarna är typiska jord- och skogsbruksbyar där åkermarken fortfarande är i hävd, trots att endast ett fåtal brukningsenheter är verksamma.

I Lillholmsjön finns bensinstation med verkstad samt ett mindre pensionat. Kommunen planerar att uppföra ett mindre flerbostadshus här. Några nya åretruntbostäder har i övrigt inte tillkommit den senaste tiden. Skolskjuts finns till Föllinge, där också övrig service finns.

Planeringsmål

Jordbruket är av stor betydelse för byarnas fortstånd.

Vid bebyggelseåtgärder skall hänsyn tas till jordbruket, kulturhistoriska miljöer och landskapsbilden.

(Rekommendationer C1, 4, 5, 6 och 8)

068 SKÄRVÅNGEN - STÅNGVIKEN

Beskrivning

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Skärvångens by ligger ca 3 mil nordväst om Föllinge samhälle.

Skärvångens by är exempel på en odlingsbygd som uppstått under ett så kallat sydvästberg och där både en ålderdomlig bebyggelsebild och kulturlandskapsbild bevarats. Miljön omfattar inte bara byn Södra Skärvången, vid Skärvångssjöns södra ände, utan även de fornminnesrika stränderna i norra halvan av sjön.

Vid sjöns stränder finns hällmålningar och stenåldersboplatser. Vid bergsstupen löper flera fångstgropssystem.

Den öppna bytåkten i byn Södra Skärvången innehåller många ålderdomliga drag. Längs den övre byvägen ligger flera fastigheter med välbevarad timmerbebyggelse från 1700- och 1800-talet.

På de öppna lägdorna finns inslag av odlingsrösen och enkla slåtterlador. Jordbruket är typiskt för ett uppodlat inlandsområde, med oregelbundna och bitvis små åkerfält i en kuperad terräng, där åkermarken fortfarande är i hävd, trots att endast ett fåtal brukningsenheter är verksamma.

LM-skola finns i Södra Skärvången. Skolskjuts för högstadielärover finns till Föllinge. Livsmedelsbutik med bensinförsäljning finns i Södra Skärvången.

I Södra Skärvången har kommunen byggt ett mindre flerbostadshus som i första hand är avsett för pensionärer. Några ytterligare åretruntbostäder har inte tillkommit den senaste tiden. Kommunalt vatten- och avlopp finns i Södra Skärvången med relativt god kapacitet.

Planeringsmål

Eventuell ny bebyggelse bör inordnas i närheten av befintliga byvägar och det kommunala VA-nätet. Anknytning bör finnas till verksamheter i trakten. Vid bebyggelseåtgärder skall hänsyn tas till landskapsbild, kulturhistoriska miljöer och jordbrukets produktionsförutsättningar.

(Rekommendationer C4, 5, 6 och 8)

069 ÅKERSJÖN - VALLRUN

Beskrivning

Åkersjön ligger i norra delen av Krokoms kommun, ca 7 mil norr om Krokoms samhälle. Närmast större serviceort är Föllinge, ca 4 mil österut. Vid sjön Åkersjön, är byarna Vallrun och Åkersjön belägna och ca 5 km längre norrut, vid sjön Stora Bakvattnet ligger byn Bakvattnet.

Inom hela området finns det knappt 100 bofasta. Den huvudsakliga

sysselsättningen var förr jord- och skogsbruk. Idag är endast ett fåtal jordbruk i drift, i Vallrun och Åkersjön.

Turistverksamhet har funnits i blygsam skala sedan 1940-talet. För ca 30 år sedan byggdes Åkersjöns skola om till hotell och ca 10 år senare anlades slalombacken med lift, strax norr om Åkersjön.

Hela Åkersjöområdet är mycket attraktivt för turism, framförallt vintertid. Efterfrågan på fritidshus har varit mycket stor inom området under de senaste åren. Inom byn Åkersjön med närmaste omgivning finns ca 650 privata fritidshus samt omkring 120 stugor/lägenheter för uthyrning. Hotellet i Åkersjön har en bäddkapacitet på ca 70 bäddar och kan ta emot ca 100 matgäster.

Livsmedelsbutik och bensinförsäljning finns i Åkersjön.

Ca 2 km nordväst om Åkersjön, finns en utförsåkningsanläggning, med en ca 1,5 km lång slalombacke och nere vid liftstationen är det plats för uppställning av ca 75 husvagnar. Parkeringsplatsen rymmer ca 350 bilplatser.

Sydväst om Åkersjön ligger fjället Önrun med bilväg nästan upp till kalfjället. I områdena kring Åkersjön, Önrun, Ansätten och Bakvattnet finns gott om markerade leder för såväl sommarvandring som skid- och snöskoterfärder.

Vid Åkersjöns Fjällhotell finns under vintersäsongen ett flertal skidspår som lämpar sig för både motions- och tävlingsåkare. Åkersjön får liksom Bakvattnet tidigt snö och kan börja skidsäsongen redan i slutet av oktober.

Översiktsplan för Åkersjön som antogs av kommunfullmäktige 1981, redovisar ett övergripande handlings- och målsättningsprogram för bl a bebyggelseutvecklingen i området.

Kommunalt vatten- och avlopp finns för den centrala delen av Åkersjön. Skolskjuts finns till Häggsjövik och Föllinge.

Planeringsmål

Det främsta planeringsmålet är att stärka Åkersjön - Bakvattnet områdena som turist- och fritidsorter i kommunen. Den lokala servicen måste bibehållas.

Detaljplanelagt område för fritidsbebyggelse kan sannolikt räcka till mitten av 90-talet. Nya bostadshus bör tillkomma, för att täcka behovet för yrkesverksamma i byn.

(Rekommendation C13, se översiktsplan)

0610 HÅRKANS DALGÅNG (från Sandvikssjön)

Beskrivning

Kulturhistoriskt värdefull miljö.

Hårkan är outbyggd den ca 3 mil långa sträckan från Sandvikssjön och

Edsforsen ner till Högfors kraftverk vid Häggenås i Östersunds kommun. Hårkans dalgång är ett värdefullt inslag i landskapsbilden. Från den gamla landsvägen som slingrar sig från Anviken mot Husås, på grusåsar och plåtåsar ges tillfällen till utblickar över älven. Vid Edsforsen finns enkla anläggningar för fritidsfisket.

Edsforsen räknas till kommunens bästa strömfiskevatten. Här finns, liksom i Hotagsströmmen och Toskströmmen, reproduktionsområden för en av de få kvarvarande storöringsstammarna i länet.

Älven är av riksintresse för friluftslivet, vetenskaplig naturvård och kulturminnesvård enligt beslut av Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet.

I området väster om älven och ner mot Husås, finns längs älven ett mycket tätt fångstgropssystem.

I den statliga utredningen - Vattenkraft och miljö - från 1974, har älvsträckan klassats som - i hög grad bevarandevärd - (klass 3b).

Bedömningen har skett efter jämförelse mellan bevarandevärden och den relativt begränsade kraftnytta som en utbyggnad skulle ge, (60 - 70 Gwh/år).

En framtida utbyggnad av Hårkan har däremot medtagits i plan för vattenkraftsutbyggnader som riksdagen fattade beslut om den 5 juni 1984. Det är dock först vid tillståndsprövning enligt vattenlagen eller kommunal planläggning (områdesbestämmelser eller detaljplan) som bevarandebestämmelserna slutligen vägs mot nyttan av ett projekt. Det utbyggnadsprojekt som utretts av Bålforsens Kraft AB omfattar ett eller två kraftverk vid Husås.

Planeringsmål

Hänsyn skall tagas till miljön i området så att friluftslivets samt natur och kulturminnesvårdens intressen beaktas.

Ingen bebyggelse får därför tillkomma utom eventuella mindre anläggningar, t ex vindskydd, som tillgodoser det rörliga friluftslivets behov. Fornlämningar med omgivning skyddas enligt fornminneslagen. Om markskador kan befaras i området skall därför samråd ske med länsstyrelsen (eller länsmuseum). Täkter bör ej ske i området. Vid skogsbruksåtgärder skall särskild hänsyn tas till naturmiljön. Området bör så långt möjligt upplevas som orört, sett från stränderna.

Frågan om bildande av naturreservat bör utredas.

(Rekommendationer A6, 7 och 9)

0611 TORNÄS

Beskrivning

Kulturhistoriskt värdefull miljö.

Jord- och skogsbruksby ca 3 km sydöst om Föllinge. Bebyggelsen är från 1800-talet och framåt. Särskilt märks fastigheten Tornäs 1:26

"Länsmansgården", boningshus från mitten av 1800-talet. På fastigheten Tornäs 1:25, finns en krutbod från 1845 och på Tornäs 1:30, boningshus från tidigt 1800-tal.

Åkermarken ligger väl samlad kring byn och är fortfarande i hävd, trots att endast ett fåtal brukningsenheter är verksamma. Några nya åretruntbostäder har ej tillkommit den senaste tiden.

Planeringsmål

Jordbrukets utvecklingsförutsättningar skall värnas och byns karaktär bibehållas.

Ny bebyggelse bör inordnas i byn under hänsynstagande till bl a jordbruket, kulturhistoriska intressen och landskapsbilden.

(Rekommendationer C1, 4, 6 och 8)

0612 LÖVSJÖN (eneskog)

Beskrivning

Vetenskapligt skyddsvärda områden.

Vid Lövsjöns västra strand och på fastigheten Nyland 2:6 finns ett område med eneskog. Eneskogen är minnen från den värmetid som slutade omkring 500 f.Kr. Varje ene är självklart inte så gammal, utan här har enen funnit en tillflyktsort.

I området finns minst ett hundratal enar, varav många är upp till 5 - 6 m höga. Liknande eneskogar är mycket sällsynta inte bara i Jämtland utan i hela Norrland.

Området nås lättast om man följer väg 781 från Föllinge och mot Mört-sjön. Efter ca 3,5 km från Föllinge går en skogsbilväg till höger och ner till området.

Planeringsmål

Området utreds i syfte att säkerställa och skydda området. Skyddet kan uppnås genom frivilliga överenskommelser eller genom en naturvårdsinriktad skogsbruksplan (NISP).

Det naturvetenskapliga värdet motiverar att särskild hänsyn tas till naturmiljön runt området vid skogsbruksåtgärder och annan verksamhet.

(Rekommendationer A7)

0613 VÄGSKÅLET (urskog)

Beskrivning

Vetenskapligt skyddsvärda områden.

Öster om gården Vägskålet och på Prästbordets mark, ligger ett mindre urskogsområde. Området kännetecknas av relativt grovstammig asp och

granskog. Området var tidigare ett större sammanhängande urskogsområde men har i senare tid blivit starkt reducerad genom skogsavverkning.

Planeringsmål

Området utreds i syfte att säkerställa och skydda den del som återstår av området. Skyddet kan uppnås genom frivilliga överenskommelser eller genom en naturvårdsinriktad skogsbruksplan (NISP).

Det naturvetenskapliga värdet motiverar att särskild hänsyn tas till naturområdet, vid skogsbruksåtgärder och annan verksamhet. Vid områdesavgränsning bör delar av intilliggande myrområde ingå.

(Rekommendationer A7)

0614 LILLHOLMSJÖN (Rogenmorän)

Beskrivning

Vetenskapligt skyddsvärda områden.

I södra ändan av sjön Gysen, finns ett större område med Rogenmorän ("dödismorän"), som utmärks av långa moränryggar, liggande vinkelrät emot den mest betydande yngre isrörelseriktningen. De ligger i sänkor eller på flackland, där moräntäcket är relativt tjockt. Moränformen förekommer främst där landisen avsmält som dödis och moränryggarnas mönster anses avspegla den sönderfallande dödisens sprickor.

Området från Gysen fortsätter ner mot Långan utefter Gysån.

Sveriges Geologiska Undersökningar (SGU) anser att dessa moränförekomster har ett högt naturvetenskapligt värde.

Planeringsmål

Ingen bebyggelse bör tillkomma eller täkttillstånd beviljas inom området.

Det är också angeläget att särskild hänsyn tages vid skogsavverkning så att markskador ej uppstår.

(Rekommendation A7)

0615 STORHOLMSJÖ (urskog)

Beskrivning

Vetenskapligt skyddsvärda områden.

Väster om byn Storholmsjön och söder om vägen till Åkersjön, ligger ett urskogsområde. Området kännetecknas av relativt stor andel grovstammig och högväxt gran.

Planeringsmål

Området utreds i syfte att säkerställa och skydda en del av området. Skyddet kan uppnås med en naturvårdsinriktad skogsbruksplan (NISP).

Det naturvetenskapliga värdet och områdets tillgänglighet, motiverar att särskild hänsyn måste tas till naturmiljön runt området, vid skogsbruksåtgärder och annan verksamhet. Vid en områdesavgränsning bör delar av Åkerån och Grönvattnet ingå.

(Rekommendation A7)

07 HOTAGENS FÖRSAMLING (folkmängd 1990-12-31 var 467 personer, areal 1 785,8 km²)

- 071 Bakvattnet - Ansätten
- 072 Häggsjövik
- 073 Rörvattnet - Rötvikén
- 074 Hotagen (Kyrknäset)
- 075 Valsjöbyn
- 076 Bågavattnet - Vinklumpen
- 077 Gunnarvattnet
- 078 Regnsfallet - Toskströmmen
- 079 Hasslingen - Hasslingsån
- 0710 Stora och Lilla Kingen
- 0711 Rörvattnet, fågelokal
- 0712 Grubbdalen - Höbergsfjället
- 0713 Kopparån
- 0714 Munsfjället
- 0715 Gråberget - Hotagsfjällen
- 0716 Ansättån kanjon

071 BAKVATTNET - ANSÄTTEN

Beskrivning

Vid sjön Stora Bakvattnet ligger byn Bakvattnet, ca 7,5 mil norr om Krokoms samhälle. Närmast större serviceort är Föllinge, ca 4,5 mil. Inom byn Bakvattnet finns ca 33 permanentboende. Den huvudsakliga sysselsättningen var förr jord- och skogsbruk. Idag har jordbruket helt upphört. Turistverksamhet har funnits i blygsam skala sedan 1940-talet och har allteftersom fått större betydelse.

Bakvattnet har med tillkomsten av pensionatrörelse och vesseltrafik till Ansätten, blivit ett viktigt turistområde. Snön kommer tidigt i området och skidsäsongen börjar redan i slutet av oktober.

Inom byn med närmaste omgivning, finns ett 50-tal fritidshus samt en stugby uppförd 1982, med 30 lägenheter för uthyrning och 20-talet tomter för friliggande hus. I byn finns två pensionat. Dessutom finns vid vesselstationen kiosk och bensinstation samt lägenheter för självhushåll.

Ca 6 km nordväst om byn Bakvattnet, ligger fjället Ansätten, ett

attraktivt utflyktsmål. Vintertid går vesseltrafik mellan Bakvattnet och Ansätten. Vid Ansätten finns lift och serveringsstuga. Väster om Ansättfjället ligger Ansättbyn, en före detta fjällby som fram till 1950 var bebodd och brukad. De flesta av fjällböndernas hus är borta och förfallna, endast på den södra gården är byggnaderna bevarade, vilken numera disponeras av Postens driftvärn som förläggning under övningar.

Ansätten har även för sommarturisten, fjällvandrarerna och inte minst blomsterintresserade, blivit ett populärt vandringsmål. En blomsterstig leder från Bakvattnet till Ansättens topp. Fjället kan verkligen kallas "Blomsterfjället". Där växer minst 250 växtarter.

Blomsterfjället Ansätten är förklarat som riksintresse ur naturvetenskaplig synpunkt, tillsammans med myrområdet Flån.

Mindre delar av Ansätten samt Flån, är nu Domänreservat. Större delen av fjället Ansätten är alltså oskyddat.

Områdesplan för Bakvattnet som antogs av kommunfullmäktige 1981, redovisar ett övergripande handlings- och målsättningsprogram för bl a bebyggelseutvecklingen i området.

Kommunalt vatten och avlopp finns för den centrala delen av byn.

Skolskjuts finns till Häggsjövik och Föllinge.

Planeringsmål

Det första planeringsmålet är att stärka Bakvattnet som turist- och fritidsort i kommunen.

Detaljplanelagt område för fritidsbebyggelse kan sannolikt räcka till mitten av 90-talet. Nya åretruntbostadshus bör tillkomma, för att täcka behovet för yrkesverksamma i byn.

Ansätten, Blomsterfjället utreds i syfte att säkerställa och skydda områdets värde. Skyddet kan uppnås genom frivilliga överenskommelser eller genom bildande av naturreservat enligt NVL 7 §. Det stora naturvetenskapliga och botaniska värdet och områdets tillgänglighet, motiverar att särskild hänsyn måste tas till naturområdet runt fjället, vid skogsbruksåtgärder och annan verksamhet.

(Rekommendation C13, Bakvattnet, se översiktsplan)

(Rekommendation A7, Ansätten)

072 HÄGGSJÖVIK

Beskrivning

Häggsjövik är en typisk jord- och skogsbruksby efter väg 340, ca 45 km nordväst om Föllinge samhälle.

Den huvudsakliga sysselsättningen var förr jord- och skogsbruk. Av byarna i Hotagens församling har Häggsjövik den största arealen uppodlad mark. För närvarande brukas ca 40 ha som åker- och betesmark.

Häggsjövik har Hotagenområdets största arbetsplats - Samhall JHP mekanisk verkstad, som för närvarande sysselsätter 20-talet anställda.

I byn finns LM-skola. Skolskjuts för högstadieselever finns till Föllinge. Några nya åretruntbostäder har inte tillkommit den senaste tiden.

Kommunal vattenförsörjning finns.

Planeringsmål

Jordbruket är av stor betydelse för byns fortbestånd och bör därför ingå i det område där glesbygdstöd kan lämnas.

Ny bebyggelse bör inordnas i byn under hänsynstagande till bl a jordbruket och landskapsbilden.

(Rekommendationer C1, 4 och 8)

073 RÖRVATTNET - RÖTVIKEN

Beskrivning

Rörvattnet och Rötvikens ligger i Hotagens församling, i norra delen av Krokoms kommun, ca 10 mil norr om Krokoms. Närmast större serviceort är Föllinge, ca 7 mil söderut.

Vid norra ändan av sjön Hotagen, ligger byarna Hotagen (Kyrkbyn), Rötvikens och en dryg halvmil längre västerut vid sjön Rörvattnet, ligger byn Rörvattnet.

Inom de tre byarna finns det ca 171 bofasta. Den huvudsakliga sysselsättningen var förr jord- och skogsbruk. Idag är det endast ett fåtal av de yrkesverksamma, sysselsatta inom dessa näringar.

Turistverksamhet har funnits här i blygsam skala sedan slutet av 1940-talet och har ökat sedan dess, men framförallt från och med början av 1960-talet. Turismen kring Rörvattnet har från början varit inriktad främst på fritidsfisket. Vårvintern och framförallt sommaren är de största säsongerna för fisket.

Bebyggelsen för permanentboende är i huvudsak koncentrerad till byarna Rötvikens och Rörvattnet, som tillsammans har ca 70 st permanentbostäder. Den största delen av fritidsbebyggelsen är även relativt väl samlad inom byarna.

Kring Rötvikens och Rörvattnet finns ett fåtal fornlämningar, i västra delen av Rötvikens, ligger ett fångstgropssystem och vid Slåtten väster om Rörvattnet, finns fossil åkermark.

Vid nordligaste spetsen av sjön Hotagen, finns ett större antal fornlämningar belägna, mest i form av stenåldersboplatser. Sjöarna Hotagen, Rörvattnet och Lilla- och Stora Stensjön, ca 2 mil väster om Rörvattnet, är vattenreglerade. Den maximala amplituden är för närvarande 3,5 m i Hotagen, 2,4 m i Rörvattnet samt 1,8 respektive 27,5 m i Lilla- och Stora Stensjön. Vattnet från Stensjöarna leds

till Rörvattnet.

Mellan Rörvattnet och Lockringen, ligger Kvarnfallets kraftverk (effekt 18 MW) och i Nöjden, mitt i mellan Rörvattnet och Stora Stensjön ligger Stensjöfallets kraftverk (effekt 90 MW). Båda dessa kraftverk byggdes i slutet av 1960-talet, samtidigt som sjöarna reglerades. Sjön Hotagen blev reglerad redan för 73 år sedan (1918). I Rörvattnet ligger Hotell Rörvattnet och i anslutning till hotellet, ett antal stugor för uthyrning.

Utöver detta finns inom hela området ett flertal stugor och lägenheter som hyrs ut.

Restaurangdelen i Hotell Rörvattnet kan ta emot 65 - 70 matgäster. I anslutning till hotellet finns en slalombacke med lift. Från hotellet utgår också skid- och snöskoterspår.

Rötvikens by fungerar idag som ett servicecentrum för den norra delen av kommunen. Här finns livsmedelsbutik och bensinstation. Servicehuset inrymmer; läkarmottagning, tandläkarmottagning, distriktsköterska /barnmorska samt fotvårdsklinik.

Förskola samt flerbostadshus har uppförts under 80-talet i Röt Viken, invid korsningen mellan de två allmänna vägarna. I västra delen av byn finns en fotbollsplan och en föreningsgård. Söder om allmänna vägen och vid stranden av Hotagssjön, finns en mindre campingplats som brukas sommartid (6 stugor, 10 husvagnsplatser samt ett 20-tal tältplatser).

Skolskjuts finns till Häggsjövik och Föllinge. Kommunalt vatten- och avlopp finns i Rörvattnet och Röt Viken.

Områdesplan nu kallad översiktsplan för Rörvattnet - Röt Viken som antogs av kommunfullmäktige 1980, redovisar ett övergripande handlings- och målsättningsprogram för bebyggelseutvecklingen i området.

Planeringsmål

Det främsta planeringsmålet är att stärka dels Röt Viken som bostads- och serviceort och dels Rörvattnet som turist- och fritidsort, för den norra kommundelen. Detaljplanläggning skall föregå nybebyggelse i båda byarna.

(Rekommendationer C4 och 13, se översiktsplan)

074 HOTAGEN (KYRKNÄSET)

Beskrivning

Hotagen - Kyrknäset är en mindre by mellan Röt Viken och Valsjöbyn efter väg 340. På Kyrknäset vid sjön Hotagen, ligger församlingens kyrka, uppförd omkring 1860, här ligger också gamla sockenstugan och församlingsgården.

En restaurerad gammal kyrkstuga med stall, har här bevarats som kulturhistoriskt intressant byggnad. Den ligger i anslutning till en nyuppförd teaterscen, där naturen har format spelplats och rymmer en

publik på 300 personer, (sommaren 1990 uppfördes bygdespelet "Penningkeisen").

På Kyrknäset ligger även bygdens brandstation.

Byn Hotagen är en mindre jord- och skogsbruksby. Här bedrivs fortfarande aktivt jordbruk.

Några nya åretruntbostäder har ej tillkommit de senaste åren. Däremot har en bakstuga med serveringsutrymme uppförts, avsedd att betjäna hela bygden.

Skolskjuts finns till Valsjöbyn och Häggsjövik. Kommunal vattenförsörjning finns på Kyrknäset. Byn har två egna företagare; plåtslageri och en hemslöjdsaffär.

Planeringsmål

Jordbruket är av stor betydelse för byns fortbestånd. Ny bebyggelse bör inordnas i byn under hänsynstagande till bl a jordbruket, kulturhistoriska intressen och landskapsbilden.

Området kring Kyrknäset bör utvecklas till ett centrum för bygdens kultur.

(Rekommendationer C1, 4, 5 och 8)

Norra Hotagen - "Gränslauta" - Gränlandet

Valsjöbyn - Bågavattnet - Vinklumpen - Gunnarvattnet, är de nordligaste byarna inom Krokoms kommun, ca 12 mil från Krokoms kommun och utgör porten in till Norge från Krokoms kommun.

Närmast större serviceort är Föllinge, ca 8 mil söderut.

Områden av riksintresse finns inom bygden för kulturminnesvård, vetenskaplig naturvård och det rörliga friluftslivet.

Valsjöbyn ligger i kraftigt kuperad sydsluttning med utsikt över Offerdalsfjällen och norska fjäll vid norra änden av Valsjön. Gunnarvattnet ligger 8 km rakt norr om Valsjöbyn, vackert beläget vid sjön Gunnarvattnet, med mäktiga fjäll i bakgrunden, närmaste fjäll är Penningkeisen. Bågavattnet - Vinklumpen ligger ca 15 km nordost om Valsjöbyn, i naturskön miljö vid Hotagsfjällens fot.

Inom byarna finns det ca 160 invånare. Rennäringen är en stor näringsgren inom området och sysselsätter sju familjer, bosatta i norra Hotagen.

Bygdens huvudsakliga sysselsättning från 1700-talet, har varit jord- och skogsbruk. Idag är tre jordbruk i drift inom bygden.

Turism har funnits i området sedan 1890-talet, då skottar kom till Gunnarvattnet för att jaga ripor. Turismen är främst inriktad på fiske, fjällvandring, jakt, bär- och svamplockning, skidåkning och kanoting.

Turistföreningen "Gränslauta", förmedlar 180 bäddplatser genom turistbyrån i Valsjöbyn. Sommartid arrangerar de bl a flygturer och guide naturstigar.

LM-skolan i Valsjöbyn, "Gränslauta" och posten i Valsjöbyn har ett aktivt samarbete med Norge. Norra Hotagen är sedan lång tid tillbaka, starkt präglad av ett samarbete med Norge, både kulturellt och socialt.

075 VALSJÖBYN

Beskrivning

Byns befolkning uppgick vid årsskiftet 1989 - 1990 till 105 personer.

I Valsjöbyn finns en bra närservice för Norra Hotagen. Livsmedelsbutik med bensinförsäljning, apotek- och systemombud samt postkontor. LM-skola, vägverksstation, föreningshus och barnomsorg (kommunal dagmamma). Alternativt boende för äldre och ungdom finns, i form av 5 st smålägenheter.

Inom byn finns ett elljusspår, hockeyplan, fotbollsplan, vandrings- och skoterleder. Gymnastiksalen och övriga utrymmen i skolan samt föreningshuset används till förenings- och kursverksamhet. Bio och dans i Valsjöbyn har under årens lopp varit flitigt besökta. Bokbussen besöker Valsjöbyn en gång i månaden.

Tullstationen är tidvis bemannad.

Inom byn har fem åretruntbostäder uppförts under 80-talet. I byns närmaste omgivning finns ett 60-tal fritidshus.

Bland sevärdheter i byn är det mäktiga Rengsfallet med grillplatser och vandringsstig utmed Rengströmmen mot Hovden, Gunnarvattenåns utlopp samt utsikten från övre Valsjöbyn och Björnklumpen.

På Näset har Krokoms kommun anlagt det mycket populära "Valsjöbyns Fiskecamp". Campingen omfattar 12 st 4-bäddsstugor, ett servicehus med kök, tvättstuga, dusch samt allrum med radio och TV. Vid campingen finns uppställningsplats för ett 20-tal husvagnar samt tältplatser.

I västra delen av byn vid vägen till Norge, ligger Valsjöbyns Fjällhotell med restaurangdel för 50 - 60 matgäster, 30 bäddplatser samt 3 st 4-bäddsstugor.

I Valsjöbyn finns för övrigt ett antal egna företagare; byggnadsfirma, åkeri med krossanläggning, hemslöjds- och sportbutik, tunnbrödsbageri, taxi, radio- och TV-verkstad samt datorprogrammering - läromedel.

Skolskjuts finns till högstadiet i Föllinge 3 dagar i veckan, 3 nätter per vecka är högstadieeleverna inackorderade i Föllinge.

Skolskjuts finns till deltidsförskola 2 dagar i veckan till Röt Viken.

Daglig bussförbindelse med Östersund. Kommunal vattenförsörjning

finns vid skolan och dess omgivning.

Planeringsmål

Det främsta planeringsmålet är att stärka Valsjöbyn som turist- och fritidsort. Fördjupad översiktsplan som behandlar service, rekreativsanläggningar samt permanent- och fritidsbebyggelse bör upprättas.

Vid bebyggelseåtgärder skall hänsyn tas till landskapsbilden, kulturhistoriska miljöer och jordbrukets utvecklingsförutsättningar.

(Rekommendationer C1, 4, 5, 7, 8 och 13)

076 BÅGAVATTNET - VINKLUMPEN

Beskrivning

Bågavattnet ligger intill skogsbilvägen från allmänna vägen Valsjöbyn - Gunnarvattnet och Vinklumpens sameviste.

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Miljön omfattar ett större område av lågfjällskaraktär med en rad byggnadsmiljöer med starkt prägel av förfjällsterräng - en fjällägenhet, fäbodarna och ett äldre sameviste. Bågavattnets fjällägenhet brukas än idag. Bågavattnet har både nyare och äldre bebyggelse, bland den äldsta bebyggelsen finns ett kulturhistoriskt värdefullt härbre.

Vid Vinklumpen finns ett sameläger samt några äldre torvkåtor, bl a en dubbelkåta. Längre västerut efter vägen, ligger fäboden Myrbodarna och Valsjöbodarna. Myrbodarna är en ännu hävdad fäbod och ger ett ursprungligt intryck, med byggnader bevarade i äldre utseende, medan Valsjöbodarna, vars byggnadsbestånd är av mindre intresse, ändå är av stort miljövärde.

Planeringsmål

Endast bebyggelse som har med verksamheten i området att göra, får tillkomma.

Särskild hänsyn skall tas till bebyggelsemiljön, vid om- och tillbyggnader och naturmiljön vid bl a skogsbruksåtgärder.

(Rekommendationer A5, 7, 8 och 9)

077 GUNNARVATTNET

Beskrivning

Byn Gunnarvattnet är kommunens nordligaste by, med genomfartsväg till Norge. Den består av ett tjugotal gårdar, varav den äldsta uppförd i mitten av 1800-talet. Utsmyckningsmässigt ansluter sig boningshusen i Gunnarvattnet till varandra.

Byn är en jord- och skogsbruksby, där jorden fortfarande brukas av en

återinflyttad som startat fårfarm. I byn finns också ett nyligen uppfört sågverk.

En viss inflyttning och nybebyggelse har tillkommit de senaste åren.

Gunnarvattnet har en fin natur med närhet till stora fjällområden, som bjuder på en orörd vildmark.

Befolkningen har genom egna insatser värnat om turismen och detta har resulterat i att flera fritidshus tillkommit de senaste åren.

Planeringsmål

Jordbruket är av stor betydelse för byns fortbestånd. Ny bebyggelse bör inordnas i byn under hänsynstagande till bl a jordbruket, kulturhistoriska intressen och landskapsbilden.

Bland planeringsmålen bör vara att utveckla turismen småskaligt, med såväl service som rekreationsanläggningar samt att ordna flera markerade vandrings- och skoterleder.

(Rekommendationer C1, 4, 5, 7, 8 och 9)

078 RENGSFALLET - TOSKSTRÖMMEN

Beskrivning

Områdena är av riksintresse för det rörliga friluftslivet och vetenskaplig naturvård.

Rengsfallet mellan sjöarna Rengen och Valsjön, är en fin turistisk sevärdhet.

Toskströmmen mellan sjöarna Valsjön och Hotagen, erbjuder värdefullt fritidsfiske. Områdena är lättillgängliga via anslutande vägar.

I anslutning till de båda områdena har bilparkering, rastplatser, stigar och eldplatser m m iordningställts.

Planeringsmål

Endast anläggningar som har anknytning till det rörliga friluftslivet får tillkomma. Särskild hänsyn skall tas till naturmiljön vid bl a skogsbruksåtgärder.

(Rekommendation A7)

079 HASSLINGEN - HASSLINGSÅN

Beskrivning

Kulturhistorisk och naturvetenskapligt värdefull miljö.

Vid Stora- och Östra Hasslingen, ligger ett område med myrslåtter och kvarstående lador. Området är starkt förfallet och igenvuxet.

Från sjön Stora Hasslingen i norr, till Hotagsjön i söder, faller Hasslingsån ca 100 m. På flera ställen bildas vackra forsar och fall, där ån rinner ut över skifferberggrundens tvärt uppresta lager. Kring åns nedre del utbreder sig ett mindre urskogslignande område. Området är relativt lättillgängligt via anslutande vägar och stigar och har sådana kvaliteter i form av orörd vildmark och rik natur, att det bör ha stor attraktionskraft på det rörliga friluftslivet.

I anslutning till området har parkerings- och rastplats, stigar samt eldplatser m m iordningstälts.

Planeringsmål

Endast anläggningar som har anknytning till det rörliga friluftslivet får tillkomma. Särskild hänsyn skall tas till naturmiljön vid bl a skogsbruksåtgärder.

(Rekommendation A7)

0710 STORA OCH LILLA KINGEN

Beskrivning

"Kingarna" är två oreglerade vatten i anslutning till renbetesfjället och de är av stor vikt för friluftslivet (fisket).

Sjöarna har ett utmärkt rödingsbestånd. Området runt sjöarna är nästan obebyggt.

Planeringsmål

Sjöarna bör undantas från ytterligare vattenkraftsutbyggnad.

Särskild hänsyn tas till strandvegetationen runt sjöarna vid skogsbruksåtgärder och annan verksamhet.

Tillkommande bebyggelse skall bedömas restriktivt.

(Rekommendation B7)

0711 RÖRVATTNET (fågellokal)

Beskrivning

Vetenskapligt skyddsvärda områden.

Trots att sjön är påverkad av vattenkraftsutbyggnad, hyser den ett rikt fågelliv.

0712 GRUBBDALEN - HÖBERGSFJÄLLET

Beskrivning

Vetenskapligt skyddsvärda områden.

Ur naturvetenskaplig synpunkt är Grubbdalen med Höbergsfjället ett helt unikt område, på grund av den tidigare bebyggelsen. Här finns ett område som är väglöst och där skogsbruk inte skett med moderna metoder.

Naturvariationerna är mycket stora från Kingensjöarna och Grubbdalsån upp mot Höbergsfjället.

Av bebyggelsen finns två gårdar kvar, västra och östra, varav den västra arrenderas av en sportfiskeklubb.

Längre in i Grubbdalen ligger ruinerna av tre gårdar, med ängarnas enorma brudborstar som berättar om drivhusvärmen under den branta Juthattsväggen.

Den urskogsinventering som gjorts för Grubbdalen, är enbart baserad på urskogen. En bedömning av området måste också ta hänsyn till den tidigare bosättningen i Höberg och Grubbdalen som under en hundraårsperiod utnyttjade markerna för sin överlevnad.

Avverkningarna i sluttningarna väster om Kingen bör bli det enda ingreppet i detta område.

Den kulturpåverkan som finns, har alltså ett högt värde i sig. Som t ex vittnar om ängar och myrslätter, ruiner från kvarn och såg. Hela Grubbdalen är ett kulturmonument. Stigen upp till Höberg bör få gå genom orörd skogsmark.

Planeringsmål

Grubbdalens dalgång har så stora skyddsvärden, att den måste bevaras opåverkad. Området har avsatts som Domänreservat för att bevara större, sammanhängande skogsområden och angränsande fjällmark. Dock har Domänverket dragit gränsen för sitt nyttjandeområde väster om gården Höberg.

(Rekommendationer A7 och 9)

0713 KOPPARÅN

Beskrivning

Vetenskapligt skyddsvärda områden.

Häggsjön sydväst om sjön Hotagen, mottar vatten från Skärvångsåån och Bakvattenån och avvattnas till Hotagensjön via den 500 m långa Kopparån.

Kopparån är ett viktigt lekområde för nedströmslekande öring.

Ur fiskebiologisk synpunkt är öringsbeståndet mycket skyddsvärt på grund av dess värdefulla genetiska egenskaper.

Planeringsmål

Nuvarande naturkvaliteter bevaras. Förbud mot avverkning av skyddsvegetation.

Samråd med fiskenämnden i samband med alla arbetsföretag som kan innebära ingrepp i själva vattendraget.

(Rekommendation A7)

0714 MUNSFJÄLLET

Beskrivning

Område av riksintresse för naturvård.

Området ingår i planering för naturreservatsbildning av Gråberget - Hotagsfjällen.

0715 GRÅBERGET - HOTAGSFJÄLLEN

Beskrivning

Område av riksintresse för naturvård.

Området omfattar dels östra delen av Hotagsfjällens lågfjällsområde och dels skogsområdet öster därom.

Hela området är kraftigt småbrutet, men fjällen är låga, som högst drygt 900 m ö h. Det finns många skogsbevuxna småhöjder och mellan dem småsjöar och vattendrag.

Storån som tillhör Indalsälvens system, har sina källflöden här. Av större sjöar märks Storfulvurn och Stora Stensjön.

På kalfjället finns en del moränformer i ovanliga lägen. Formerna är mycket distinkta och bildar övergångar mellan olika bildningar, i första hand drumlins och rogenmorän. Det finns också en del isälvsrännor längs Hotagsfjällets sydsluttning. Det till ytan mest omfattande rogenmoränområdet, påträffas norr om Bäverfjället.

Det svagt sluttande höjdiintervallet mellan 600 - 800 m ö h, präglas av stora myrpartier med olika myrtyper. Oftast är de artfattiga.

Ängsgranskog har stor utbredning i dessa delar. Barrurskogen i öster kring Gråberget, kännetecknas av relativt stor andel grovstammig och högväxt gran. Åldern är ca 350 år. Tall förekommer också, främst inom områden med rogenmorän.

Området är ett av södra fjällregionens viktigaste tillhåll för hotade djurarter. Här påträffas kungsörn, jaktfalk, utter, fjällräv och björn.

Storfulvurn är en av länets mest artrika fjällsjöar. Den ligger inom Gråbergsområdet. Sjön är oligatrof och måttligt humös, med endast en sparsam högre vegetation. Den hyser ett artrikt fiskbestånd av harr, öring, sik, abborre och lake.

Länets till arealen största och även mest värdefulla urskogsområde, tillsammans med en rik fauna, med inslag av flera hotade arter, ger området ett högt skyddsvärde.

Planeringsmål

Naturreservatsbildning pågår för större delen av området.

(Rekommendationer A7 och 9)

0716 ANSÄTTÅN (kanjon)

Beskrivning

Vetenskapligt skyddsvärt område.

Ca 1 mil norr om Häggsjövik efter väg 340, finns en skogsbilväg som leder till Ansättån.

Utefter Ansättån kan man se den otroligt trånga och branta kanjon-dalen. Uppströms Broforsen, finns blankslipade hällar med jättegrytor.

Följer man ån nedströms från Broforsen, finner man Källforsen och Storforsen, två vitskummande forsstup.

Vid Ansättån finns även en rik växtflora, som ex linnea, lappljung, ögonpyrola, björkpyrola, fjällruta och spindelblomster m m.

Ansättån är dessutom ut kraftverksynpunkt, ett opåverkat reproduktionsområde för öring.

Planeringsmål

Nuvarande naturkvaliteer skall bevaras. Förbud mot etablering av minikraftverk. Förbud mot avverkning av skyddsvegetation.

Ingen bebyggelse får tillkomma utom eventuellt mindre anläggningar, som tillgodoser det rörliga friluftslivets behov.

(Rekommendation A7)

08 – 09 OFFERDALS FÖRSAMLING (befolkning 1990-12-31 var 2 488 personer, areal 1 942,9 km²)

081 Offerdalsbygden

082 Änge - Ede - Stavre

083 Tulleråsen - Rise

084 Kälom - (Utgård - Östersulvsgård)

085 Västerberg - Berg

086 Bredbyn - Västbyn

087 Landön

088 Grötom - Bäckén - Ekeberg

089 Kaxås

0810 Åflo

0811 Önet

0812 Mussjön, fågelskyddsområde

0813 Hällberget
0814 Grönningen, fågelskyddsområde
0815 Åflo, mosse
0816 Trålltjärn, fågelokal
0817 Offerdalsberg, naturreservat
0818 Rismon, grusås
0819 Landön 4:72, kulturskog
0820 Långan
091 Rönnöfors
092 Finnsäter - Anvågen - Enarsvedjan
093 Jänsmässholmen
094 Tångeråsen - Gärde
095 Olden
096 Bärsbodarna - Ängesbodarna
097 Flån (Ansätten), myrområde
098 Oldflån, myrområde
099 Oldklumpen, sydberg
0910 Allergaisenjaure
0911 Sösjöfjället, naturreservat
0912 Guotelesjaure
0913 Åbersvattnet
0914 Korsvattnet

081 OFFERDAL

Beskrivning

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Offerdalsbygden är ett synnerligen kuperat odlingslandskap med byar i karaktäristiska höjdlägen och med talrika inslag av äldre välbevarad bebyggelse.

Odlingsbygden norr om Hällsjön från Önet och Kaxås i nordväst, till Änge i söder. Offerdalsbygden utgör ett odlingslandskap i mycket växlande terräng med vida sluttningar, åsar och dalgångar. Den odlade marken är intensivt utnyttjad.

Byarna ligger tätt längs åssystemets höjdryggar och med odlingsmarkerna samlade i sydsluttningarna nedanför gårdarna. Byarna är väl hävdade och har talrika inslag av ålderdomlig bebyggelse. De äldre boningshusen utgörs ofta av parstugor, som på grund av sluttningläget står på höga skifferstenssocklar.

I samtliga byar finns många bevarade äldre ekonomibyggnader. Kornlador med ärthyllor är utmärkande för bygden.

Strax utanför eller i utkanten av flera av byarna finns ödesbölen, som vittnar om medeltida övergivna bosättningar.

Särskilt värdefulla delar av området är:

- övre delen av Önets by
- övre delen av Åflo by
- några stora gårdar i Änge (strax väster om samhället)
- Kaxbackarna i Kaxås, med gårdar och ladrike ned mot Hällsjön
- de intill varandra liggande byarna, Ekeberg, Bäckén och Grötom

- området kring Offerdals kyrka och hembygdsgården

Befolkningstalet i Offerdals församling, nådde sitt maximum 1940 med 4 471 personer, efter 1945 har det minskat stadigt. Nu är det nere i 2 488 personer. Offerdal skiljer sig dock från de många andra jord- och skogsbruksbygderna i Norrland. Jordbruket är fortfarande aktivt och det är inte fråga om någon större minskning av åkerarealen.

082 ÄNGE - EDE - STAVRE

Beskrivning

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Änge och Ede är centrum för Offerdalsbygden och ligger ca 3 mil nordost om centrala Krokoms.

Tätortsbildningen i Offerdal har gått långsamt. I äldre tider har Ede varit kyrkligt och administrativt centrum i Offerdalsbygden. I och med ångbåtstrafiken över Nälidsjön, växte Änge fram som centrum för bygden.

Som samhälle är dock Änge mycket ungt. Enligt FoB 1975 är endast 14 % av lägenheterna i Änge samhälle från åren före 1950. Ingen lägenhet är uppförd före sekelskiftet. Dessa förhållanden skiljer Änge markant från övriga tätorter i Krokoms kommun.

Före sekelskiftet fanns ingen bebyggelse där Änge samhälle nu ligger. Gamla Änge by, låg sydväst om Änge samhälle, vid Ängeåns mynning och jordbruksmarken norr därom, ovanför ångbåtsbryggan vid Nälidsjön.

Nuvarande Änge samhälle växte fram då landsvägstrafiken slog igenom på allvar samt då behovet av kommunal administration uppstod, skolväsendet utvecklades och urbaniseringen i allmänhet gav underlag för tätortsbildningen. Nu fungerar Änge som centralort för Offerdals kommunedel.

Ede har behållit sin roll som kyrkby. Enda större tillskott är ålderdomshemmet och Ede hembygdsgård. Änge samhälle fick sin första byggnadsplan 1956. Den omfattade hela dåtida Änge tätort.

Områdesplanen nu kallad översiktsplan för Änge - Ede, antogs av kommunfullmäktige 1979-09-07. I det fortsatta arbetet med översiktsplanen gäller områdesplanen i tillämpliga delar.

Änges roll som centralort i Offerdal har medfört att samhället vuxit snabbt under 70- och 80-talet.

Änge - Ede är kommundelscentrum enligt kommunens bedömning och skall stödjas för att klara denna roll, genom satsning på service och arbetsplatser. Delar av Alsen - Nälidenområdet ingår i högstadieskolans upptagningsområde. Som ett led i satsningen på Änge - Ede, uppförde kommunen 1978 en skyddad verkstad i Änge, som har hela kommunen som upptagningsområde. Dessutom har kommunen nyligen utfört en större utbyggnad av ålderdomshemmet i Ede, med inriktning på förstärkt hemsjukvård.

Bostadsbebyggelsen inom den fastställda detaljplanen har under 80-talet ökat kraftigt. Inom de detaljplanelagda områdena finns små reserver kvar att bygga.

Stavre ligger ca 4 km söder om Änge och är en välbevarad jordbruksby i öppet läge vid Nälidsjöns (Stavresjön) sydvästra strand.

Inom området bedrivs aktivt jordbruk med både mjölk-, kött- och spannmåls- och rotfruktsproduktion.

Skolskjuts finns till Änge, där också övrig service finns.

Planeringsmål

Områdesplanen för Änge - Ede, rymmer ytterligare ett 50-tal lägenheter, varav ca 25 småhustomter. Utbyggnadstakten regleras i det årliga bostadsbyggnadsprogrammet.

En fortsatt god sysselsättning inom ortens näringsliv och service har stor betydelse även för omgivande landsbygd.

Inom områden där jordbruk bedrivs, är fortsatt hög aktivitet av stor betydelse för bygden. Jordbrukets utvecklingsförutsättningar skall värnas och områdenas karaktär bibehållas.

Ny bebyggelse i dessa områden bör inordnas så att miljön i närheten av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och anläggningar ej påverkas.

(Rekommendationer C1, 4, 5 och 8, se översiktsplan för Änge - Ede)

083 TULLERÅSEN - RISE

Beskrivning

Tulleråsen ligger ca 21 km nordväst om Krokoms samhälle. Bebyggelsen ligger samlad vid väg 340 och 677. Byn ligger i höjdläge i sydvästslutning och bjuder på vida utblickar mot fjällen i väster.

Inom området bedrivs aktivt jordbruk med både mjölk- och köttproduktion.

Tulleråsen har under senare tid blivit en attraktiv bostadsort för arbetspendlare till Krokoms - Östersundsområdet.

Under 1980-talet har ca 20 st nya åretruntbostäder byggts i området, delvis spridda men också i grupper.

Vatten- och avloppsanläggningen i Tulleråsen ägs och drivs av en ekonomisk förening "Tulleråsens VA-företag". Anslutning för ytterligare bebyggelse är dock begränsad.

I Tulleråsen finns livsmedelsbutik, bensinstation med verkstad, föreningslokal samt en mindre snickeriverkstad.

Skolskjuts finns till Änge.

Planutredningar pågår för ytterligare bebyggelse i området, byggnad av förskola pågår.

Planeringsmål

Ett fortsatt aktivt jordbruk är av betydelse för bygden. Jordbruket bör kunna utvecklas utan att byns karaktär förändras.

De befintliga planutredningarna som legat till grund för den nya bebyggelsen bör beaktas och resultera i en fördjupad översiktsplan för byn Tulleråsen.

(Rekommendationer C8 och 13)

084 KÄLOM - UTGÅRD - ÖSTERULVSÅS

Beskrivning

Kulturhistoriskt värdefull miljö, som omfattar byarna Böle, Utgård, Västerulvsås och Österulvsås. Välbevarade bymiljöer med ett flertal ekonomibyggnader från 1700-talet samt en mängd boningshus från 1800-talet. Kapellbacken utpekas av tradition som plats för ett tidigare kapell (fornl. 7). Vid Gräften finns odlingsspår och enkla bebyggelselämningar (fornl. 8) samt två slaggförekomster (fornl. 9 och 63).

I byarna bedrivs aktivt jordbruk med både mjölk- och köttproduktion.

Skolskjuts finns till Änge och Landön.

Planeringsmål

Jordbrukets utvecklingsförutsättningar skall värnas och byarnas karaktär bibehållas. För att skydda den värdefulla bebyggelsemiljön i byarna, skall stor hänsyn tas till de kulturhistoriska intressena och landskapsbilden, vid ny-, om- och tillbyggnader. Ny bostadsbebyggelse bör inordnas i byarna efter traditionellt mönster.

(Rekommendationer C1, 4, 5, 6 och 8)

085 VÄSTERBERG - BERG

Beskrivning

Kulturhistoriskt värdefull miljö, bestående av sex större gårdar på slutningen av Bergsberget med bebyggelse från 1700-talet och framåt.

Bebyggelsen är belägen nära vägen och saknar i det närmaste moderna inslag. Inom miljön finns också fångstgropar (fornl. 46 och 47) och fångstgropssystem (fornl. 43 och 44).

I byarna bedrivs aktivt jordbruk med mjölk- och köttproduktion.

Skolskjuts finns till Änge och Landön.

Planeringsmål

Tillkommande bebyggelse inom området bör prövas, med hänsyn till den kulturhistoriskt värdefulla miljön.

Tillkommande bebyggelse skall anpassas till landskapsbilden och inordnas i den befintliga bebyggelsegrupperingen, dock ej så att miljön i närheten av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och anläggningar påverkas.

Prövning av huruvida sådan påverkan kan anses föreligga skall göras efter samråd med länsmuseet.

(Rekommendationer C1, 4, 5, 6 och 8)

086 BREDBYN - VÄSTBYN

Beskrivning

Bredbyn och Västbyn, öster respektive norr om Bredbysjön, är två välbevarade jord- och skogsbruksbyar. Åkermarken ligger delvis splittrad runt byarna och är fortfarande i hävd, trots att endast ett fåtal brukningsenheter är verksamma. Skolskjutsar finns till Landön och Ånge. I Bredbyn finns föreningshus.

Planeringsmål

Jordbrukets utvecklingsförutsättningar skall värnas och byarnas karaktär bibehållas. Eventuell ny bebyggelse bör inordnas i byarna efter traditionellt mönster.

(Rekommendationer C1, 4, 6 och 8)

087 LANDÖN

Beskrivning

Landön är en välbevarad jordbruksby i öppet läge vid Landösjöns nordöstra strand. Åkermarken ligger väl samlad och är fortfarande i hävd, trots att endast ett fåtal brukningsenheter är verksamma.

Nordost om byn ligger ett ödesböle samt ett större fångstgropssystem. I Landön finns en LM-skola, livsmedelsaffär, fiskodling samt bilverkstad. Bebyggelsen vid Landösjöns utlopp utgörs bl a av bygdens festplats med dansbana.

Kommunen har uppfört ett mindre flerbostadshus och planerar ytterligare ett med fyra lägenheter, några ytterligare åretruntbostäder har ej tillkommit den senaste tiden.

Planeringsmål

Ny bebyggelse bör inordnas i byn efter traditionellt mönster och med hänsynstagande till jordbruket och landskapsbilden.

(Rekommendationer C1, 4, 6 och 8)

088 GRÖTOM - BÄCKEN - EKEBERG

Beskrivning

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Kulturhistoriskt värdefull miljö med koncentration av välbevarade äldre byggnader i exponerat läge. Av särskilt intresse är Grötomsgården, en av länets bäst bevarade gårdsanläggningar. I miljöns norra del, finns ett fångstgropssystem (fornl. 332) och två slaggförekomster (fornl. 302 och 337). Kuperat odlingslandskap i sluttningsläge med vid utsikt över Mussjön.

I områdena bedrivs aktivt jordbruk med både mjölk- och köttproduktion.

Planeringsmål

Tillkommande bebyggelse inom området bör prövas med hänsyn till den kulturhistoriskt värdefulla miljön.

Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och inordnas i den befintliga bebyggelsegrupperingen, dock ej så att miljön i närheten av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och anläggningar påverkas.

Prövning av huruvida sådan påverkan kan anses föreligga skall göras efter samråd med läns museet.

(Rekommendationer B1, 4, 5, 6 och 8)

089 KAXÅS

Beskrivning

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Kaxås samhälle ligger ca 4 mil från centralorten Krokomböle. Tätortens befolkning uppgick vid årsskiftet 1988 - 1989 till 189 personer. Inom ett avstånd av ca 5 km bor ca 400 personer.

Kaxås har en kulturhistoriskt värdefull miljö i markant sluttningsläge ner mot Hällsjön. Ett av länets bäst bevarade exempel på ett så kallat ladrikeri, med ett femtiotal hölador, kornlador och båthus. Inom miljön finns också ett stort antal odlingsrösen, en slaggförekomst (fornl. 185), två slagghävarpar (fornl. 191) samt rester av ett ödesböle (fornl. 183).

Bostadsbebyggelsen i Kaxås samhälle ligger mycket väl samlad, inom ca 200 m från väggkorsningen mellan Alsenvägen och Rönnöforsvägen. Bebyggelsen ligger till största delen i svag sydvästsluttning omgiven av markanta åsar och höjdryggar. I omgivningarna utgörs bostadsbebyggelsen av spridd gårdsbebyggelse som i höjdlägen samlats i grupper eller utefter väg. Den gamla träbyggnadskonsten har ett flertal

värdefulla exempel i Kaxåstrakten och utgör tillsammans med landskapet hela miljöer som är unika i landet. De är av stor betydelse för bygdens historia och traditioner och även för Offerdalsbygdens värde, ur turistsynpunkt.

Vid Hällsjöns södra strand, förekommer samlad fritidsbebyggelse i mindre omfattning. Jordbruksbygden som omger Kaxås, anses ha förutsättningar för bestående brukning.

Att bedriva rationellt jordbruk på de branta sluttningarna som omger Kaxås, är svårt. De rekommendationer till kulturhistorisk hänsyn, med bibehållande av lador m m anses innebära en viss inskränkning i möjligheten att bedriva jordbruket rationellt. Samtidigt är ett bibehållande av ett aktivt jordbruk och ladorna, av stor vikt för bygden, landskapet och miljön.

I Kaxås finns LM-skola, förskola, livsmedelsbutik, två bensinstationer med bilverkstad samt bygdegård.

Områdesplan nu kallad översiktsplan som antogs av kommunfullmäktige 1979, med angivna bostadsområden är detaljplanelagt och till stor del färdigexploaterad.

Kommunalt vatten- och avlopp finns i centrala byn.

Planeringsmål

Ett fortsatt aktivt jordbruk är av betydelse för bygden. Jordbruksbyn skall kunna utvecklas utan att byns karaktär förändras.

Områdesplan bör revideras och mark för ytterligare åretruntbostäder planeras. För att skydda den värdefulla bebyggelsemiljön skall stor hänsyn tas till de kulturhistoriska intressena och landskapsbilden, vid ny-, om- och tillbyggnader.

(Rekommendationer B, C4, 5, 6, 8 och 13)

0810 ÅFLO

Beskrivning

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Kulturhistoriskt värdefull miljö koncentrerad kring en gård med omgivande odlingslandskap kring byns krönläge.

Åkermarken ligger väl samlad kring byn och är fortfarande i hävd, trots att endast ett fåtal brukningsenheter är verksamma, med bl a kött- och mjölkproduktion.

Planeringsmål

Tillkommande bebyggelse inom området skall bedömas restriktivt och tillåtas endast i de fall den har betydelse för jordbruket eller annan platsbunden verksamhet.

Tillkommande bebyggelse skall anpassas till landskapsbilden och in-

ordnas så att miljön i närheten av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och anläggningar ej påverkas.

Prövning av huruvida sådan påverkan kan anses föreligga skall göras efter samråd med läns museet.

(Rekommendationer B1, 4, 5 och 8)

0811 ÖNET

Beskrivning

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Kulturhistoriskt värdefull miljö. Namnet Önet tros härröra från "ödegård". Här kan alltså ha legat en övergiven gård. Idag har vi emellertid en bymiljö i krönläge utefter en väg i ett väl hävdat odlingslandskap. En stor mängd kulturhistoriskt värdefulla byggnader finns från 1700-talet och framåt. Gården Önet 1:14, "Ol-Jons", har byggnadsminnesförklarats i sin helhet. Bryggstugan har välbevarad interiörmålning.

Åkermarken ligger väl samlad kring byn och är fortfarande i hävd, trots att endast ett fåtal brukningsenheter är verksamma, med bl a mjölk- och köttproduktion.

Planeringsmål

Tillkommande bebyggelse inom området skall bedömas restriktivt och tillåtas endast i de fall den har betydelse för jordbruket eller annan platsbunden verksamhet.

Tillkommande bebyggelse skall anpassas till landskapsbilden och inordnas så att miljön i närheten av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och anläggningar ej påverkas.

(Rekommendationer B1, 4, 5 och 8)

0812 MUSSJÖN (fågelskyddsområde)

Beskrivning

Mussjön ligger strax norr om vägen mellan Änge och Ede. I Änge tar man vägen mot Bångåsen. Efter ca 1 km, finns en informationstavla vid en parkeringsplats. Därifrån är det ca 2 km promenad fram till fågeltornet vid Mussjönäset.

Sjöns södra del samt sjöns "midja", är fågelskyddsområde med tillträdesförbud mellan den 15/4 och den 31/7.

Sjön har vissa likheter med södra Sveriges slättsjöar och hyser både skrattnås och sothöna, vilka inte är särskilt spridda i Jämtland.

I och omkring Mussjön har man goda chanser att få se kricka, bläsand, gräsand och knipa samt trana. På fälten norr om sjön (söder om Bäckens Grötom), kan man under våren se icke häckande tranor, som samlas i

stora grupper. Samtliga norrländska ugglor har observerats i sjöns närhet.

Planeringsmål

Bebyggelse får ej tillkomma vid stränderna och skogsbruket skall ta särskild hänsyn till naturmiljön kring sjön.

(Rekommendation A7)

0813 HÄLLBERGET

Beskrivning

Hällberget ligger söder om Ede och sluttar brant ner mot Hällsjön. Bergsluttningarna är skogsbevaxta med reslig granskog med inslag av lövträd. Områdena runt Hällberget har en rik örtvegetation och ett rikt fågelliv.

Från en skogsbilväg vid sydvästra sidan av berget finns en vandringsstig som leder upp till en raststuga på toppen av berget. Från bergets topp, har man en vid utsikt över både Offerdals- och Alsenbygden.

Planeringsmål

Områdets värde för friluftslivet, motiverar att hänsyn tas vid skogsbruksåtgärder och annan verksamhet som kan påverka naturmiljön.

(Rekommendation B7)

0814 GRÖNNINGEN (fågelskyddsområde)

Beskrivning

Sjön Grönningen ligger strax väster om byn Lungret och söder om Änge.

I Lungret tar man vägen som leder till byn Glösa. Efter 250 m går en stig åt höger som går fram till Grönningens södra strand.

Grönningen är ett fågelskyddsområde med tillträdesförbud mellan den 15/4 och den 31/7.

Norra barrskogsregionens häckfåglar, är förutom treårig hackspett - talrikt representerade. Sidensvansar har iakttagits parvis. Sångsvan och tranor har häckat här tillfälligt. Storlom, svärta och bläsand häckar i sjön.

Planeringsmål

Bebyggelse får ej tillkomma vid stränderna och skogsbruket skall ta särskild hänsyn till naturmiljön kring sjön.

Området utreds i syfte att säkerställa och skydda området värde. Skyddet kan uppnås genom frivilliga överenskommelser eller genom bildande av naturesservat enligt NVL 7 §.

(Rekommendation A7)

0815 ÅFLO (mosse)

Beskrivning

Åflo mosse, söder om Kaxås är en ganska liten mosse. Den har undersökts av SGU och man kan konstatera att här fanns en tjärn ca 5 000 år f.Kr. Tjärnen fylldes under ca 1 000 år med gyttja och var igenväxt 400 år f.Kr. Därefter fanns här ett kärr som snart växtes över av vitmossa. Då bildades mossen. Åflo mosse är alltså en av de små mossar som vi vet hur de kommit till.

Planeringsmål

Inom mossens närområde bör täkt, dikning eller vägbygge undvikas.

(Rekommendationer A7)

0816 TROLLTJÄRN (fågellokal)

Beskrivning

Trolltjärn ligger strax väster om Kaxås samhälle. Trolltjärn är en i det närmaste torrlagd och igenväxt fågeltjärn, med rik tillgång på rastande vadarfåglar.

Området är av intresse för naturvården.

Planeringsmål

Inom det skyddsvärda området bör täkt, dikning och vägbyggen ej ske.

Särskild hänsyn skall tagas till naturmiljön, vid bl a jordbruksåtgärder.

(Rekommendation A7)

0817 OFFERDALSBERG (naturresevat)

Beskrivning

Området ligger ca 550 m ö h inom det så kallade Risebergsmassivet vid Offerdalsskollans östra gräns, mot kambrosilurslätten kring Storsjön. Skogen består av gammal, mycket grov granskog av blåbärstyp. På krönet ovan branten närmast Västerberg, finns dock ett magrare område med ganska stort inslag av tall. Vegetationen i branten utgörs av en artrik högörtsgranskog, med en hel del intressanta växter.

Reservatet ligger strax väster om väg 340, ett par mil nordväst om Krokomb, 3,5 km norr om Tulleråsen. I Västerbergs by finns parkeringsplats och vägvisare till reservatet.

Det trevligaste sättet att nå reservatet, är att följa den stig som slingrar sig uppför branten i Västerberg. Under klättringen upp har man rika möjligheter att studera både växter och den vackra utsikten. Reservatet är 192 ha stort och bildades 1982, för att bevara urskogs-karakteren i området.

Planeringsmål

För området gäller särskilda föreskrifter. Dessa anges på de informationstavlor som är uppsatta. Läs gärna igenom denna information när Du kommer till området.

0818 RISMON (grusås)

Beskrivning

Vetenskapligt skyddsvärda områden.

I Rismon norr om Landösjön, finns en lång grusås som delvist är skadad av grustäkt. Det som är kvar av grusåsen, är intressant för dem som forskar om de lämningar som finns kvar efter den senaste inlandsisen.

Planeringsmål

Det vetenskapliga värdet och områdets tillgänglighet, motiverar att särskild hänsyn måste tas för att bevara de åsar som är helt orörda.

Ingen bebyggelse får tillkomma inom området. Särskild hänsyn skall tas till naturmiljön, vid bl a skogsbruksåtgärder.

(Rekommendation A7)

0819 LANDÖN 4:12, (kulturskog)

Beskrivning

Vetenskapligt skyddsvärt område.

Norr om Landön och väster om Nybodarna, finns ett mindre kulturskogsområde. Kulturskogen ger ett intressant exempel på en återväxtform efter de stora timmeravverkningarna från mitten av 1800-talet. Området består av grovstammig granskog som är över 100 år gammal.

Planeringsmål

Området utreds i syfte att säkerställa och skydda en del av området. Skyddet kan uppnås med en naturvårdsinriktad skogsbruksplan (NISP).

Det naturvetenskapliga värdet motiverar att särskild hänsyn tas till naturområdet runt området, vid skogsbruksåtgärder och annan verksamhet.

(Rekommendation A7)

0820 LÅNGAN

Beskrivning

Område av riksintresse för naturvård.

Vid Landösjön är trakten kring sjöns östligaste del och utloppet från sjön ungefär fram till Gysåns mynning i Lången, av största intresse ur geovetenskaplig synpunkt. Där finns några av de mäktigaste glaci-fluviala bildningarna inom denna del av Jämtland.

De är uppdelade i flera komplex; ett kring Landöns by med deltaplan, separata åskullar och dödisgropar, ett annat norr och nordväst om Åkerbodarnas fäbodrar, som betecknas som ett fossilt sandurfält och ett tredje kring Gysåns nedre lopp, vilket också har sandurkaraktär men med relativt oregelbunden morfologi.

Söder om Landösjöns östspets finns förekomster av isälvsmaterial vid Västbyn - Bredbyn, vilka har tolkats som spår av Landösjöns tappning söderut.

Älvsträckan från Gysån "se 035 Nedre Lången", Lången är efter Ammerån länets mest skyddsvärda vattendrag.

Planeringsmål

Se 035 Nedre Lången.

091 RÖNNÖFORS

Beskrivning

Kulturhistorisk värdefull miljö.

Vid Rönnöfors ligger ruinerna av Rönnöfors bruk. Bruket uppfördes omkring 1847 av Carl Ferdinand de Ron, ägare till det närliggande Åflohammars Bruk i Offerdal.

Han ville utöka sitt bolag och bygga ett tre gånger större bruk vid Rönnöforsen. Man kom här närmare järnmalmsfyndigheterna och man fick tillgång till vattenkraften i Rönnöforsen. Efter bara några år lämnade brukspatron de Ron in ansökan om konkurs. Nya ägare tillträdde och nya konkurser följde. Fram till nedläggningen 1882 hade bruket sex olika ägare.

På fastigheten Rännön 1:2 finns ett äldre boningshus från 1850, enkelstuga i två våningar.

Rönnöfors är en typisk jord- och skogsbruksby. Den huvudsakliga selsättningen var förr jord- och skogsbruk. Idag har jordbruket nästan helt upphört.

Bebyggelsen för permanentboende är i huvudsak koncentrerad till väg 686.

Vid Rönnöforsen som förbinder Landösjön och Rönnösjön, ligger kyrkan vackert belägen med församlingsgård. Högre upp i byn finns LM-skola och en mindre pensionatrörelse.

Kommunen har nyligen uppfört ett mindre flerbostadshus med 5 lägenheter, några ytterligare åretruntbostäder har ej tillkommit den senaste tiden.

Planeringsmål

Ny bebyggelse bör inordnas i byn, i form av enstaka kompletteringar till befintlig bebyggelse.

Hänsyn skall tas till landskapsbilden, kulturvärdena och jordbruket.

(Rekommendationer C1, 4, 5, 6 och 8)

092 FINNSÄTER - VEJMON - TRÅNGEN - ANVÅGEN - ENARSVEDJAN

Beskrivning

Byarna ligger i nära anslutning till väg 686 och är i huvudsak mindre jord- och skogsbruksbyar. Jordbruket är typiskt för ett uppodlat inlandsområde, med oregelbundna och bitvis små åkerfält i en kuperad terräng, där åkermarken fortfarande är i hävd, trots att endast ett fåtal brukningsenheter är verksamma.

Finnsäter har en gammal kulturhistorisk miljö, med bebyggelse från 1800-talets mitt. Delar av den äldre bebyggelsen vari ingår boningshus, ladugård och kornlada, har helt förfallit.

Vid Finnån finns en såg och kvarn från 1900-talets början, som byborna på ett berömligt sätt rustat upp.

I Vejmon och området inom vilket skifferbrytning bedrives, finns Skifferbolagets industrilokaler. Verksamheten med brytning och bearbetning av den så kallade Offerdalsskiffern, sysselsätter ca 70 personer. Vid Fiskviken sydväst om Anvågen, finns handelsträdgården "Året Runt Grönt", som sysselsätter 3 - 4 personer.

Planeringsmål

Ny bebyggelse bör inordnas i byarna, i form av enstaka kompletteringar till befintlig bebyggelse. Hänsyn skall tas till landskapsbilden, kulturvärden och jordbruket.

Tillkommande bebyggelse i anslutning till befintliga och planerade brytningsplatser av skiffer är i princip olämplig, då denna verksamhet är miljöstörande.

Bygglovsärenden bör prövas i samråd med skifferindustrin.

(Rekommendationer C1, 4, 5 och 8)

093 JÄNSMÄSSHOLMEN

Beskrivning

Jänsmässholmens sameby ligger ca 18 km norr om Rönnöfors, i ett lågfjällsområde sydöst om Oldfjällen. Här finns bosatta samer som bedriver renskötsel.

Fjällhotellet "Hotell Holmen", har en kapacitet på ca 60 bäddar och

lika många matgäster. Den äldsta delen av hotellbyggnaden, var fram till slutet av 1950-talet sameskola som då las ner. Turistverksamhet bedrevs sporadiskt i sameskolans lokal fram till början av 1970-talet då en om- och tillbyggnad genomfördes.

Jänsmässholmen har i senare tid blivit ett attraktivt område för turism och framförallt vintertid. Från Jänsmässholmen finns det flera markerade leder, för såväl sommarvandring som skid- och skoteråkning.

Planeringsmål

Det främsta planeringsmålet är att stärka området som turist- och fritidsort. Vid bebyggelseåtgärder skall hänsyn tas till landskapsbilden, kulturhistoriska miljön och rennäringens utvecklingsförutsättningar.

(Rekommendationer C1, 4, 5, 7 och 9)

094 TÅNGERÅSEN - GÄRDE

Beskrivning

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Byn Tångeråsen är en typisk jord- och skogsbruksby, som ligger ca 10 km norr om Kaxås. Åkermarken ligger delvis splittrad runt byn och är fortfarande i hävd, trots att endast ett fåtal brukningsenheter är verksamma.

Skolskjuts finns till Kaxås och Änge, där även övrig service finns.

I Tångeråsen finns skyddsvärda brunkullalokaler.

I byn Gärde ligger två gårdar med välbevarad 1800-talsbebyggelse.

Det som gör området mest känt, är hållristningarna på klipporna i Gärdesån. De tillhör den nordskandinaviska förhistoriska fångstkulturen. Ristningarna föreställer älgar - både tjur, ko och kalv i naturlig storlek. Dessutom finns spår av både älgklövar och människo-fötter inhuggna i klippan.

De två gårdarna, varifrån besökarna anträder vandrigen genom skogen ned till ån och ristningarna, är fina exempel på det sena 1800-talets byggnadskultur med inslag av lador och härbren.

Planeringsmål

Tillkommande bebyggelse bör anpassas till landskapsbilden och inordnas så att miljön i närheten av kulturhistoriskt värdefulla byggnader ej påverkas.

Området närmast hållristningarna är skyddat genom fornminneslagen. Ingen bebyggelse får tillkomma. För att bibehålla den skyddsvärda brunkullalokalen erfordras viss skötsel, bl a röjning av asp och slätter. Ersättning till markägaren kan vara ett alternativ.

(Rekommendationer A6, 7 och 8)

095 OLDEN

Beskrivning

Jord- och skogsbruksby, ca 15 km väster om Rönnöfors efter väg 675. Åkermarken ligger väl samlad kring byn och är fortfarande i hävd, trots att endast ett par brukningsenheter är verksamma, med bl a mjölk- och köttproduktion.

Bebyggelsen för permanentboende är i huvudsak koncentrerad till allmänna vägen. Inom byns närmaste omgivning och vid stranden av Yttre Oldsjön, finns ett 30-tal fritidshus.

I byn finns en mindre lanthandel med även försäljning av bensin.

Med hänsyn till det långa avståndet till service och arbetsplatser, bör ny permanentbebyggelse endast tillkomma om den har anknytning till verksamheter i byn.

Befintliga områden med fritidshusbebyggelse, kan kompletteras med enstaka fritidshus. För att få exploatera något större område skall detaljplan upprättas. Hänsyn skall tas till landskapsbilden och jordbruket.

(Rekommendationer C1, 4 och 8)

096 BÄRSBODARNA - ÄNGESBODARNA (söder om Dal, Vallrun i Offerdals församling)

Beskrivning

Fäbodvallar med byggnader i gott skick, som bör betraktas som en kulturhistorisk miljö av riksintresse.

Planeringsmål

Före detta fäbodvallar med väl bevarade byggnader. Här bör eventuell nybebyggelse läggas utanför den hävdade marken, helst dold av en skogsskärm eller dylikt.

(Rekommendationer A5)

097 FLÅN (Ansätten, myrområde - fjäll)

Beskrivning

Område av riksintresse för naturvård.

Flån är ett variationsrikt mosaiklandskap bestående, av stora myrar genomkorsade av åsar och skogsholmar. En mängd större och mindre

vatten finns inom räckhåll.

Myrarna är av sträng - flarktyp, övergången mellan flarkor med lös-
bottnar och öppna gölar är vanlig. Vattenklöver är ett vanligt inslag
i dessa gölar. Myrarna inom Flån hyser ett rikt fågelliv, här häckar
ett stort antal arter med högt raritetsvärde.

Främst gäller detta vadare, men även änder och rovfågel förekommer
med flera arter. Bland vadarna kan speciellt nämnas myrsnäppa.

Flån är ett av länets botaniskt mest intressanta fjällområde och ett
rikt fågelliv ger området ett högt naturvetenskapligt värde.

Förbud mot snöskotertrafik råder i de västra delarna av området.

Området ingår i ett nyligen inrättat Domänreservat.

Planeringsmål

Nuvarande naturkvaliteter bevaras. Området utreds i syfte att säker-
ställa och skydda områdets värde. Skyddet kan uppnås genom frivilliga
överenskommelser eller genom bildande av naturreservat enligt NVL §
7. Inom området tillåtes ingen bebyggelse som kan motverka skydds-
intresset.

(Rekommendationer A7)

098 OLDFLÅN (myrområde)

Beskrivning

Område av riksintresse för naturvård.

Oldflån omfattar ett nära 20 km² stort myrlandskap. Det täcker en
höjdplatå och får därför en välvd form som är helt betingad av
underlagets form. Den utmärks av breda mosseartade strängar rika på
hjordron.

Området är mycket omväxlande och varierar från artfattiga kärr och
blandmyrkomplex, till rena mossesamhällen. Fastmarksholmar, vissa med
urskogskaraktär är vanliga. Underlaget av berg eller morän sticker
ofta upp genom det tunna torvtäcket. I svackor ute på den stora myr-
flacken finns gott om gölar och dråg samt flarksystem.

Oldflån hyser ett rikt fågelliv med ett flertal arter av bl a vadare.

Oldflån utgör ett rikt differentierat myrlandskap, innefattande många
olika typer av myrkomplex. Detta tillsammans med ett rikt fågelliv
ger området högt naturvärde.

Planeringsmål

Karaktären av orört skogs- och myrområde bevaras. Vid skogsbruks-
åtgärder måste särskilt stor naturvårdshänsyn tagas.

Delar av Oldflån ingår i ett nyligen inrättat Domänreservat.

Området utreds i syfte att säkerställa och skydda områdets värde.

Skyddet kan uppnås genom frivilliga överenskommelser, eller genom bildande av naturreservat enligt NVL § 7.

Inom området tillåtes ingen bebyggelse som kan motverka skyddsintresset.

(Rekommendationer A7)

099 OLDKLUMPEN (sydberg)

Beskrivning

Vetenskapligt skyddsvärda områden.

I kommunen finns flera intressanta sydbranter, bergbranter som är vänd mot söder och som samlar solens värme i berg och stenar. Bland de mest sevärda och intressanta är den så kallade "trädgården", vid Oldklumpen. Genom solbestrålningen bildas ett värmemagasin som sakta släpper ifrån sig värme under kyliga dagar och som tillsammans med en del vatten som sipprar fram bland stenar och klippblock ger näring åt många ovanliga växter.

Bland sydbrantväxterna finns bl a alm, bergglim, trolldruva, kransrams och stinksyska.

Planeringsmål

Nuvarande naturkvaliteer bevaras.

(Rekommendationer A7)

0910 ALLEREGAISENJAURE

Beskrivning

Område av riksintresse för naturvård.

Allergaisenjaure ligger på kalvfället, ca 820 m ö h inom det obrutna fjällområdet Burvattnet.

Sjön är fisktom och som sådan relativt stor. Utplantering av fisk, i så gott som alla vatten där fisk kan leva, har gjort att fisktomma större sjöar, idag är mycket sällsynta.

Fisktomma sjöar i fjällregionen är av avgörande betydelse för allfågelnns överlevnad, eftersom den är beroende av de predationskänsliga kräftdjur som kan överleva i sådana sjöar.

Större fisktomma sjöar är idag unika och har stort vetenskapligt bevarandevärde.

Planeringsmål

Nuvarande naturkvaliteer bevaras.

Området utredes i syfte att säkerställa och skydda områdets värde.

Skyddet kan uppnås genom frivilliga överenskommelser, eller genom bildande av naturreservat enligt NVL § 7.

Förbud mot snöskotertrafik råder.

(Rekommendationer A7)

0911 SÖSJÖFJÄLLEN (Svenskådalens naturreservat)

Beskrivning

Området är beläget i västra Jämtlands fjälltrakter, intill norska gränsen och ligger till större delen i Åre kommun. Reservatet omfattar den skogsklädda dalgången Svenskådalen och sjön Stora Burvattnets skogsklädda sluttningar med omgivande fjällvärld. Före detta Lulejärve, naturreservat i Åre kommun, utgör sydligaste delen av reservatet.

Inom reservatet finns två urskogsartade områden, Svenskådalen och sluttningarna ner mot Stora Burvattnet.

Sammanlagt är reservatet ett värdefullt vildmarksområde med fjäll, myr- och urskogsområden. Planerna av skydd på norska sidan, förhöjer värdet ytterligare.

Hela området är präglad av samiskt liv och arbete, allt från lämningar av den tidigare fångstkulturen, till anläggningar för renkötseln idag och områdets utnyttjande i övrigt för de samiska näringarna.

Några särskilda anordningar för friluftsliv finns inte. Området ligger svårtillgängligt och nås lättast från söder, via enskild väg till Mjölkvattnets sydspets.

Reservatet är mycket lämpligt för extensivt friluftsliv.

Planeringsmål

För området gäller de föreskrifter enligt 8 - 10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen.

Informationstavlor finns uppsatta vid Tjourems sameläger samt vid Mjölkvattnets nordspets.

0912 GUOTELESJAURE

Beskrivning

Område av riksintresse för naturvård.

Guotelesjaure är en större sjö i kalfjällsmiljö, nära norska gränsen nordost om Stora Burvattnet.

Sjön är opåverkad av regleringsföretag, i ett område där de flesta andra större sjöarna är dämnda och reglerade.

Guotelesjaure är ultraoligotrof, det vill säga extremt näringsfattig

och ligger inom det så kallade urbergsfönstret, därigenom avviker den från typiska fjällvatten i övrigt. Sjön har ett unikt bestånd av röding.

Sjön ligger inom det obrutna fjällområdet Burvattnet.

Förbud mot snöskotertrafik råder.

Planeringsmål

Nuvarande naturkvaliteer bevaras.

Naturvärdena kan skadas av överfiskning, inplantering av främmande fiskarter och näringsdjur, förorenande utsläpp samt vattenskrafts-utbyggnad.

Området utredes i syfte att säkerställa och skydda områdets värde.

(Rekommendationer A7)

0913 ÅBERVATTNET

Område av riksintresse för naturvård.

Åbervattnet - Raragaisenjaure är två orörda större sjöar, belägna ca 5 km väster om den kraftigt reglerade Stora Stensjön.

Sjöarna är ultraoligotrofa, det vill säga extremt näringsfattiga och ligger inom det så kallade urbergsfönstret, därigenom avviker de från de typiska fjällvattnen i övrigt.

Sjöarna ligger delvis inom det obrutna fjällområdet Burvattnet.

Förbud mot snöskotertrafik råder.

Planeringsmål

Nuvarande naturkvaliteer bevaras.

Naturvärdena kan skadas av överfiskning, inplantering av främmande fiskarter och näringsdjur, förorenande utsläpp samt vattenkrafts-utbyggnad.

Området utredes i syfte att säkerställa och skydda områdets värde.

(Rekommendationer A7)

0914 KORSVATTNET

Beskrivning

Vetenskapligt värdefullt område av riksintresse.

Korsvattnet i sydvästra delen av Offerdalsfjällen, tillhör Övre

Oldåns vattensystem och avvattnas till Övre Långan.

Fiskbeståndet i Korsvattnet utgörs av enbart röding och förekommer dels i storvuxen röding, med vikt uppåt 6 kg, dels dvärgröding. En genetisk undersökning som utförts, tyder dock på att beståndet är genetiskt enhetligt (F-röding).

Ur fiskeribiologisk synpunkt betecknas Korsvattnets storrödingsbestånd som skyddsvärt och av riksintresse enligt fiskeristyrelsen.

Planeringsmål

Enligt kommunens fiskeplan gäller förbud mot utplantering av främmande stammar.

10 ALSENS FÖRSAMLING (befolkning 1990-12-31 var 1 350 personer, areal 487,9 km²)

- 101 Trångsviken
- 102 Rönningberg - Ede
- 103 Åse - Trång
- 104 Finnsäter
- 105 Mo
- 106 Valne - Värmon
- 107 Alsens kyrkby
- 108 Alsen - Glösa - Viken - Röde
- 109 Berge - Landverk
- 1010 Slätte - Högåsen
- 1011 Kluk - Truvbacken - Kougsta - Nordbyn - Bleckåsen
- 1012 Sjöböle - Kårbacken
- 1013 Långsved
- 1014 Svedäng
- 1015 Bodviken
- 1016 Kösta, domänreservat
- 1017 Värmon - Glösa - Nordbyn, grusåsar
- 1018 Röde, Rödesektion
- 1019 Stormyren, mosse
- 1020 Bleckåsen, brunkullalokal

101 TRÅNGSVIKEN

Beskrivning

Trångsviken ligger inne i en nordvästlig vik av Storsjön, invid både E75 och järnvägen, som är förbindelseleder mellan Sundsvall - Östersund och Åre - Storlienfjällen samt norska kusten vid Trondheim. Väg 670 förbinder Trångsviken med Alsens kyrkby.

Samhället ligger i sydsluttning utmed Storsjöns strand. Bebyggelsen sträcker sig ca 1,5 km utmed strand och järnväg upp mot E75, till en bredd av som mest ca 500 m.

Avståndet till Östersund är 4,3 mil, till Krokoms centralort 2,2 mil och till Alsens kyrkby 1,4 mil.

Befolkningen inom Trångsvikens tätort uppgick vid årsskiftet 1988 till 307 personer. I förhållande till ortens storlek finns ett stort antal arbetstillfällen, med bl a Ouchterlony's Såg och Hyvleri, Trangia och Mini-Tube.

I Trångsviken finns en relativt bra basservice. SJ:s järnvägsstation, där även postkontoret är inrymt, livsmedelsbutik, slakteriaffär, bageri, bank, LM-skola, deltidsförskola, bibliotek och bygdegård.

Områdesplan nu kallad översiktsplan som antogs av kommunfullmäktige 1981 gäller i tillämpliga delar och där tillkommande bostadsområde B 1 är detaljplanlagt och exploatering påbörjad. Området beräknas rymma ca 50 lägenheter.

Så gott som hela samhället är ansluten till kommunens vatten- och avloppsnät. Reningsverket i västra delen av samhället, är dimensionerat för 600 pe och vattenverket i östra delen av samhället, är dimensionerat för 500 pe.

Delar av ledningsnätet fram till nya bostadsområdet, har sanerats i samband med exploatering av Mo 1:212 (B 1 området).

Planeringsmål

Trångsvikens tätort har en viktig funktion som arbetscentrum och stödjepunkt för den västra kommundelen. Målet är bl a att ta vara på befintliga resurser och att skapa spridningseffekter för omkringliggande byområden. Områdesplanen anger hur bebyggelsen bör utvecklas de närmaste 10 - 15 åren och vilka regler som gäller för bygglöv.

(Rekommendationer 13, se översiktsplan)

102 RÖNNINGSBERG - EDE

Beskrivning

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Rönningsberg har det största antalet kulturhistoriskt värdefulla byggnader i Alsen. Odlingsmiljön och byggnaderna ger en god bild av en rik jordbruksby under främst 1800-talet.

Byn ligger i höjdläge och har därför en både värdefull och känslig landskapsbild. I miljön ingår även byn Ede, med kulturhistoriskt värdefull bebyggelse på tre gårdar. Bland dessa märks boningshuset på fastigheten Ede 2:2, som är en äldre parstuga som klätts med panel vid sekelskiftet.

Inom byarna bedrivs aktivt jordbruk med både mjölk- och köttproduktion samt även rotfruktsproduktion och då främst potatis.

Planeringsmål

Jordbrukets utvecklingsförutsättningar skall värnas och byarnas karaktär bibehållas. Stor hänsyn skall tas till kulturhistoriska intressen, vid ny-, om- och tillbyggnader inom de värdefulla bebyggelsemiljöerna.

Tillkommande bebyggelse skall anpassas till landskapsbilden, jordbrukets intressen och inordnas så att miljön i närheten av kulturhistoriskt värdefulla byggnader ej påverkas.

(Rekommendationer C1, 5 och 8)

103 ÅSE - TRÅNG

Beskrivning

Väg E75 passerar vid Åse, ett landskapsbildmässigt mycket värdefullt område.

Värdena skapas främst genom det växlande jordbrukslandskapet, med sluttningar i kombination med utblickar, över odlingslandskapet mot Oviksfjällen.

Odlingslandskapet innehåller också kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Inom byarna bedrivs aktivt jordbruk med mjölk-, kött- och rotfruktsproduktion.

Några nya åretruntbostäder har inte tillkommit den senaste tiden. Planer har framförts om uppförande av industribyggnad samt ett mindre flerbostadshus i Åse.

Skolskjuts finns till Trångsviken och Krokomb där även övrig service finns.

Planeringsmål

Jordbrukets utvecklingsförutsättningar bör värnas och byarnas karaktär bibehållas. Bebyggelseutvecklingen skall därför ske i lugn takt och begränsas till enstaka nybebyggelse, som anknyter till befintliga husgrupper. Eventuellt tillkommande bebyggelse eller kompletteringar av den spridda bebyggelsen, bör ha anknytning till verksamheten i området.

(Rekommendationer C1, 4 och 8)

104 FINNSÄTER

Beskrivning

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Två välbevarade gårdsmiljöer från 1800-talets början, ligger strax öster om Trångsviken.

Miljön är väl synlig från vägen och saknar i det närmaste inslag av modern bebyggelse. På fastigheten Finnsäter 1:36, finns ett boningshus - parstuga i två våningar, bryggstuga, enkelstuga med vidbyggd bod samt ett härbre från 1850-talet.

Planeringsmål

Stor hänsyn skall tas till de kulturhistoriska intressena, vid ny-,

om- och tillbyggnader inom de värdefulla bebyggelsemiljöerna. Det är också värdefullt att byggnaderna kan bevaras.

Jordbrukets intressen, liksom närheten till Trångsvikens bostadsmarknad, motiveras av att endast sådan bebyggelse som krävs för jordbruket eller annan platsbunden verksamhet, får tillkomma.

(Rekommendationer C1, 4, 5 och 8)

105 MO

Beskrivning

Kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Mo som ligger norr om Trångsviken, är en miljö bestående av fem gårdar i väl sammanhållna gårdsgrupper, till stor del av 1800-talshus. Den odlade marken är väl hävdad och innehåller odlingsrösen.

Inom området bedrivs aktivt jordbruk med mjölk- och köttproduktion. Norr om Mo och norrslutningen mot Alsensjön, finns ett planlagt fritidshusområde, med 20-talet bebyggda tomter.

Planeringsmål

Stor hänsyn skall tas till de kulturhistoriska intressena, vid ny-, om- och tillbyggnader inom de värdefulla bebyggelsemiljöerna.

Jordbrukets utvecklingsförutsättningar skall värnas och byns karaktär bibehållas. Fritidshusområdet norr om Mo och mot Alsensjön, kan kompletteras med enstaka fritidshus. För att få exploatera ytterligare områden skall en detaljplan upprättas.

(Rekommendationer C1, 4, 5, 8 och 13)

106 VALNE - VÄRMON

Beskrivning

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Begränsat odlingsområde vid Alsensjöns nordvästra strand, med kulturhistoriskt värdefull landskapsbild.

Miljön omfattar sex gårdar, i slutningen ned mot Alsensjön. Gårdsbyggnaderna i byn, härstammar främst från mitten av 1800-talet. Ett av boningshusen på fastigheten Valne 1:39, har en stickspånklädd fasad, en av de få i länet.

Av särskilt intresse, är den stora gården på fastigheten Valne 4:1, med mangårdsbyggnader från 1868 och gjutna flygelbyggnader samt en komplett uppsättning ekonomibygnader från 1800-talets mitt. Ett av länets bästa exempel på en konsekvent genomförd empireanläggning.

Inom området bedrivs aktivt jordbruk, med mjölk-, kött- och spannmålsproduktion. I Valne har kommunen uppfört lokaler för deltids-

förskola samt mindre flerbostadshus. Några ytterligare åretruntbostäder har ej tillkommit den senaste tiden.

I Valne finns en kräftodling samt en nyuppförd garage- och verkstadsbyggnad, för åkeriverksamhet.

Skolskjuts finns till Alsen, övrig service finns i Nälden.

Planeringsmål

Jordbrukets utvecklingsförutsättningar skall värnas och byarnas karaktär bibehållas.

Tillkommande bebyggelse skall anpassas till landskapsbilden, jordbrukets intressen och inordnas så att miljön i närheten av kulturhistoriskt värdefulla byggnader, ej påverkas.

(Rekommendationer C1, 4, 5, 8 och 12)

107 ALSENS KYRKBY

Beskrivning

Området norr om Alsensjön, mellan Alsens kyrka och Glösa, har flera kvaliteter från kulturhistoriskt och landskapsbildssynpunkt, som är väsentliga för upplevelsen av Storsjöbygden.

Den kulturhistoriskt värdefulla miljön, präglas av ett odlingslandskap med inslag av fornlämningar från stenåldern, järnåldern och medeltiden samt en relativt enhetlig bebyggelse, huvudsakligen från 1800-talets senare del och 1900-talets början. Även äldre byggnader förekommer dock inom området. Vissa byggnader har ett betydande kulturhistoriskt värde och ett större antal har betydelse för miljön.

I området ingår den kända hällristningen vid Glösa. Den härrör från stenåldern och ca 4 000 år gammal.

Gravhögar påvisar att fast jordbruksbygd skapades i Alsen under järnåldern. Vid ödesbölet Svedäng nordöst om kyrkan, finns lämningar efter en bondgård med odlingar som övergavs under medeltiden.

Alsenbygden är ett av de områden i Storsjöbygden, där en flertusenårig utveckling av bygden, tydligt kan följas i miljön. Aktiva markvårdsinsatser har gjorts, såväl vid hällristningen i Glösa, som vid ödesbölet Svedäng.

I norra delen av området, möter odlingslandskapet bergkammar med dramatisk topografi, som ger tillfälle till många utblickar över ett storslaget landskap. Vegetationen bär spår av inverkan från bergkammarna och torra hällmarktyper har bildats - vilka är ovanliga för Storsjöbygden i övrigt.

De speciella landskapstyperna tillsammans med de kulturhistoriska värdena, ger området speciella värden för det rörliga friluftslivet.

Inom området bedrivs aktivt jordbruk, med mjölk-, kött- och spannmålsproduktion.

I Alsens kyrkby finns Vångens hingststoppfödningsanstalt, med hingsthållning som en viktig binäring. Efter en omfattande om- och tillbyggnad av Vången 1987/88, har bl a gamla pensionatet anpassats till kurs- och konferenshotell med god kapacitet. I Alsens kyrkby finns dessutom LM-skola med bad- och gymnastikhall, bygdegård, församlingshem samt livsmedelsbutik med bensinförsäljning.

Kommunalt vatten- och avlopp finns i centrala byn.

Planeringsmål

En fortsatt hög aktivitet i jordbruket är av stor betydelse för bygden. Jordbrukets utvecklingsförutsättningar skall värnas och byns karaktär bibehållas. Ny bebyggelse bör inordnas i byn under hänsynstagande till jordbruket och landskapsbilden. Speciellt skall utsikten från byvägen värnas.

De planutredningar som legat till grund för detaljplanearbeten för centrala kyrkbyn bör bearbetas och resultera i en fullständig områdesplan.

Innan områdesplan antagits bör ny bebyggelse utanför fastställd detaljplan prövas restriktivt.

(Rekommendationer C4, 5, 6, 7, 8 och 13)

108 ALSEN - GLÖSA - VIKEN - RÖDE

Beskrivning

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Området norr om Alsensjön, i partiet mellan Alsens kyrka och Röde, erbjuder storslagna vyer över ett väl hävdad kulturlandskap. I området ingår den kända hällristningen vid Glösa (fornl. 13), som är ca 4 000 år gammal. Vid ödesbölet Svedäng nordost om kyrkan, finns rester av husgrunder, odlingsrösen och åkerterasser, efter en gård som övergavs på medeltiden (fornl. 92).

Större delen av bebyggelsen i området går att hänföra till 1800-talets slut.

Av särskilt intresse är den enhetliga gårdsmiljön Åberg 3:2, från 1800-talets sista decennier.

I områdena bedrivs aktivt jordbruk, med mjölk-, kött- och spannmålsproduktion.

Från Röde och västerut vid Alsensjön, finns en utbredd fritidsbebyggelse.

Planeringsmål

Jordbrukets utvecklingsförutsättningar skall värnas och byarnas karaktär bibehållas.

Bebyggelseutvecklingen bör därför ske i lugn takt och begränsas till enstaka nybebyggelse som anknyter till befintliga husgrupper.

Vad gäller ny fritidsbebyggelse vid Alsensjön från Röde och västerut bör ny bebyggelse prövas restriktivt och endast medges i form av kompletteringar till befintliga husgrupper.

(Rekommendationer B1, 4, 5, 6, 7, 8 och 12)

109 BERGE - LANDVERK

Beskrivning

I anslutning till höjderna ovan Alsens kyrka, finns idag en utbredd fritidsbebyggelse, som under planmässiga former kan kompletteras. Terrängen är storbruten och landskapet växlar mellan öppen jordbruksmark och skogar av delvis torrare karaktär. Det relativa höjdläget ger stora möjligheter till utblickar över Storsjöbygden och fjällvärlden.

Åkermarken är fortfarande i hävd, trots att endast ett fåtal brukningsenheter är verksamma.

Planeringsmål

Befintligt område med fritidsbebyggelse kan kompletteras med enstaka nya fritidshus. För att få exploatera något större område skall en detaljplan upprättas. Hänsyn skall tas till jordbruket, landskapsbilden och naturvården.

(Rekommendationer C1, 4, 5, 7, 8, 11, 12 och 13)

1010 SLÅTTE - HÖGÅSEN

Beskrivning

Två mindre jord- och skogsbruksbyar väster om Alsensjön. Jordbruksmarken är oregelbunden med bitvis små åkerfält i en kuperad terräng, är delvis i hävd, trots att endast ett fåtal brukningsenheter är verksamma.

Mindre utbredd fritidsbebyggelse finns vid Alsensjön och i Högåsen.

Skolskjuts finns till Alsen, där också övrig service finns.

Planeringsmål

Befintliga områden med fritidsbebyggelse kan kompletteras med enstaka fritidshus (inom eller intill befintliga husgrupper).

För att få exploatera något större område skall en detaljplan upprättas. Hänsyn skall tas till jordbruket, landskapsbilden och naturvården.

(Rekommendationer C1, 4, 7, 8, 11 och 13)

1011 KLUK - TRUVBACKEN - KOUGSTA - NORDBYN - BLECKÅSEN

Beskrivning

Rubricerade byområden är delar av Alsensbygdens utpräglade jord- och skogsbruksbyar. Jordbruket är typiskt för ett uppodlat inlandsområde med oregelbundna och bitvis små åkerfält i en kuperad terräng, där åkermarken fortfarande är i hävd, trots att endast ett par brukningsenheter är verksamma.

I Kluk finns LM-skola, deltidsförskola, bygdegård samt en mindre livsmedelsaffär.

Skolskjuts för högstadiel elever finns till Mattmar. Närmast till övrig service är Änge och Näliden.

Några enstaka åretruntbostäder har tillkommit under de senaste åren. Mindre utbredd fritidsbebyggelse finns vid Kougstasjön och Bleckåsen. För delar av Kluk finns kommunalt vatten- och avlopp.

Planeringsmål

Jordbruket är av stor betydelse för bygdens fortbestånd. Byarna bör därför ingå i det område där glesbygdstöd kan lämnas.

Ny bebyggelse bör inordnas i byarna under hänsynstagande till bl a jordbruket och landskapsbilden.

(Rekommendationer C1, 4, 5, 8 och 12)

1012 SJÖBÖLE - KÅRBACKEN

Beskrivning

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Vid Alsensjöns sydvästra sida, ligger ödesbölena Sjöböle (fornl. 58) och Kårbacken (fornl. 59). Båda har varit gårdar som övergivits under medeltiden. Här finns bevarade husgrunder, odlingsrösen, terrasser och andra odlingsspår.

Planeringsmål

För att bevara områdenas kulturhistoriska miljöer och kvaliteter, får ingen bebyggelse ske.

Särskild hänsyn måste tas till skyddsintressen vid skogsbruksåtgärder och annan markanvändning.

(Rekommendationer A6 och 7)

1013 LÅNGSVED

Beskrivning

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Strax norr om Trångsvikens by och E75, finns en öppen yta innehållande en välbevarad och sammanhållen torpmiljö från senaste delen av 1800-talet. Torpmiljöer av denna karaktär med bevarade ekonomibyggnader är ovanliga i länet.

Planeringsmål

Det är av stort värde om den öppna ytan kan hållas i hävd och samtliga byggnader hållas i stånd, så långt möjligt i ursprungligt skick. Läns museet kan ge råd angående underhållet av byggnaderna.

Eventuell nybebyggelse bör läggas utanför den öppna ytan, helst dold av en skogsskärm.

(Rekommendationer B1, 5)

1014 SVEDÄNG

Beskrivning

En kulturmiljö med kulturvärden av riksintresse.

Ca 3 km norr om Alsens kyrka ligger Svedängs ödesböle, i sydsluttning med utsikt över Alsensjön och Oviksfjällen. Svedäng är ett av ca 30 kända ödesbölen runt Alsensjön.

Tillkomsten av skogsbilvägen upp till området har gjort det lättillgängligt. Den öppna åkermarken med större och mindre odlingsrösen, vittnar om flera generationers slitsamma arbete.

Svedäng liksom övriga ödesbölen, omfattas av fornminneslagens skyddsbestämmelser och har därigenom ett starkt skydd mot förändringar som direkt berör fornlämningarna.

Planeringsmål

För att bevara områdenas kulturhistoriska miljöer får ingen bebyggelse eller andra åtgärder tillåtas, som kan påverka fornlämningarna eller miljön i dess närhet. Åkermarken kring Svedäng bör hållas öppen och skyddas så att den inte växer igen. Tankar har framförts om att på lämplig plats i Svedängs omgivning, rekonstruera en gårdsanläggning.

(Rekommendationer A4 och 6)

1015 BODVIKEN

Beskrivning

Bodviksområdet ligger vid Storsjöflakets norra ände och uppvisar såväl en varierad natur, som en intressant strand. I det småkuperade området, finns stora möjligheter att dels komplettera den befintliga fritidsbebyggelsen kring Blektjärnsviken och dels att infoga ny bebyggelse.

Planeringsmål

Befintligt område med fritidsbebyggelse kan kompletteras med enstaka nya fritidshus. För att få exploatera något större område skall en detaljplan upprättas. Hänsyn skall tas till landskapsbilden och naturvården.

(Rekommendationer C1, 4, 7 och 13)

1016 KÖSTA (urskog, domänreservat)

Beskrivning

I rakt sydlig riktning från avtagsvägen till Högåsen, ligger ett urskogsområde som är domänreservat, genom lag skyddat område, som i första hand skall tillgodose naturvårds- och fritidsintressen.

Området nås lättast om man följer skogsbilvägen mot Åssved ca 1 km och sedan en markerad stig i västlig riktning ca 1 km.

Planeringsmål

För området gäller särskilda föreskrifter. Dessa anges på de informationstavlor som är uppsatta. Läs gärna igenom denna information när Du kommer till området.

1017 VÄRMON - GLÖSA - NORDBYN (grusåsar)

Beskrivning

Vetenskapligt skyddsvärt område.

I Krokoms kommun finns det få helt orörda grusåsar kvar. De flesta av åsarna har körts bort som grus. Det som är kvar av grusåsarna vid Värmon, Glösa och Nordbyn ger intressanta lämningar efter den senaste inlandsisen.

Sådana grusåsar som finns kvar vid bl a Värmon, Glösa och Nordbyn, är sällsynta i övriga delar av Sverige. På Glösaåsen finns dessutom ett långt fångstgropssystem.

Planeringsmål

Det vetenskapliga värdet och områdenas tillgänglighet motiverar att särskild hänsyn måste tas för att spara de åsar som är helt orörda.

Ingen bebyggelse får tillkomma inom områdena. Särskild hänsyn skall tas till naturmiljön, vid bl a skogsbruksåtgärder.

(Rekommendationer A7)

1018 RÖDE (Rödesektion)

Beskrivning

Område av riksintresse för naturvård.

Lokalen utgörs av en 600 - 700 meter lång vägsränning vid Röde by, längs vägen mellan Nälden och Alsen, strax norr om Röde gård.

Här vid Rödeberget finns en liknande bergart som Ekebergsgråvackan. Här utgörs den dock av en kvartshaltig gråvacka benämnd Rödesandsten.

Det är denna bergart som vi ser i skärningen. Rödesandsten är den yngsta sedimentbergarten i Jämtland och anses ha bildats i en flod under siluren. Floden slingrade fram i en dalgång från nordväst mot sydost.

Mitt emot parkeringsfickans östligaste del, kan man i vägsränningen se fossila vågmönster från den siluriska flodens botten. Rödesandstenen är den enda bergarten inom kambrosilurområdet som bildats i sötvatten. Alla andra sedimentbergarter har bildats i saltvatten.

Den mycket täta Rödesandstenen innehåller inga synliga fossiler.

Rödesandstenen är hård och lämnar mycket lite växtnäring. Detta visar sig i den magra tallskog som växer ovanför vägsränningen.

Planeringsmål

Vägsränningen bör bevaras och hållas blottlagd.

(Rekommendation A7)

1019 STORMYREN (mosse)

Beskrivning

Vetenskapligt skyddsvärda områden.

Söder om Hällsjön ligger Stormyren, en helt orörd myr där ännu inte någon dikning förekommit.

Orörda myrar är nu mycket sällsynta och bör skyddas för att behålla något exempel på vad som hänt sedan istiden.

Planeringsmål

Vetenskapliga värdet motiverar att särskild hänsyn tas till naturområdet, vid skogsbruksåtgärder och annan verksamhet.

Täkt, dikning och vägbyggen bör ej ske inom området.

(Rekommendation A7)

1020 BLECKÅSEN (brunkullalokal)

Beskrivning

Område av riksintresse för naturvård.

Denna lokal för brunkulla är belägen på gammal ängsmark, norr om Bleckåsen i byn Bleckåsen. Lokalen är rik och har ett speciellt värde

genom brunkullornas något avvikande blomfärg.

Brunkullan är på grund av upphörd slåtter och upphört bete, en starkt hotad art. Varje lokal som hävdas, är därför från naturvetenskaplig synpunkt mycket skyddsvärd.

Planeringsmål

Förutsättningen för ängen och lokalens bevarande, är fortsatt bete eller slåtter.

Alternativt ersättning till markägaren.

(Rekommendation A7)

REKOMMENDATIONER

Rekommendationer är inte bindande. De är kommunens rekommendationer hur gällande lagar skall tillämpas i olika delar av kommunen.

SKYDDSINTRESSEN

A Mycket starka skyddsintressen. Ingen bebyggelse får tillkomma.

B Starka skyddsintressen. Ingen bebyggelse får tillkomma.

C Skyddsintressen. Bebyggelse prövas närmare.

G Generella rekommendationer. (Kommunalekonomisk prövning kan ha betydelse)

ÖVRIGA REKOMMENDATIONER

1 Kommunal ekonomi, fastighetsbildning, vägar, hälsoskydd

2 Risk för förhöjd radonavgång från marken

3 Högspänningsledningar

4 Landskapsbild

5 Värdefulla bebyggelsemiljöer

6 Fornlämningar

7 Naturvård och friluftsliv

8 Jordbruk och övriga näringar

9 Rennäring

10 Försvarsintressen

11 Fritidsbebyggelse

12 Skydd av vattenområden

13 Områden som skall planläggas

FÖRSLAG TILL REKOMMENDATIONER I KROKOMS KOMMUN

Kommunen har enligt Plan- och Bygglagen skyldighet att göra planmässiga bedömningar inför all nytillkommande bebyggelse.

Enligt Naturresurslagen måste kommunen med hjälp av översiktsplanen skydda utpekade riksintressen. För detta behövs beskrivningar och rekommendationer som kan vägleda byggnadsnämnden och andra myndigheter hur gällande lagstiftning bör tillämpas i olika delar av kommunen. (Rekommendationer är inte bindande utan utgör kommunens rekommendationer och planeringsmål).

"För mark som skall få användas för bebyggelse skall den vara från allmän synpunkt, lämplig för ändamålet. Lämplighetsbedömningen sker vid planläggning, i ärenden om bygglov eller förhandsbesked". Så lyder 1 kap 6 § Plan- och Bygglagen (PBL). Denna paragraf, liksom 2 kap, bildar grund för rekommendationer A - G och följande rekommendationer som behandlar lokaliseringen av bebyggelse.

I de fall även andra lagrum och föreskrifter ger grund för rekommendationer, anges dessa särskilt under punkt 1 - 13. Övriga upplysningar, illustrationer, undantag m m, finns i översiktsplanens övriga häften.

REKOMMENDATION A

Inom dessa områden är skyddsintressena så starka att ingen bebyggelse kan tillkomma utan att förorsaka skada. Även om- och tillbyggnader kan i många fall stå i strid mot skyddsintressena.

Lämplighetsprövningen av bebyggelseåtgärder skall utgå från detta förhållande. Vid markingrepp och andra åtgärder som kan påverka miljön skall särskild hänsyn tas till områdets särart och skyddsvärden.

(Se vidare punkt 1 - 13).

REKOMMENDATION B

Dessa områden har en känslig natur- och kulturmiljö, eller andra starka skyddsintressen. För att bibehålla områdenas karaktär och egenart är det viktigt att bebyggelseutvecklingen även i framtiden sker i lugn takt.

Ny bebyggelse skall bedömas restriktivt med hänsyn till redovisade skyddsintressen.

Vid bebyggelseåtgärder, markingrepp eller andra verksamheter som kan påverka miljön, skall särskild hänsyn tas till områdets särart och skyddsvärden.

Kompletteringsbebyggelse prövas mot bakgrund av redovisade skyddsintressen och bör endast tillkomma som en begränsad komplettering i anslutning till befintlig bebyggelse.

(Se vidare punkt 1 - 13).

REKOMMENDATION C

Inom dessa områden finns värdefulla miljöer som kräver hänsyn vid bebyggelseåtgärder, markingrepp eller andra verksamheter som kan påverka miljön. Bebyggelse prövas mot bakgrund av redovisade skyddsintressen.

Kompletteringsbebyggelse kan prövas närmare, mot bakgrund av skyddsintressena och bör tillkomma som en komplettering i anslutning till befintlig bebyggelse.

(Se vidare punkt 1 - 13).

GENERELLA REKOMMENDATIONER G

Gäller inom de områden som ligger utanför rekommendationsområdena A - C. Det är som regel områden där permanentbebyggelse saknas och där pågående markanvändning väntas fortgå.

Inom dessa områden kan frågor om kommunal ekonomi ha betydelse vid lokaliseringsprövning av ny bebyggelse.

(Se vidare punkt 1 - 13)

1 KOMMUNAL EKONOMI, FASTIGHETSILDNING, VÄGAR, HÄLSOSKYDD

Kommunalekonomi (2 kap PBL)

- * Tillkommande permanentbebyggelse skall lokaliseras så att tillgängligheten till arbetsplatser, fritidsområden och basservice (LM-skola, förskola och butik), är godtagbar med hänsyn till trafiksäkerhet och allmänna kommunikationer (buss och skolskjuts).
- * Nya åretruntbostäder bör inte lokaliseras till områden som ligger isolerat och långt från annan permanentbebyggelse. "Randbebyggelse till allmänna vägar eller planlagda områden bör ej tillkomma".
- * Tillkommande bebyggelse skall ej lokaliseras så att kommunala investeringar i service eller teknisk försörjning erfordras, eller samhälleliga driftkostnader ökar språngvis, såvida inte dessa förutsetts i gällande långtidsplaner.
- * Lämplighetsbedömningen påverkas av mängden önskemål att bygga nytt och förväntad framtida efterfrågan, satt i relation till befintlig service, det lokala näringslivets utveckling och övriga frågor av allmänt intresse. I takt med att efterfrågan på tomtmark växer, ökar risken för problem och därmed ökar också kravet på planläggning.
- * Om- och tillbyggnad av ett fritidshus skall ur kommunalekonomisk synpunkt bedömas på samma sätt som en tillkommande permanentbostad i de fall om- och tillbyggnaden är väsentlig och innebär att fritidshuset anpassas till åretruntboende. (Gäller speciellt områden med flera fritidshus).

Fastighetsbildning

- * Varje fastighet som nybildas eller ombildas, måste bli varaktigt lämpad för sitt ändamål, med hänsyn till läge, omfattning och övriga förutsättningar, (t ex utfart, vatten- och avlopp).
- * Bygglövsansökan och ansökan om fastighetsbildning för bebyggelse bedöms normalt samordnat och efter likartade grunder.

(3 kap 1, 2 och 3 §§ Fastighetsbildningslagen FBL)

Vägar (3 kap 2 § PBL)

- * Inom ett avstånd av 12 m från allmän väg (30 m från E75, riksväg), skall prövning av lov och förhandsbesked ske med särskild hänsyn till trafiksäkerheten (samråd med vägverket). Detta gäller även för de så kallade frisiktstrianglarna. Vid prövningen skall även särskild hänsyn tas till miljöstörningar, vägens bestånd, drift etc, (45 § Väglagen). Motsvarande prövning av icke lovpliktig åtgärd göres av länsstyrelsen.

Inom vägreservat för planerad allmän väg, kommer ny bebyggelse eller annan åtgärd som kan påverka utbyggnaden av vägen normalt inte att tillåtas.

- * Enskild körväg får ej anslutas till allmän väg eller befintlig anslutning ändras, utan Väghållningsmyndighetens tillstånd (39 § Väglagen).
- * Randbebyggelse längs allmänna vägen skall av trafiksäkerhetsskäl undvikas.

Järnvägen (NRL 2 kap 8 §)

- * Vid prövning av lov och förhandsbesked i anslutning till järnväg, sker samråd med banverkets regionkontor.

Nya bebyggelselokaliseringar eller fastighetsbildning inom ett avstånd av 50 m från järnväg, som kan störa eller störas av järnvägstrafiken bör inte förekomma.

Bebyggelse kan tillåtas närmare om det är frågan om redan befintlig bebyggelse där kraven enligt fastighetsbildningslagen bedöms uppfyllda, eller särskilda åtgärder för bullerdämpning vidtages. Betydligt större avstånd kan erfordras med hänsyn till vibrationer och/eller buller.

Nybyggnadsärenden och därmed sammanhängande fastighetsbildning samt andra trafikallstrande verksamheter, kan komma att behandlas restriktivt om trafikförsörjningen förutsättes ske via en enskild väg, som i samma plan korsar järnvägen, om en sådan lokalisering bedöms försvåra ett framtida borttagande av plankorsningen.

Rekommendationer angivna i "Förslag till bullerpolicy för Banverket", skall gälla vad avser "Gränsvärden för järnvägsbuller".

Hälsoskydd

- * Ansökan om lov för byggnad eller ansökan om lov för väsentlig om- och tillbyggnad, skall i samråd med hälsoskyddsnämnden prövas, med avseende på vatten- och avloppsfrågor samt risk för sanitära problem, t ex radon, buller, luft- eller vattenförorening, besvärande lukt. (1, 7 §§ Hälsoskyddslagen 2 kap 3 § och 3 kap PBL).

Samråd

- * Som underlag för den allmänna lämplighetsprövningen i bygglovsärenden, kan byggnadsnämnden kräva eller själva utföra en utredning som visar t ex väg- och VA-frågornas lösning, lokalisering av byggnaden och friytor samt genomförandefrågor. I vissa fall kan utredningar om kommunalekonomiska konsekvenser eller exploateringsavtal erfordras före bygglov. (2 kap 1 - 4 §§ och 8 kap 20 § PBL).
- * Vid bygglovsprövning inom icke detaljplanelagda områden skall kända sakägare (grannar), hyresgäster och boende, beredas tillfälle att yttra sig över bygglovsansökningen. Detta gäller inte för kompletteringsåtgärder eller åtgärder som är reglerade i områdesbestämmelsen. (8 kap 22 § PBL).

2 Radonavgång från mark (3 kap 5 § PBL)

- * Inom stora delar av kommunen, föreligger risk för förhöjd radonavgång från marken. Mätning och kartläggning pågår i de områden där risken antas vara störst. Före bygglov bedömer byggnadsinspektionen om det krävs särskilda byggnadstekniska åtgärder för bebyggelse i dessa områden.
- * Även annan mark kan avge radongas, varför man vid allt byggnadsarbete bör vara noga med utförandet av grundläggning, bottenbjälklag och ventilation. Hela bottenplattan bör vara så tät som möjligt.
- * Kryprumsgrunden bör kunna ventileras väl och tätning ske av markyta och bjälklag. Ventilationssystemet i byggnaden får ej ge för stort undertryck inomhus. Tilluftsdon måste finnas i tillräcklig omfattning.

3 Högspänningsledningar (2 kap 8 § NRL)

- * Bebyggelse får ej ske under högspänningsledning och ej närmare friledning än 5 m. Vid högre spänningar än 55 kV utökas avståndet till ca 10 m eller mera. (Statens Energiverks starkströmsföreskrifter STEV-FS 1988:1).

Samråd skall ske med kraftleverantören vid bygglovsärenden som kan påverka befintliga eller planerad högspänningsledning.

4 Landskapsbild (2 kap 1 § och 3 kap 1 § PBL)

- * Tillkommande bebyggelse skall anpassas till landskapsbilden. Detta innebär t ex att byggnaden ej bör placeras mellan väg och intressanta utblickar, att byggnader bör sammanföras i grupper som anknyter till skogsbryn, sluttningar och andra landskapselement. Värdefulla vegetationspartier bör ej skadas.

- * Tillkommande bebyggelse skall så långt som möjligt inordnas i befintlig bebyggelsegruppering, dock ej så att miljön i närheten av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och anläggningar skadas. Om kulturhistoriskt värdefulla objekt berörs skall samråd ske med läns museet.
- * Nybyggnader samt ombyggnader skall med tillvaratagande av de kulturhistoriska värdena utformas omsorgsfullt med avseende på proportioner, tak- och fasadutformning, material och färgsättning samt tomplatsens disposition. En god helhetsverkan skall eftersträvas. (Se informationskrift "Bygga nytt i kulturhistorisk miljö" och "Gamla hus - en tillgång att nyttja". Finns på byggnadsnämnden/läns museet).

5 Värdefulla bebyggelsemiljöer (3 kap 12, 13 § PBL och 2 kap 6 § NRL)

- * Inom bebyggelseområden som utgör en värdefull miljö skall särskild hänsyn tas till områdets egenart. Dessa områden har markerats på områdeskartorna till översiktsplanen. Prövning av frågor som rör kulturhistoriska intressen skall göras efter samråd med läns museet
- * Äldre byggnaders utseende och karaktär bör ej förändras. Särskild omsorg kräver om- och tillbyggnad av byggnader som upptagits i läns museets förteckning över kulturhistoriskt värdefulla byggnader. Prövning av sådan om- och tillbyggnad skall ske efter samråd med läns museet. Även för bygglovbefriade åtgärder gäller PBL:s krav enligt 12 §, "Byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, "får inte förvanskas". Dessa byggnader skall också "underhållas så att deras särart bevaras". (3 kap 13 § PBL).
- * Tillkommande bebyggelse skall utformas så att den anknyter till lokal byggnadstradition, t ex beträffande takvinkel, proportioner, fasadutformning, material, färgsättning och tomplatsens disposition.
- * Plantering av skog bör ej ske på jordbruksmark eller betesmark.

6 Fornlämningar (1-9 §§ Fornminneslagen, 2 kap 6 § NRL)

- * Fasta fornlämningar med angränsande område skyddas enligt fornminneslagens bestämmelser. Vid markingrepp eller uppförande av byggnader m m som berör fast fornlämning krävs länsstyrelsens tillstånd. Då fornminneslagen ej föreskriver något bestämt avstånd räknat från fornlämningen inom vilket länsstyrelsens tillstånd krävs, rekommenderas att samråd sker med länsstyrelsen, länsantikvarien eller läns museet alltid sker inom ett avstånd av 250 m från fornlämningen. Vid planering av bebyggelse eller markingrepp är den enskilde enligt fornminneslagen skyldig att taga reda på om fasta fornlämningar kan beröras.

7 Naturvård och friluftsliv (1 § NVL, 2 kap 3 och 6 § NRL)

- * Bebyggelse bör ej uppföras så att områden med särskild naturskönhet eller säregna naturförhållanden eller områden som är lämpade och behövliga för friluftsliv riskerar att skadas. (2 kap 1 § PBL)

- * Täckter som kan skada naturvårds- och fritidsintressen bör ej tillåtas. (18 § NVL).
- * Vid skogsbruksåtgärder skall särskild hänsyn tas utöver den som skall iakttas på annan skogsmark. Det gäller bl a hyggenas storlek och form, sparande av träd och kantvegetation.

Om naturvårds- eller fritidsintressena riskerar att skadas bör skogsvårdsstyrelsen efter anmälan underrätta länsstyrelsens naturvårdsenhet eller länsarkitekten, (1, 17 och 21 § Skogsvårdslagen samt 21 § Skogsvårdsförordningen). Vid planerande av skogsbilvägar, hyggesplöjning eller våtmarksdikning skall samråd ske med länsstyrelsens naturvårdsenhet. (20 § NVL).

- * Arbetsföretag som väsentligt kan komma att ändra naturmiljön får ej utföras innan samråd har skett med Länsstyrelsens miljövårdsenhet. (20 § NVL).
- * För att allmänheten skall ha tillgång till platser för bad och friluftsliv, råder strandskydd intill 100 m från strandlinjen vid sjöar och vattendrag. Inga bebyggelse- eller anläggningsåtgärder bör ske som kan motverka strandskyddets syfte. (15 och 16 §§ NVL).
- * Plantering av skog bör ej ske på jordbruksmark eller betesmark.

8 Jordbruk och övriga näringar (2 kap PBL, 2 kap 4 § NRL)

- * Tillkommande bebyggelse får ej lokaliseras så att produktionsförutsättningarna för det lokala jordbruket eller övriga näringar försämras på lång sikt. Undantag får göras endast om andra starka allmänna intressen motiverar detta.
- * Bygglovsansökan som berör brukningsvärd jordbruksmark eller mark i anslutning till brukningscentrum skall prövas restriktivt i enlighet med rekommendationer i planen "Näringsliv". Utfartsvägar skall läggas så att de ej bildar brukningshinder för jordbruket. Vid behov sändes ansökan till lantbruksnämnden för yttrande.

Lantbruksnämnden skall höras om behov av ytterligare bostadshus för jordbrukets behov, t ex vid generationsväxling.

- * Enstaka nya bostadshus bör ej lokaliseras så att rationellt jord- och skogsbruk avsevärt försvåras eller så att eventuella framtida nyodlingar förhindras i lägen där förutsättningarna för jordbruket är särskilt gynnsamma, t ex små skogspartier i aktiva jordbruksområden eller de större områden som markerats i markdispositionsplanen.
- * Byggnadsnämnden bör underlätta lokaliseringsprövningar av nya verksamheter som kan ge sysselsättning i landsbygdsområden genom att vid behov upprätta sådana översiktliga planutredningar som enskilda sökanden rimligen ej kan åläggas att utföra.

9 Rennäringen (3 och 4 §§ Rennäringslagen samt 2 kap 5 § NRL)

- * Ny bebyggelse skall ej lokaliseras så att väsentliga hinder uppstår för rennäringen. Runt flyttningsvägar skall samråd ske med samebyarna inom 50 m avstånd på ömse sidor om markerad led vid

passage på väg och vattendrag, respektive 75 m över odlad mark och genom bebyggelse. Över myrar, genom skogsmark och vid svåra passager, sim- och vadvägar utökas avståndet till 300 m.

10 Försvarsintressen (8 kap 18 § PBL och 2 kap 9 § NRL)

- * Försvarsintressen återfinns dels inom särskilda rekommendationsområden och dels inom områden som av sekretesskäl ej kan redovisas i översiktsplanen.

I samband med bygglovsprövningen kontrolleras därför regelmässigt om det inom området finns förbud mot bebyggelse till hinder för försvaret.

Samråd skall ske med länsstyrelsens försvarsenhet i frågor där försvarsintressen kan komma att beröras.

11 Fritidsbebyggelse (2 kap 1 § PBL och 2 kap 6 § NRL)

- * Bebyggelsen skall inte tillåtas växa ihop till band längs vägar, sjöar och vattendrag. Den bör där det inte är frågan om glesbebyggelse, lokaliseras till samlade grupper som hålls åtskilda av obebyggda partier.
- * Fritidsbebyggelse skall ej tillåtas där sådan bebyggelse kan inverka hindrande för det rörliga friluftslivet. Hit hör stränder vid större sjöar samt för fiskets intressanta vattendrag samt sådana områden som bedöms vara värdefulla för det rörliga friluftslivet. (2 kap PBL och 16 § NVL).
- * Inom normal tomtplats för fritidshus bör endast huvudbyggnad jämte erforderliga uthus uppföras. Byggnadsytan bör ej överstiga vad som kan anses skäligt med hänsyn till den omgivande miljön och bebyggelsens ändamål. I flera fritidshusområden har den maximala byggnadsytan för fritidshus föreslagits vara 60 m² och för uthus 40 m².
- * Fritidshusbebyggelsen får ej utvecklas så att en förtätning eller intensivare användning av ett område medför sanitära olägenheter. Vid förtätad fritidsbebyggelse krävs samordnad vattenförsörjning samt för installation av WC att godkänd gemensam avloppsanläggning finns. (2 kap 4 § PBL).

12 Skydd för Vattenområde (1 § 4:e stycket och 8 § Miljöskyddslagen)

- * Kommunen har i ett miljöpolitiskt handlingsprogram föreslagit särskilda rekommendationer att inom ramen för den fysiska planeringen förhindra verksamheter som kan skada vattenområden i befintliga och tänkbara vattentäkter.
- * Utanför detaljplanelagda områden skall tillkommande bebyggelse tillåtas endast i de fall avloppsfrågan kan lösas på ett tillfredsställande sätt. Kompletteringsbebyggelse i byar skall föregås av utredningar där avloppsfrågorna särskilt studeras.
- * Ändring, utökning och nyanläggning av enskilda avloppsanläggningar för befintlig bebyggelse får ske endast i de fall avloppsfrågan kan lösas på ett tillfredsställande sätt som ur vattenvårdssyn-

punkt medför en förbättring av befintliga förhållanden.

- * Vid planläggning som berör områden för vattentäkter skall skyddsområden särskilt beaktas i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden.

13 Planlagda områden eller områden som skall planläggas (8 kap 11 § och 12 § PBL)

- * För tidigare detaljpanelagda områden (stadsplan, byggnadsplan) gäller bestämmelser, vilka anges i särskild handling som hör till plankartan. Detaljplanen blir efter kommunfullmäktiges antagande och eventuell överprövning av högre myndigheter bindande. Därmed skyddas enskildas och samhällets rättigheter ekonomiskt och miljömässigt. Antagandebeslut har föregåtts av samråd med berörda, utställning och kommunala beslut.
- * Mindre avvikelser från bestämmelserna kan endast prövas i vissa fall och under förutsättning att detta kan ske utan olägenhet. Byggnadsnämnden hör berörda sakägare, hyresgäster och hyresgästföreningen före beslut i sådana frågor. För att kunna medge större avvikelser, som motverkar planens syfte, krävs att en ny plan upprättas.
- * Lov för tillfällig åtgärd som avviker från detaljplan kan lämnas för högst 10 år, med eventuella förlängningar upp till max 20 år. Lämplighetsprövning, samråd etc gäller som för vanlig bygglovsprövning. (8 kap 14 § PBL).
- * För tidigare översiktlig planering (områdesplaner) gäller mål och riktlinjer, som efter samråd och utställning antagits av kommunfullmäktige.

Översiktsplanen fungerar som kommunala handlingsprogram till vägledning för bl a byggnadsnämndens tillämpning av gällande lagstiftning. Planen är inte bindande, varför en rättslig prövning endast kan ske i enskilda ärenden.

- * För område där en fördjupad översiktlig plan skall upprättas gäller:

att tillkommande bebyggelse innan översiktsplan upprättats och antagits bör prövas restriktivt och endast tillåtas i de fall den uppenbart inte motverkar eller försvårar en utveckling enligt syftet med planeringen.

- * För områden där en detaljplan skall upprättas gäller:

att detaljpaneläggning skall föregå nybebyggelse. (Gäller ej kompletteringsåtgärder till en- och tvåbostadshus eller åtgärder som inte skall föregås av detaljpaneläggning på grund av bestämmelserna i 5 kap 1 § PBL).

- * För områden med stort bebyggelsetryck gäller:
att tillkommande bebyggelse (utöver för jordbrukets behov) skall prövas restriktivt eller föregås av detaljplan (8 kap 12 § och 5 kap 1 § PBL). I takt med att efterfrågan på tomtmark växer, ökar också kraven på planläggning.